

**THE BOOK WAS
DRENCHED**

Noise Book

TIGHT BINDING BOOK

ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರನ ಸುಲಭ ಕನ್ನಡ ಕಥಾವಳಿ

1 ನೇ ಪುಸ್ತಕ

ಸ ನ್ತಾ ಪ ಕ

ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ಎಂಬ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಹಾಕವಿಯು

ರಚಿಸಿದ

ಹಾಮ್ಲೆಟ್, ಪ್ರಿನ್ಸ್ ಆಫ್ ಡೆನ್‌ಮಾರ್ಕ್

ಎಂಬ ಧಾಟಕವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ

ಟಿ. ಅಮೃತಚಾರಿ

ರಚಿಸಿದ್ದು

ಈ ಲೇಖಕನ (ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್) ಇತರ ಪುಸ್ತಕಗಳು

ಸಜೀವಪುತ್ಥಳಿ, ಆಸೂಯಾಸರಿಣಾಮ, ಸಿಂಧುಕುಮಾರಿ, ಜ್ಞಾನಮಂಜರಿ,
ಗಯ್ಯಾಳಿ, ನಳಿಸ, ತೋರಭಕ್ತಿ, ಸಿತ್ಯನಾತ್ಸಲ್ಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳು.

ಪ್ರಕಾಶಕರು :

ಎನ್. ನಂಜುಂಡಯ್ಯ ಮತ್ತು ಸಹೋದರರು.

(All Rights Reserved)

ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ

ವೆ. ಬಿ. ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಆಂಡ್ ಸನ್ಸ್‌ಯವರ ಮುದ್ರಾಕ್ಷರಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ
ಮುದ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಪ್ರ ಸ್ತಾ ವ ನೆ

ಆಂಗ್ಲಮಹಾಕವಿಯಾದ ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರನ “ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್” ಎಂಬ ನಾಟಕವೇ “ಸನ್ತಾಪಕ” ಎಂಬ ಈ ಸಣ್ಣ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಮೂಲವು. ಇದರ ಕಥಾವಸ್ತುವನ್ನು ನಮ್ಮ ಹಿಂದೂ ಜನಜೀವನಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ದೇಶಬಾಂಧವರೂ ಭಾಷಾಭಿಮಾನಿಗಳೂ ಆದವರ ಸಹಾಯ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಗಳು ಲಭಿಸಿದ್ದೇಯಾದರೆ, ಈ ಕವಿಯ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವನ್ನು ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆಯು ನನಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಆಶೆಯಲ್ಲಿ ನನಗಿರುವ ಆಶಯಗಳೆರಡು—ಮೊದಲನೆಯದು, ಆ ಮಹಾಕವಿಯು ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷಾ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದ ಕನ್ನಡ ಜನಸಾಮಾನ್ಯಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡುವುದು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾದವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರಿಗೂ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಸಹಾಯವಾಗುವಂತೆ ಮೊದಲೇ ಪರಿಚಯಮಾಡುವುದು.

ಈ ಸಣ್ಣ ಪುಸ್ತಕವು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶದಲ್ಲಿ ಫಲಕಾರಿಯಾದರೆ ಲೇಖಕನ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಫಲವು ದೊರೆಯಿತೆಂದೇ ಭಾವನೆ.

“ವೃತ್ತಾಂತ ಪತ್ರಿಕೆಯ” ಸಂಪಾದಕರು “ಸನ್ತಾಪಕ” ಎಂಬ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಪುಸ್ತಕರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಹ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದರ ಮೂಲಕ ಲೇಖಕನನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೂ, ಭಾಷಾಭಿಮಾನಿಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಿಗೂ ಕೃತಜ್ಞನು ನಾನು.

ವಿಷಯ ಸೂಚಿ

ಅಧ್ಯಾಯ		ಪುಟ
1.	ಪಿತೃವಿಯೋಗ	1
2.	ಪಿತೃಭೂತಾವಲೋಕನ	12
3.	ಕಾರ್ಯಸಾಧನೋಪಾಯ	25
4.	ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿ	31
5.	ಕಪಟನಾಟಕ ಪ್ರದರ್ಶನ	52
6.	ಮಾತೃಗುಣಖಂಡನೆ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಕುತಂತ್ರಿಕನ ಮರಣ	65
7.	ಭುಜಂಗಮನ ದುಸ್ಸಂಕಲ್ಪ	75
8.	ದೈವಪಾಲನೆ	84
9.	ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯ ಮರಣ	90
10.	ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯ ತವಸಂಸ್ಕಾರ	99
11.	ವಿಷಖಂಡ	104
12.	ಕಪಟಾವತಿ, ಭುಜಂಗಮ, ಮೃದುಹೃದಯ, ಮತ್ತು ಸನ್ತಾಪಕ ಇವರ ಮರಣ	109

ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವವರ ಹೆಸರುಗಳು

ಕನ್ನಡ ಹೆಸರು	ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಹೆಸರು	ಯಾರು
ಚಂದ್ರಶೇಖರ	ಹಾಮ್ಲೆಟ್	ಅರಸನು
ಭುಜಂಗವು	ಕ್ಲಾಡಿಯಸ್	ಚಂದ್ರಶೇಖರನ ತಮ್ಮನು
ಸನ್ತಾಪಕ	ಪ್ರಿನ್ಸ್ ಹಾಮ್ಲೆಟ್	ಯುವರಾಜನು
ಕಪಟಾವತಿ	ಗೆರ್ಬ್ರ್ಯಾಡ್	ಮಹಾರಾಣಿ
ಕುತಂತ್ರಿಕ	ಪೊಲೋನಿಯಸ್	ಮಂತ್ರಿ
ನೃದುಹೃದಯ	ಲಾರ್ಟಸ್	ಕುತಂತ್ರಿಕನ ಮಗನು
ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿ	ಒಫೆಲಿಯಾ	ಕುತಂತ್ರಿಕನ ಮಗಳು
ಸಾಮಿತ್ರಕ	ಹೋರೇಷಿಯೊ	ಸನ್ತಾಪಕನ ಮಿತ್ರನು
ರಂಜಿನಿ	ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯ ಸೇವಕಳು
ಚಂದ್ರಗಿರಿ	ಡೆನ್ ಮಾರ್ಕ್	ರಾಜಧಾನಿ

ಸ ನ್ತಾ ಪ ಕ

ಅಧ್ಯಾಯ 1

ಪಿತೃವಿಯೋಗ

ಸಾಯಂಕಾಲವಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿತು. ಸೂರ್ಯನು ಪಶ್ಚಿಮಾದ್ವಿ
ಯಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣಪದಕದಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಪಕ್ಷ ಸಂಕುಲ
ಗಳು ಚಲಿಪಿಲಿಗುಟ್ಟುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಏರ್ಪಾಂತಿಗಾಗಿ ಗೂಡುಗಳನ್ನು
ಸೇರುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದುವು. ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನೊಳಗಾಗಿ
ವ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲಾ ಮೊಬ್ಬಿನಿಂದ ಮುಸುಕಿತು. ಜನಸಂದಣಿಯು
ಅಡಗಿತು. ಅರಮನೆಯ ಒಂದು ಕೊಠಡಿಯೊಳಗಿನಿಂದ ಒಬ್ಬ
ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಹೊರಟು ಅರಮನೆಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಹೂದೋಟದ
ಒಂದು ಶಿಲಾಸನದಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ
ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕನಾದ ಸಂತಾಪಕನು. ಈತನೇ ಚಂದ್ರಗಿರಿಯ
ಯುವರಾಜನು. ಈತನು ಹೂದೋಟದೊಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕುಳಿತ
ಕ್ಷಣಹೊತ್ತಿನೊಳಗಾಗಿಯೇ ಮಿತ್ರನಾದ ಸೌಮತ್ರಕನು ಬಂದು
ಚಿಂತಾಸಂತಪ್ತನಾಗಿದ್ದ ಸಂತಾಪಕನನ್ನು ನೋಡಿ—ಯುವರಾಜಾ !
ನೀನು ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತಗಳನ್ನು ಅರಿತವನು, ಧೈರ್ಯಶಾಲಿ, ಮಹಾ
ಚ್ಛಾನಿಯು. ಇಂತಹವನಾದ ನೀನು ಅಚ್ಛಾನಿಯಂತೆ ದುಃಖ
ಪಡುವುದುಚಿತವೇ? ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ದುಃಖಕ್ಕಿಂತಲೂ ಜೇರೆ ಹಗೆ
ಯುಂಟೇ? ದುಃಖವಾದರೋ ಉತ್ತಾಪವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವುದು,
ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡುವುದು, ಬಲವನ್ನು ಕುಂದಿಸುವುದು,

ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಂದಮಾಡುವುದು, ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ನಂದಿಸುವುದು. ಇಂತಹ ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾದ ದುಃಖವನ್ನು ಬಿಡು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನನಮರಣಗಳು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದವುಗಳು. ಯಾರೂ ಚರಂ ಜೀವಿಗಳಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ದೃಶ್ಯವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲಾ ನಾಶಗತಿಯನ್ನೈದುವುವೆಂದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದೇ? ನೀನೇನು ಅಜ್ಞಾನಿಯೇ? ನಾನು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಹೇಳಲು ಸಮರ್ಥನೇ? ಪಿತೃಮರಣಕ್ಕಾಗಿ ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳು ದುಃಖಿಸಿದ್ದೇ ಸಾಕಾಗಿದೆ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಭೂಪಾಲಕರು ದಿವಂಗತರಾದಾಗ್ಯೂ ಪ್ರಜಾಸುರಾಗಿಗಳಾಗಿ ಅವರು ಪಡೆದ ಕೀರ್ತಿಯು ದಿಗಂತಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ಅವರು ಮೃತಿ ಹೊಂದಿದಾಗ್ಯೂ ಅವರ ಸತ್ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಜೀವಿಸಿವೆ. ಅವರ ಸುಗುಣ ಸುನಡತೆಗಳು ಪ್ರಜೆಗಳ ಹೃದಯತಲದಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿವೆ. ಆ ಮಹಾನುಭಾವನ ನೆನಪನ್ನು ಅಳಿಸಲು ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯ ವಲ್ಲವು. ನೀನು ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ಕುಮಾರನು. ನಿನ್ನನ್ನಾದರೂ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಆದರಣೆಹೊಂದಬೇಕೆಂದು ಜನರು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದಾಗ್ಯೂ ನೀನು ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬೀಳದೆ ಏಕಾಂತವಾಸಿಯಾಗಿ ಆಹಾರವಿಹಾರಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಚಿಂತಾಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಿದ್ದೀ. ಯುವರಾಜಾ! ಏಳು, ಇರುಳಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿತು, ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣ. ನಿಮ್ಮ ಮಾತೃಪ್ರಿಯವರೂ, ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ನವರೂ ನಿನಗಾಗಿ ಕಾದು ಎದುರುನೋಡುತ್ತಿರಬಹುದು. ಚಿಂತಿಸ ಬೇಡ, ಏಳು. ನಾನಾಗಲಿ, ನೀನಾಗಲಿ, ಯಾರೇಯಾಗಲಿ ಒಂದಾ ನೊಂದು ದಿನ ಈ ಲೋಕವನ್ನು ಬಿಡಲೇಬೇಕೆಂದು ಅನೇಕ ಪರಿಯಿಂದ ಸಂತ್ಯಾಸಲು ಯುವರಾಜನಾದ ಸಂತಾಪಕನು—ಅಯ್ಯಾ ಮಿತ್ರಾ, ನೀನು ಹೇಳುವುದೆಲ್ಲಾ ಸತ್ಯವೇ. ನನ್ನ ತಂದೆಯು, ಲಂತಹ ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಮರಣದಿಂದ ಕಾಲಾ

ಫೀನನಾಗಿದ್ದರೆ ನಾನು ಇಷ್ಟೊಂದು ಚಿಂತಿಸಿ ಇಂತಹ ಪರಿತಾಪ
 ವಾದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಈಡಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಮರಣದ
 ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಾನು ಅರಿಯದವನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಏನು ಮಾಡಲಿ ?
 ಯಥಾರ್ಥವನ್ನು ಯಾರು ಹೇಳುವರು ? ನನ್ನ ಪಿತೃವಿಗೆ ಸರ್ಪ
 ಕಡಿಯಿತೆಂತಲೂ, ಆ ಮೂಲಕ ಆತನು ಮೃತಿಹೊಂದಿದನೆಂತಲೂ
 ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಾದ ಭುಜಂಗಮನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆ ಸಮಯ
 ದಲ್ಲಿ ನಾನು ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದೆಹೋದೆನಲ್ಲಾ !
 ಹಾ ! ಮಿತ್ರಾ ! ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ತಂದೆಯನ್ನು ನಾನು ಮರೆಯುವುದು
 ಹೇಗೆ ? ಎಂದು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಹಾಗೇ ತಂದೆಯ ನೆನಪಿನಿಂದ ದುಃಖವು
 ಉಕ್ಕಿಬರಲು ದೊಡ್ಡ ಶಬ್ದದಿಂದ ಹಾ ! ನನ್ನ ಪಿತೃವೇ ! ಪಿತೃವೇ !
 ಎಲ್ಲಿರುವೆ ? ನನ್ನನ್ನು ಹತಭಾಗ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಇಹಲೋಕ
 ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಸಮಾಪ್ತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆಯಾ ! ನಾನು ಜೀವಿಸುವು
 ದೆಂತು ? ನಾನು ನಿನ್ನ ಮುಖಕಮಲವನ್ನು ನೋಡುವುದೆಂತು ?
 ನಾನು ಇನ್ನು ಅಪ್ಪಾ ! ಅಪ್ಪಾಜೀ ! ಅಪ್ಪಯ್ಯಾ ! ಎಂದು ಯಾರನ್ನು
 ಕರೆಯಲಿ ? ದೀರ್ಘಕಾಲ ನಿನ್ನ ಪಾದಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ
 ಭಾಗ್ಯವು ನನಗೆ ಲಭಿಸದೇ ಹೋಯಿತೇ ! ಹಾ ! ಸ್ವಾಮಿ !
 ಭಗವಂತಾ ! ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಇಷ್ಟು ನಿಷ್ಕರುಣೆಯಾಗಿರಲು
 ನಾನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧವೇನು ? ನನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕಡಿದ
 ಸರ್ಪವು ನನ್ನನ್ನು ಯಾಕೆ ಕಡಿಯಬಾರದಿತ್ತು ? ಅಂತಹ ತಂದೆ
 ಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಾನು ಮಾಡುವುದೇನಿದೆ ? ಎಂದು ರೋಧಿ
 ಸಿದನು. ಇವನ ದುಃಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಹಿಸುವುದು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ
 ಮಿತ್ರನಾದ ಸೌಮಿತ್ರಕನಿಗೆ ತಾಳಲಾರದಾಯಿತು. ಆದರೂ
 ಧೈರ್ಯತಂದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗಿಟ್ಟು—
 ಮಿತ್ರಾ ! ಯುವರಾಜಾ ! ಇದುವರೆಗೂ ನಾನು ಹೇಳಿದ

ಆದರಣೆಯ ವಾಕ್ಯಗಳು ಒಂದೂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ್ದಾಯಿತು. ಬಹಳ ಕತ್ತಲಾಯಿತು. ಹೋಗೋಣ ಬಾ ಎಂದು ಕೈಹಿಡಿದು ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಸ್ವಗೃಹಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು.

ಆ ರಾತ್ರಿ ಸನ್ತಾಪಕನಿಗೆ ನಿದ್ರೆಯೇ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸಿನ ದುಃಖ, ಅವಿಶ್ರಾಂತಿ, ಭಾರ, ಇವುಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ತಂದೆಯ ಸೌಮ್ಯವಾದ ಮುಖಭಾವವು ತನ್ನೆದುರಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತೆಯೇ ಇತ್ತು. ಆ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಬಹು ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಕಳೆಯುತ್ತಾ ಸೂರ್ಯೋದಯವನ್ನೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ ಬೆಳಗಾಯಿತು. ಮಿತ್ರನಾದ ಸೌಮಿತ್ರಕನು, ಯುವರಾಜನು ಈ ದಿನ ಹೇಗಿದ್ದಾನೆಯೋ ನೋಡೋಣ ಎಂದು ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ರಾಜಕುಮಾರ ಸನ್ತಾಪಕನು ಎಂದಿನಂತೆ ಕಣ್ಣೀರಿಡುತ್ತಾ ಯೋಚಿಸಾಸರನಾಗಿ ಪುಷ್ಪಕೋದ್ಯಾನದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಇನನನ್ನು ನೋಡಿದ ಸೌಮಿತ್ರಕನು ಸಹ ಚಿಂತಾಸಂತಪ್ತನಾಗಿ—
ಯುವರಾಜಾ ! ಇನ್ನೂ ನಿನ್ನ ದುಃಖವು ಕೊನೆಗಾಣಲಿಲ್ಲವೇ ?

ಸನ್ತಾಪಕ:—ಮಿತ್ರಾ, ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ತಂದೆಯಂತೆ ನಾನು ಸಹ ಯಾವಾಗ ಭೂಗರ್ಭವನ್ನು ನನ್ನ ವಾಸಸ್ಥಳವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೋ ಅಂದೇ ನನ್ನ ಚಿಂತಾಸಮಾಪ್ತಿ ಎಂದು ತಿಳಿ. ಅದುವರೆಗೂ ನಾನು ಈ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಪಿಮುಕ್ತನಾಗುವಂತೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ.

ಸೌಮಿತ್ರಕ:—ಯುವರಾಜಾ ! ನೀನು ಎಷ್ಟು ಚಿಂತಿಸಿದರೂ ಮೃತಿಹೊಂದಿದ ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯ ತಂದೆಯು ಎದ್ದು ಬರಬಹುದೇ ? ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದನ್ನು ಸಾಧ್ಯಪಡಿಸಲು ಆದೀತೇ ? ಹೀಗೆ ನೀನು

ಚಿಂತಿಸಿ ನಿನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಕೃತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ತಂದೆಯು ಮೃತಿಹೊಂದಿದರೂ ಹೆತ್ತತಾಯಿ ಇರಬೇಕೆಂದು ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರಲ್ಲಾ. ತಂದೆಯ ವಿಷಯ ಚಿಂತಿಸಿ ಹಿರಿಯರ ಅನುಭವ ಪೂರ್ವಕವಾದ ಮಾತನ್ನು ಅನ್ಯತಮಾಡುತ್ತಿವಿ. ಬಾ, ಹೂ ದೋಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವಿಹರಿಸೋಣ.

ಸನ್ತಾಪಕ:—ಮಿತ್ರಾ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ವಿಷಯ ದಲ್ಲಿಯೂ ಹಿರಿಯರ ಆ ಅನುಭವವು ನಿಜವಿರಬಹುದೇನೋ ; ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಂತೂ ಅದು ಸುಳ್ಳೇ ಆಗಿದೆ. ನನ್ನಂತಹ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವನೇ? ನನ್ನ ಪ್ರಿಯತಂದೆಗೆ ಬದಲಾಗಿ ನನ್ನ ತಾಯಿಯು ಸತ್ತಿದ್ದರೆ ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾಗಿದ್ದಿತು. ಈ ಮಾತನ್ನು ನಾನು ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ನನ್ನ ಹೃದಯವು ಎಷ್ಟು ಸಂಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆಯೋ ಅದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲ. ಮಿತ್ರನೇ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಗಿಂತಲೂ ಬಂಧುವಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಬಂಧುವಾದ ತಾಯಿಯೇ ನನಗೂ ದಿವಂಗತನಾದ ನನ್ನ ತಂದೆಗೂ ಶತ್ರುವಾದ ಮೇಲೆ ಮಾಡುವುದೇನು? ಅಕಟಾ ! ನನ್ನಂತಹ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯನು ಈ ವೃಥೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಇರುವರೇ? ನನ್ನ ಹೃದಯತಾಪವನ್ನು ಸಹಿಸುವುದೆಂತು? ಏನು? ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಕಾಲವಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಎರಡುತಿಂಗಳು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ..... !

ಸ್ನೇಹಿತನೇ, ನೀನು ಹೇಳುವುದೆಲ್ಲಾ ಸತ್ಯ. ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ತಂದೆಯು ಒಂದು ದಿನವಾದರೂ ರೋಗಪೀಡಿತನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ರೋಗಪೀಡಿತನಾಗಿ ಮರಣಹೊಂದಿದ್ದರೆ ನಾನೇಕೆ ಇಷ್ಟು ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು? ಆ ಆ ಪ್ರಿ....ಯ....ಯ....ತಂದೆಯ ಮರಣದ ವಿಷಯ ನನಗಾದರೋ ಬಹಳ ಅನುಮಾನವಾಗಿದೆ. ಈಗ ನಮ್ಮ

ತಂದೆಯ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಾದ ಭುಜಂಗಮನಾದರೋ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯು ಸರ್ಪ ಕಡಿದು ಮರಣಹೊಂದಿದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನಮ್ಮ ತಂದೆಯನ್ನು ಕಡಿದ ಆ....ಆ....ಸರ್ಪವು ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನೇ ಆಗಿರಬಹುದೇ? ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಮರಣದ ಯಥಾರ್ಥ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವಲ್ಲಾ ! ಏನುಮಾಡಲಿ ? ನನ್ನ ತಾಯಿಯೆಂದು ನೀನು ಹೇಳುವ ಮಹಾರಾಣಿಯಾದ ಕಪಟಾವತಿಯು ಗತಿಸಿದ ನನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಮರೆತು, ನನ್ನ ತಂದೆಯ ತಮ್ಮನೂ ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನೂ ಆದ ಭುಜಂಗಮನನ್ನು ಪಿವಾಹವಾಗಿ ಸುಖಭೋಗಗಳಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ! ಒಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ತನ್ನ ಪತಿಯ ತಮ್ಮನು ಮೈದುನನಲ್ಲವೇ ? ಮೈದುನನಾದವನು ಮಗನಸಮಾನನಲ್ಲವೇ ? ಪುರುಷನಾದವನಿಗೆ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಪತ್ನಿಯು ಅತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲವೇ ? ಅತ್ತಿಗೆಯಾದವಳು ತಾಯಿಯ ಸಮಾನಳಲ್ಲವೇ ? ಹೀಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಲೋಕಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನೇ ತೊರೆದು ಮಾನವಭಯನಿಂದೆಗಳೂ ದೈವಭಯವೂ ಇಲ್ಲದವರಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿಯೂ, ಆತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿಯೂ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ! ಆಹಾ ! ಮಿತ್ರಾ ! ಭುಜಂಗಮ ಮತ್ತು ಕಪಟಾವತಿ ಎಂಬ ನಾಮಾಂಕಿತಗಳು ಇವರಿಗೆ ಸಲ್ಲತಕ್ಕವುಗಳಾಗಿಯೇ ಇವೆ. ತಂದೆಯು ತೀರಿಹೋದ ದುಃಖವು ಒಂದುಕಡೆ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ತಾಯಿಯಾದವಳು ಮಾಡಿದ ದುಷ್ಕೃತ್ಯವು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅಡಿಕೇಕತ್ತರಿಯ ನಡುವೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಅಡಿಕೆಯಸ್ಥಿತಿಯೂ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಸಮವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಜೀವಂತನಾಗಿದ್ದಾಗ ನನ್ನ ತಾಯಿಯು ಮಹಾಪತಿವ್ರತೆಯಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಳಲ್ಲಾ ! ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಮುಖವನ್ನು ಒಂದುಘಳಿಗೆಯಹೊತ್ತು ಕಾಣದಿದ್ದರೆ ತನ್ನ

ಜೀವರತ್ನವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡವಳಂತೆ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಿದ್ದಳಲ್ಲಾ !
 ನನ್ನ ತಂದೆಯು ನನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಎಷ್ಟಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದನೋ
 ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಮರೆತು ಕಾಮಾತುರತೆಯಿಂದ ಮಗನಿಗೆ
 ಸಮಾನನಾದ ಮೈದುನನನ್ನೇ ಮದುವೆಯಾಗಿ ನನ್ನ ತಂದೆಯ
 ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿದಳು. ಇಂತಹ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಸಹ ಲೋಕ
 ವಲ್ಲಿದ್ದಾರೆಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಾಧಾರಣ ಸ್ತ್ರೀಯರೇ
 ಇಂತಹ ಹೇಯಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲು ಅಹಸ್ಯಪಡುವಾಗ ತಾನು
 ಇಂತಹ ದೊಡ್ಡರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಮಹಾರಾಣಿಯೂ ಮಾತೃಪ್ರಾಯಳೂ
 ಆಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಲೋಕವಿರುದ್ಧವಾದ ದುಷ್ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೀರ್ತ
 ವಂತನಾದ ನನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಅಪಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ತಂದಳು. ಛೇ, ಛೇ,
 ಈಕೆಯು ತಾಯಿಯೋ ಸಾಯಿಯೋ ? ಮಿತ್ರಾ, ನನ್ನ ತಂದೆಯ
 ಸಿಂಹಾಸನವು ನನಗೆ ತಪ್ಪಿತೆಂದು ಲೇಶಾಂಶವೂ ನಾನು ಚಿಂತಿಸು
 ವುದಿಲ್ಲ ; ಮುಖಿಸುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ತಾಯಿಯು ಮಾಡಿರುವ
 ದುಷ್ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ತಂದೆಯ
 ಮರಣಕ್ಕೆ ಸರ್ಪವೇ ಕಾರಣವೆಂದು ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ಗಂಡನೂ,
 ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನೂ, ಈಗ ಅರಸನೂ ಆಗಿರುವ ಭುಜಂಗಮನು ಹೇಳು
 ತ್ತಾನೆ. ನಾನು ಇದನ್ನು ನಂಬಲಾರೆನು. ನನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಂದು,
 ಆತನ ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ಪತ್ನಿಯನ್ನೂ ಅವಹಲಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ
 ಇವನೇ ಯಾಕೆಮಾಡಿರಬಾರದು ? ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯು ಜೀವ
 ದಿಂದಿರುವಾಗಲೇ ಬ್ಲಳಸಂಚು ನಡೆದಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇನು ?
 ನನ್ನ ತಾಯಿಯು ಈ ದುಷ್ಟನಿಗೆ ಸಹಾಯಕಳಾಗಿದ್ದಳೆಂಬುವುದಕ್ಕೆ
 ಅನುಮಾನವೇನು ? ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವೇ ಭೂಷಣ
 ಪ್ರಾಯವು. ಅಂತಹ ಭೂಷಣಪ್ರಾಯವಾದ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವನ್ನೇ
 ಮೈದುನನಿಗೆ ಮಾರಿಬಿಟ್ಟಳಲ್ಲಾ ! ಮಿತ್ರಾ, ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು

ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಿದ್ದೇ ಆದರೆ, ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ತಂದೆಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಕೊಂದ ಸರ್ಪವೇ ಈಗ ಆತನ ಸಿಂಹಾಸನದಮೇಲೆ ಕೂತು ಆತನ ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ಪತ್ನಿಯನ್ನೂ ಆಳುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಏನು ಮಾಡಲಿ? ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಮರಣದ ಯಥಾರ್ಥತ್ವವನ್ನು ನಾನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವ ಬಗೆಹೇಗೆ? ನಾನಾವರೋ ಈ ನನ್ನ ತಾಯಿಂದ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಅಪಮಾನವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡಿರಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದೀತು? ನನ್ನೊಳಗಿದ್ದ ಉತ್ಸಾಹವೆಲ್ಲಾ ಹೋಯಿತು. ಲೋಕವೇ! ಆಹಾ! ಲೋಕವೇ! ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿದ್ದ ನನಗೆ ಈಗ ಕಾರ್ಗತ್ತಲು ಕವಿದಿರುವ ಸ್ಮಶಾನ ದಂತಾದೆಯಾ! ತಂದೆಯೇ! ನೀನು ಸಾಯುವ ಮೊದಲು ನಿನ್ನ ಖಡ್ಗದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಂದು ತರುವಾಯ ನೀನು ಮೃತನಾಗಿದ್ದರೆ ಇಂತಹ ದುಃಖಕ್ಕೂ ಅಪಮಾನಕ್ಕೂ ತುತ್ತಾಗುತ್ತಿದ್ದೆನೇ! ಹಾ! ಅಪ್ಪಾ! ಅಪ್ಪಾಜೀ! ಅಪ್ಪಯ್ಯಾ! ಎಂದು ರೋಧಿಸುತ್ತಾ ಮೂರ್ಛಿತನಾದನು.

ಆಪ್ತನಾಗಿದ್ದ ಸೌಮಿತ್ರಕನು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದನು. ಈತನೂ ಸಹ ಚಂದ್ರಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಿತ್ರನ ತಂದೆಯಾದ ಚಂದ್ರ ಶೇಖರ ರಾಯನು ತೀರಿಹೋದನಂತರ ನಡೆದ ಅಪಮಾನಾಸ್ಪದವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಬಹಳ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಯುವರಾಜನಾದ ಸನ್ತಾಪಕನನ್ನು ಆದರಿಸಿ ಧೈರ್ಯಗೊಳಿಸುವುದು ತನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಕಾರ್ಯವೆಂದೇ ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು. ಆದರೂ ಧೈರ್ಯವನ್ನಾಂತು ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ಭೂಮಿಗೊರಗಿರುವ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ತಕ್ಕ ಶೈಶ್ಯೋಪಚಾರಗಳಿಂದ ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸಿದ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನೊಳಗಾಗಿಯೇ ರಾಜಕುಮಾರನಾದ ಸನ್ತಾಪಕನ ತಾಯಿ ಯಾದ ಮಹಾರಾಣಿಯು ಮತ್ತು ಈಕೆಯ ದ್ವಿತೀಯ ಪತಿಯಾದ

ಭುಜಂಗಮನು ಇಬ್ಬರೂ ರಾಜಪುತ್ರನನ್ನು ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಲ್ಲಾ ಹುಡುಕಿ ಕಡೆಗೆ ಹೂದೋಟಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮಗನಿರುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸ್ತಬ್ಧರಾದರು. ಸಂತಾಪಕನಿಗಾದರೋ ಅವರಿಬ್ಬರ ಮುಖ ವನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಧಗಧಗಿಸುವ ಬೆಂಕಿಯಮೇಲೆ ರಾಳದವುಡ ಯನ್ನು ದುರಿಸಿದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಸೌಮಿತ್ರಕನಿಗೂ ಇದರಂತೆಯೇ ಆಗಿ ಮುಖವನ್ನೇ ಮತ್ತೊಂದುಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸಿಕೊಂಡನು ಯಾರಿಂದಲೂ ಒಂದು ಮಾತಾದರೂ ಹೊರಡಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಕಡೆಗೆ ಮಹಾರಾಣಿಯಾದ ಕಪಲಾವತಿಯು ರಾಜಪುತ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ—ಕುಮಾರಾ ! ಏನಿದು ನಿನ್ನವಸ್ಥೆ ? ನಿನ್ನ ತಂದೆಗಾಗಿ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ದಿನಗಳು ಹೀಗೆ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುತ್ತೀ ? ನಿನ್ನ ತಂದೆಯು ಹೋದರೂ ತಾಯಿಯಾದ ನಾನಿಲ್ಲವೇ ? ನಾನು ಇರುವಲ್ಲ ನನ್ನ ಮುದ್ದುಕಂದನಾದ ನೀನು ಹೀಗೆ ದುಃಖಿಸುವುದು ವಿಹಿತವೇ ? ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ನಿರುತ್ಸಾಹಿಯಾಗಿ, ಆಹಾರವಿಹಾರಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ಕೋಮಲವಾದ ನಿನ್ನ ಶರೀರವು ಕ್ಷಯಿಸಿಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೀಯಲ್ಲಾ ! ತಾಯಿಯಾದ ನಾನು ನಿನ್ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ನನ್ನು ವಿವಾಹವಾದ ದಿವಸವೂ ಆತನ ಸಿಂಹಾಸನಾರೋಹಣದ ದಿವಸವೂ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನಾದ ನೀನು ಯಾವಸಿದ್ಧದಲ್ಲಿ ಯಾದರೂ ಸಂತೋಷವನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸದೆ ವೃದ್ಧ ನನ್ಯಾಸಿಯಂತೆ ನಿನ್ನ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲ ಗೋಳಾಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದಿ. ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊತ್ತು ಹೆತ್ತು ಸಲಹಿದ್ದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲ ಇದೇನೋ ? ಏನು ? ಆ ತಂದೆಯು ಹೋದರೆ ಈ ತಂದೆಯಿಲ್ಲವೇ ? ನಾವಿಬ್ಬರೂ ನಿನ್ನ ಪಿಷಯವಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಚಿಂತೆಪಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆಂದು ನೀನರಿಯೆ. ಸೌಮಿತ್ರಕಾ, ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಬೇಗ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.

ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಅರಮನೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು.

ತಾಯಿ ಆಡಿದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಾತೂ ವಿಷಮಯವಾಗಿರುವ ಕೂರಲಗುಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ನನ್ನಾಪಕನ ಹೃದಯವನ್ನು ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದವು. ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಭುಜಂಗನು ನನ್ನ ನೋಡಿ ರಾಜಕುಮಾರನಿಗುಂಟಾದ ವೇದನೆಯೂ ಆಕ್ರೋಶವೂ ವರ್ಣಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ವಿಶ್ವಾಸ ಘಾತುಕಳಾದ ತಾಯಿಯ ಮುಖವು ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಕರಾಳವದನಳಾದ ಮಹಾ ಮಾರಿಯ ಮುಖದಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಈಕೆಯ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲಾ ಕಪಟಯುಕ್ತವಾದವುಗಳೆಂದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು,

ಸೌಮಿತ್ರಕನನ್ನು ನೋಡಿ—ಮಿತ್ರಾ, ಭ್ರಾತೃದ್ರೋಹಿಯಾದ ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ, ಪತಿದ್ರೋಹಿಯಾದ ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ಮುಖಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಜೀವಿಸಿರುವುದು ನನಗೆ ಕಷ್ಟವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಜೀವದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನಾನು ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಹು ಗಾಂಭೀರ್ಯಾಭಿಪ್ರಾಯವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದೆನು. ಈಗಲಾದರೋ ನನಗೆ ಅಂತಹ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿಲ್ಲ. ಈಕೆಯಿಂದ ನನಗೂ ಗತಿಸಿದ ನನ್ನ ತಂದೆಗೂ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಅಪಮಾನವು ಸಹಿಸಲಸದಳವಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಮರಣದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯಾದರೋ ನನಗೆ ಬಹಳ ಅನುಮಾನವಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಥಾರ್ಥವೇನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಏನು ಮಾಡಲೋ ತಿಳಿಯದು. ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಬಂದು ತಿಳಿಸಬಾರದೇ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ

ಸೌಮಿತ್ರಕನು—ಮಿತ್ರನೇ, ನಿನಗೆ ಒಂದು ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಮರೆತೆನು.

ಸನ್ತಾಪಕ—ಏನು ಸಮಾಚಾರ ?

ಸೌಮಿತ್ರಕ—ಪ್ರತಿ ರಾತ್ರಿಯೂ ಅರಮನೆಯ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಸಿಪಾಯಿಗಳು ಪಹರೆ ಕೊಡುತ್ತಿರುವುದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆಯಷ್ಟೆ.

ಸನ್ತಾಪಕ—ಹೌದು, ತಿಳಿದಿದೆ ; ಕೊಟ್ಟರೆ ಏನು ?

ಸೌಮಿತ್ರಕ—ಕಳೆದ ಎರಡು ಮೂರು ದಿನಗಳಿಂದ ಮಧ್ಯ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಗತಿಸಿದ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ಅರಮನೆಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುವುದನ್ನು ಪಹರೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ಕಂಡು ನನಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಮೊದಲು ನಾನು ನಂಬಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ನೆನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ನಾನೇ ಹೋಗಿದ್ದೆನು. ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯು, ಕೂಡಲೇ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ಅರಮನೆಯ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಪಹರೆಯವರು ನನಗೆ ತೋರಿಸಿದರು. ನಾನು ನೋಡಿ ಅವರನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಿದೆನು. ಆದರೆ ಅವರು ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಸನ್ತಾಪಕ—ಮಿತ್ರಾ, ಏನು ? ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರೇ ?

ಸೌಮಿತ್ರಕ—ಹೌದು, ಅವರ ಹಾಗೆಯೇ ಇದ್ದರು.

ಸನ್ತಾಪಕ—ನಿಜವೋ ?

ಸೌಮಿತ್ರಕ—ಖಂಡಿತ.

ಅಧ್ಯಾಯ 2

ಸಿತ್ಯಭೂತಾವಲೋಕನ

ಸನ್ತಾಪಕ—ಮಿತ್ರಾ, ಆ ಆಕಾರವು ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಹಾಗೆಯೇ ಇತ್ತೆಂದು ನೀನು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವಿ ?

ಸೌಮಿತ್ರಕ—ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ತಮ್ಮ ಜೀವಿತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕವಚವನ್ನೇ ಧರಿಸಿದ್ದಿತು. ಮುಖವು ಬಾಡಿಯೋಗಿ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಕೋಪವಿಲ್ಲದೆ ದುಃಖವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತಹದ್ದಾಗಿದ್ದಿತು.

ಸನ್ತಾಪಕ—ಅದನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸಿಲ್ಲವೇ ?

ಸೌಮಿತ್ರಕ—ಸಿಪಾಯಿಗಳು ಮಾತಾಡಿಸಿದರು.

ಸನ್ತಾಪಕ—ಆಗ ಅದು ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲವೇ ?

ಸೌಮಿತ್ರಕ—ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂದು ತಲೆಯನ್ನೆತ್ತಿ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರಲು ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನಿಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಿನ ಝಾಂವವಾಗಿ ಕೋಳಿ ಕೂಗಿತು. ತಕ್ಷಣವೇ ಅದು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದು ಮಾಯವಾಯಿತು.

ಸನ್ತಾಪಕ—ಮೊದಲು ಅದು ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ?

ಸೌಮಿತ್ರಕ—ಸರಿಯಾಗಿ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ.

ಸನ್ತಾಪಕನು ತನ್ನ ಮಿತ್ರನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಟ್ಟು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಇದು ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಭೂತವಾಗಿರಬೇಕು. ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿಯೂ ನೋಡಿದವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಇದು ಸುಳ್ಳುರಲಾರದು. ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಭೂತವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಏನೋ ಒಂದು ಕಾರಣವಿದ್ದೇ ಇರಬೇಕು. ಪಹರಿಯವರೊಂದಿಗೆ ಮಾತಾಡದಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ಕೂಡ ಮಾತಾಡಬಹುದೇನೋ. ಒಳ್ಳೆಯದು ಈ ದಿವಸ ರಾತ್ರಿ ನಾನು ಸ್ವತಃ ಹೋಗಿ ಕಾದಿರುವೆನು ಎಂದು ರಾತ್ರಿಯಾಗುವುದನ್ನೇ ಬಹು ಆತುರದಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಹಿಮಂತಯತುವು. ಸೂರ್ಯನು ದಗಿದವನಾಗಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗಾಗಿ ಬಲುಬೇಗನೆ ಪಶ್ಚಿಮಾದ್ರಿಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು. ಈ ಸಮಯವನ್ನೇ ಬಹು ಲವಲವಿಕೆಯಿಂದ ಕಾದಿದ್ದ ದಿಗ್ವಿಧುಗಳು ಹಿಮವೆಂಬ ಶುಭ್ರಾಂಬರದಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತೊಡಗಿದರು. ಚಂದ್ರನು ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಹಿಸಲಾರದೆ ವಿಮುಖನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಹೀನನಾದನು. ಪಕ್ಷಿಜಾಲಗಳು ತಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಮರಿಗಳನ್ನು ರೆಕ್ಕೆಗಳೊಳಗೆ ಹುದುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಗೂಡುಗಳಲ್ಲಿ ಕೂತುಬಿಟ್ಟವು. ವರ್ತಕಮಹಾರಾಯರೇ ಮೊದಲಾದ ಜನರು ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕಂಬಳಿಗಳನ್ನು ಹೊದೆದುಕೊಂಡರೂ ತೃಪ್ತರಾಗದೆ ಅಗ್ನಿಷ್ಟಿಕೆಯ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತು ಹಿಮವಂತನ ಪ್ರತಾಪಾಧಿಕ್ಯವನ್ನು ಸತಿಸುತರ ಏದುರಿನಲ್ಲಿ ನಡುಗುದುರಿಗಳಿಂದ ಹೊಗಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಹಸಿವಿನಿಂದ ಸತ್ತರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ, ಹಿಮವಂತನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ ಮುಖವನ್ನು ತೋರಿಸಬಾರದೆಂದು ಭಿಕ್ಷುಕರು ತಾವಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಹಿಮವಂತನನ್ನು ಶಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪೀಡಾಕರನಾದ ಹಿಮವಂತನಿಗೆ ಆಶ್ರಯಕೊಡಬಾರದೆಂದು ಜನರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲು, ಕಿಟಕಿ, ಗವಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಪುಟ್ಟಣದ ಆದ್ಯಂತವೂ ನಿಶ್ಯಬ್ದವಾಯಿತು. ಅರಮನೆಯ ದೀಪಗಳೆಲ್ಲಾ ಆರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಅರಸನ

ಶಯ್ಯಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಒಂದು ದೀಪವು ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಸನ್ತಾಪಕನು ತನ್ನ ಕೂತಡಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದನು. ಸಹಿಸಲಾಗದ ಭಳಿ: ಮೈಯಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ನಡುಗುಹುಟ್ಟಿತು. ಆದರೂ ಧೈರ್ಯವನ್ನಾಂತು ಮಿತ್ರನಾದ ಸೌಮಿತ್ರಕನೂ ಮತ್ತಿಬ್ಬರು ಪಹರಿಯವರೂ ಇದ್ದ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಂತನು. ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ಯಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿತು. ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ನಿಶ್ಯಬ್ದವಾಗಿ ಮಾತಾಡಲು ವಕ್ರಮಿಸಿದರು. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ

ಸೌಮಿತ್ರಕನು—ಯುವರಾಜಾ, ಯುವರಾಜಾ, ಅಗೋ ನೋಡು ! ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯವರ ಭೂತವು ಬರುತ್ತಾ ಇದೆ ! ಅಗೋ ನೋಡು ! ಈ ಕಡೆ ನೋಡು !

ಸನ್ತಾಪಕ—ಮಿತ್ರಾ, ಎಲ್ಲಿ ? ಎಲ್ಲಿ ? ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ! ಓಹೋ ಹೌದು ! ಕಾಣುತ್ತದೆ ! (ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಭೂತವನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಅವನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೂ ಭಯವೂ ಆಗಿ) ಆಹಾ ! ಈ ಭೂತವು ಒಳ್ಳೆಯದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿದೆಯೋ ? ಕೆಡಕಿ ಗಾಗಿ ಬಂದಿದೆಯೋ ? ಯಾರು ಬಲ್ಲರು ? ಎಂದು ಭಯದಿಂದ ನಡುಗಿ ಹೋದನು. ಭೂತವಾದರೋ ಕ್ರಮೇಣ ಸಮೀಪವಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿತು. ಸಮೀಪವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಭೂತವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ದೃಷ್ಟಿಸಿನೋಡಿ,

ಸನ್ತಾಪಕ—ಆಹಾ ! ಏನಿದು ? ಈ ಭೂತವಾದರೋ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯು ಜೀವಿತನಾಗಿರುವಾಗ ಹೇಗಿದ್ದನೋ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಇದೆಯಲ್ಲಾ ! ಏನು ಮಾಡಲಿ ! ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಅದನ್ನೇ ಎವೆಹಾಕದೆ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತನು. ಆ ಭೂತವು ಬಹು ದುಃಖ ತುಂಬಿದ ಮುಖವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಅವನೊಂದಿಗೆ

ಮಾತಾಡಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವಂತೆಯೇ ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಪರಿತಾಪ
ಯುಕ್ತವಾಗಿದ್ದ ಆ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತಾಪಕ
ನಿಗೆ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗದಷ್ಟು ದುಃಖ ಬಂದು—ಹಾ! ತಂದೆಯೇ!
ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಭೂಪಾಲನೇ! ಹಾ! ತಂದೆಯೇ! ನಿನ್ನ ಮುಖ
ಕಮಲವನ್ನು ಇನ್ನೆಂದಿಗೂ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು
ನೆನಪಿದ್ದೆನಲ್ಲಾ! ಈ ಲೋಕದ ಸಕಲ ಕಷ್ಟದುಃಖಾದಿಗಳಿಂದ
ನಿವೃತ್ತನಾಗಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯಲು ನಿನ್ನನ್ನು ಭೂಸ್ಥಾಪನೆಮಾಡಿ
ಬಂದಾಗ್ಯೂ ದುಃಖ ಅವಮಾನಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ನರಲೋಕ
ವನ್ನೂ, ಹಿಮಂತಯುತವಿನ್ಯೆ ಚಿತ್ರವನ್ನೂ ಮತ್ತೊಂದಾವರ್ತಿ
ನೋಡಿಹೋಗಲು ಬಂದಿರುವೆಯಾ ಹೇಗೆ? ನಿನ್ನ ರಸಸಂಸ್ಕಾರಾದಿ
ಗಳಲ್ಲಿ ಅಲಕ್ಷ್ಯಭಾವದಿಂದ ಲೋಪವೇನಾದರೂ ಆಗಿದೆಯೇ? ಏನು
ಮಾಡಿರಬೇಕೆಂದು ನಿನ್ನ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ತೃಪ್ತಿಯಾದೀತು? ತಂದೆಯೇ! ಚಂದ್ರ
ಶೇಖರರಾಜನೇ! ದಯಮಾಡಿ ಹೇಳು. ನಿನ್ನ ಮಗನಾದ ನನಗೆ
ಹೇಳದೆ ಮತ್ಯಾರಿಗೆ ಹೇಳುವಿ? ನಾನಲ್ಲದೆ ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯರು
ಮತ್ಯಾರಿರುವರು? ನಿನ್ನ ಮರಣದಿಂದಲ್ಲವೇ ನಾನು ಈ ಪರಿತಾಪ
ಕರವಾದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿರುವುದು? ನೀನು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ
ಕಾರಣವೇನು? ತಂದೆಯೇ! ಹೇಳು ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು.

ಆಗ ಪಿತೃಭೂತವು ಸಂತಾಪಕನಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸು
ವಂತೆ ಸೌಜ್ಞಮಾಡಿತು. ಜತೆಯಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ
ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಸೌಮಿತ್ರಕನಿಗೂ ಇತರ ಪಹರಿಯವರಿಗೂ ಭಯ
ವಾಗಿ—ಯುವರಾಜಾ! ನೀನು ಅದರ ಹಿಂದೆ ಹೋಗಬೇಡ. ಇದು
ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಬಂದಿರುವ ವಿಶಾಚಿಯಾಗಿರ
ಬಹುದು! ನಿನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನೇ ದೂರ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ
ಸೆಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ತಳ್ಳಿಬಿಟ್ಟರೆ, ಅಥವಾ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾವುದಾದರೂ

ಸರ್ವತಾಗ್ರಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡುಹೋಗಿ ದೊಬ್ಬಿಬಿಟ್ಟರೆ ಮಾಡು
 ವುದೇನು ? ನೀನು ಖಂಡಿತ ಅದರ ಹಿಂದೆ ಹೋಗಲೇಕೂಡದು.
 ನಿನಗೆ ಬಹಳ ಗಂಡಾಂತರವಿದೆಯೆಂದು ನನಗ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿದೆ.
 ಎಷ್ಟೋಮಂದಿ ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು
 ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದಾರೆ. ಬೇಡ, ಖಂಡಿತ ಹೋಗಬೇಡ, ದಯ
 ಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳು ಎಂಬುದಾಗಿ ನಾನಾಪರಿಯಿಂದ
 ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಸಸ್ತಾಪಕನು ಇವರ ಮಾತುಗಳ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯ
 ಕೊಡದೆ ಮಿತ್ರರೇ, ನೀವು ನನಗಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಬೇಡಿ. ಅದು ನನ್ನ
 ಪ್ರಿಯ ಜನಕನ ಭೂತವು. ನಾನು ಅದಕ್ಕೇಕೆ ಭಯಪಡಬೇಕು ?
 ಅದಕ್ಕೆ ನನ್ನಮೇಲೆ ಅಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅದು ನನಗೆ
 ಹಿಂದೆ ಬರಲು ಸೌಜ್ಞಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತೇ ? ಹಾಗೆ ಅದು ನನ್ನನ್ನು
 ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಕರೆಯಲು ಏನೋ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾರಣವಿರ
 ಬಹುದು. ಅದು ನನ್ನನ್ನು ಯಾವುದಾದರೂ ಅಪಾಯಕ್ಕೆ ಗುರಿ
 ಮಾಡುತ್ತದೆಂಬುವ ಶಂಕೆಯೇ ನನಗಿಲ್ಲ. ಒಂದುವೇಳೆ ಹಾಗೆ
 ಮಾಡಿದಾಗ್ಯೂ ನಾನು ವ್ಯಸನಪಡಲಾರನು. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ
 ನಾನು ಜೀವಿಸಿರುವಷ್ಟು ದಿನಗಳೂ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ತಂದೆಯ ನೆನಪು
 ನನ್ನ ಹೃದಯಾಂತರ್ಯದಿಂದ ಕೀಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ತಂದೆಯ
 ಅಕಾಲಮರಣದ ವಿಷಯವಾದ ಚಿಂತೆಯು ನನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು
 ದಹಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ತಾಯಿಯ ದುಷ್ಟತ್ವವು ನನ್ನ ಶರೀರಾತ್ಮಗಳೆರ
 ಷನ್ನೂ ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ತುಳಿದುಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಇಷ್ಟಾದಮೇಲೆ ನಾನು
 ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸುಖಸಂತೋಷಗಳಿಗಾಗಿ ಜೀವಿಸಿರಲಿ ? ಆ
 ನನ್ನ ಪಿತೃಭೂತದಿಂದ ನನ್ನ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಏನೇ ಸಷ್ಟ ಸಂಭವಿಸಿ
 ದಾಗ್ಯೂ ಅದರಿಂದ ನನ್ನ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟುಮಾತ್ರವಾದರೂ ಸಷ್ಟ
 ವುಂಟಾಗಲಾರದು. ದಯವಿಡಿದು ನನ್ನನ್ನು ತಡೆಯಬೇಡಿ

ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸನ್ತಾಪಕನು ಭೂತದ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೊರಟು ಹೋದನು.

ಭೂತವು ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ, ಸನ್ತಾಪಕನು ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ, ಹೀಗೆ ಅವರ ಸಂಭಾಷಣೆಯು ಯಾರಿಗೂ ಕೇಳಿಸದಷ್ಟು ದೂರ ಹೋದಮೇಲೆ ಭೂತವು ಸನ್ತಾಪಕನನ್ನು ನೋಡಿ—ಎಲೈ ಮಗನೇ! ನಾನು ನಿನ್ನ ಪಿತೃಭೂತವು. ನೀನು ಭಯಪಡಬೇಡ. ಕಂದಾ! ಹಾ! ನನ್ನ ಕನ್....ಸ್....ಸ್ ಹಾ! ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ನನ್ನ ಮರಣವನ್ನು ಕುರಿತು ನಾನೇನು ಹೇಳಲಿ? ನೀನು ನನ್ನ ಮರಣದ ವಿಷಯವೂ ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯ ದುಷ್ಟವರ್ತನೆಯ ವಿಷಯವೂ ಎಷ್ಟಾಗಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿದವನಾಗಿ ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಕೂಡ ಮಾತನಾಡುವ ಉದ್ದಿಶ್ಯವಾಗಿಯೇ ಕಳೆದ ಮೂರುನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳಿಂದಲೂ ರಾತ್ರಿಹೊತ್ತು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. , ನನ್ನ ಮುದ್ದು ಕಂದಾ! ಕೇಳು. ಈಗ ಎರಡು ತಿಂಗಳಹಿಂದೆ ವಾಡಿಕೆಯಂತೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಊಟವಾದನಂತರ ನಾನು ತೋಟದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ತಮ್ಮನಾಗಿಯೂ ನಿನಗೆ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಭುಜಂಗಮನು ತೋಟದೊಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ನನ್ನ ಕಿವಿಯಲ್ಲ ಮಹಾವಿಷಮಯವಾದ ಒಂದು ಮೂಲಿಕೆಯ ರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿದನು. ಆ ರಸವಾದರೋ ತಕ್ಷಣವೇ ನನ್ನ ಶಾರೀರಾದ್ಯಂತವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ನನಗೆ ಜೀವಾಂತ್ಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು. ಮಗನೇ! ಮಗನೇ! ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಎಷ್ಟು ಸಂಕಟವನ್ನು ಹೇಗೆ ವರ್ತಿಸಲಿ? ದೇಹದ ರಕ್ತವೆಲ್ಲಾ ಕುದಿದು ಮುದ್ದೆಯಾಗಹೋಯಿತು. ಶರೀರದ ಮೇಲ್ಭಾಗವೆಲ್ಲಾ ಕುಷ್ಟ ಹಿಡಿದಂತಾಯಿತು. ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗುಂಟಾದ ಧಗೆಯಿಂದ ಬಾಯಾರಿ ನಾಲಿಗೆಯು ಬಿಂಡಾಯಿತು. ನಾನು ಇಂತಹ ದೊಡ್ಡ ಅರಸನಾಗಿ

ದ್ವಾಗ್ಯಾ ನನ್ನ ಸಂಕಟಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರು ಕೊಟ್ಟು
 ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ತಣ್ಣಗೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದೆ
 ಹೋದರು. ಅಕಟಾ ! ಅಕಟಕಟಾ ! ನನಗುಂಟಾದ ಸಂಕಟವನ್ನು
 ಹೇಳಲು ಸಹಸ್ರ ನಾಲಿಗೆಗಳಾದರೂ ಸಾಲವು. ನಾನು ಜೀವಂತ
 ನಾಗಿದ್ದಾಗ ಇದ್ದ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಎಲ್ಲಿ ? ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲಿ ? ಬಂಧುಬಳಗ
 ವೆಲ್ಲಿ ? ಮಿತ್ರರೆಲ್ಲಿ ? ಚತುರಂಗಬಲವೆಲ್ಲ ? ದ್ರವ್ಯವೆಲ್ಲಿ ? ರಾಜ್ಯವೆಲ್ಲಿ ?
 ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲಿ ? ಅಕಾಲಮೃತ್ಯುವೋ ಸಕಾಲಮೃತ್ಯುವೋ ನನ್ನ
 ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕಳೆದನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು
 ವಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಾಗ ನನ್ನ ಕಂದಾ !
 ಯಾರೂ ನನ್ನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲವಾದರು ! ಯಾರೂ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ
 ಬರಲಿಲ್ಲ. ಏನಿದ್ದು ಏನು ಪ್ರಯೋಜನವಾಯಿತು ? ಕಡೆಗೂ
 ವಿಷವು ನನ್ನ ಶರೀರಾದ್ಯಂತವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಕಣ್ಣುಗಳು ಮೊಬ್ಬಾ
 ದವು, ಕಿವಿಗಳು ಮುಚ್ಚಿಹೋದವು, ನಾಲಿಗೆಯು ಸೆಳೆದು ಹೋ
 ಯಿತು, ಕೈಕಾಲುಗಳು ಸೆಟೆದುಹೋದವು, ಜೀವಾತ್ಮನು ಈಪರಿ
 ಸಂಕಟವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ ತಾನೂ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟನು. ನನ್ನ
 ಶರೀರವು ಮರದ ಮೊದ್ದಿನಂತೆ ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿತು. ಹೀಗೆ ನನ್ನ
 ತಮ್ಮನೂ ಕೊಲೆಪಾತಕನೂ ಆದ ಭುಜಂಗಮನೇ ನನ್ನ ಸಿಂಹಾಸನ
 ವನ್ನೂ, ಪತ್ನಿಯನ್ನೂ, ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನೂ ಅಪಹರಿಸಿ ನಿರ್ದೋಷಿ
 ಯಂತೆ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನೀನು, ಕುಮಾರಾ ! ನಿನ್ನ ತಂದೆ
 ಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ ನನಗಾಗಿ ಇಷ್ಟು ದುಃಖಪಡುವುದು
 ನಿಜವಾಗಿದ್ದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆ...ಆ...ಆ ಭುಜಂಗಮನಿಗೆ ಪ್ರತೀಕಾರ
 ವನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನೀನು ಕ್ಷತ್ರಿಯ
 ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಲೇ ಇಲ್ಲವೆಂದೂ, ನೀನು ನನ್ನ ಮಗನಲ್ಲವೆಂದೂ
 ಹೇಳಲೇಬೇಕಾಗುವುದು. ದುಷ್ಟರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಿ ಶಿಷ್ಟರನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿ

ಸುವುದೇ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. ಭುಜಂಗಮನು ನನ್ನ
 ತಮ್ಮನೂ ನಿನ್ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನೂ ಆದರೂ ಅವನನ್ನು ತಕ್ಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ
 ಶಿಕ್ಷಿಸಲು ಹಿಂದೆಗೆಯಬೇಡ. ಅವನು ಭ್ರಾತೃದ್ರೋಹಿ, ರಾಜ
 ದ್ರೋಹಿ, ದೈವದ್ರೋಹಿ. ಇಂತಹವನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವುದರಿಂದ ನಿನಗೆ
 ಯಾವ ಪಾಪವೂ ಸಂಘಟಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಭಯಪಡಬೇಡ. ಆದರೆ
 ಮಗನೇ! ನಿನ್ನ ತಾ....ಯ್....ಯ್....ಯ ವಿಷಯ (ಪಿತೃ
 ಭೂತದ ಕಣ್ಣಿಂದ ನೀರು ಪ್ರವಾಹದೋಷಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿದು
 ಹೋಯಿತು. ಕಂಠಧ್ವನಿಯು ತಗ್ಗಿ ಹೋಯಿತು. ಹಾಗೂ ಮಾತು
 ಗಳು ತೊದಲಿದವು). ನಾನೇನು ಹೇಳಲಿ? ನಾನು ಆಕೆಯನ್ನು ಮಹಾ
 ಪತಿವ್ರತೆಯೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೆನು. ಆಕೆಯು ಮಹಾ ಪತಿದ್ರೋಹಿಯು.
 ಕಪಟಾವತಿ ಎಂಬ ತನ್ನ ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆಯೇ ಪ್ರವರ್ತಿಸಿದಳು.
 ನಾನು ಆಕೆಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗುವ ದಿನ ಆಕೆಯು ನನಗೆ ಮಾಡಿದ
 ನಾಗ್ನಾನವನ್ನು ಮರೆತು ಭುಜಂಗಮನ ದುಷ್ಟತ್ವದಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗಾರ
 ಳಾದಳು. ನಾನು ಮೃತಿಯೊಂದಿ ಇನ್ನೂ ಎರಡು ತಿಂಗಳು ಪೂರ್ತಿ
 ಯಾಗುವದರೊಳಗಾಗಿ ಆ ಕೊಲೆಗಾರನಾದ ನನ್ನ ತಮ್ಮನನ್ನು
 ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಸ್ತ್ರೀ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಕೆಟ್ಟ ಮಾದರಿ
 ಯಾದಳು. ಆಕೆಯು ಕೂಡ ನ್ಯಾಯತಹ ಶಿಕ್ಷಾರ್ಹಳೇ ಹೌದು.
 ಆದರೆ ಮಗನೇ! ಆಕೆಯು ನಿನ್ನ ತಾಯಿ, ಆಕೆಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ
 ನೀನು ಕೈ ಎತ್ತಿ ಮಾತೃದ್ರೋಹಿಯಾಗಬೇಡ. ಭಗವಂತನು ತಾನೇ
 ಆಕೆಯ ದುಷ್ಟತ್ವಕ್ಕೆ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನು ಕ್ಷಿಪ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡು
 ವನು. ಅವಳ ಆಂತರ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಿಯೇ ಅವಳನ್ನು ಬಾಧೆಪಡಿಸಿ ತನಗೆ
 ತಾನೇ ನನ್ನಂತಹ ಮರಣವನ್ನೇ ಹೊಂದುವಳು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಶಯ
 ವಿಲ್ಲ. ಕುಮಾರಾ, ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿ
 ದ್ದೇನೆ. ನೀನು ನಿಜವಾಗಿ ನನ್ನ ಮಗವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವವ

ನಾದರೆ ನನ್ನಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವೆನೆಂದು ವಾಗ್ದಾನಮಾಡು. ಯಾಕೆ ಮೌನವಾದಿ? ಎಂದಿತು. ಸನ್ತಾಪಕನಾದರೋ ತನ್ನ ಪಿತೃಭೂತವು ಹೇಳಿದುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗಮನಿಸಿ ದುಃಖದಿಂದ—ತಂದೆಯೇ! ನಿನ್ನಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಬಂಡಿತವಾಗಿ ತಿರಸ್ಕಾರವಹಿಸುವೆನು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸಬೇಡ. ನಿನ್ನಾಜ್ಞಾಪಾಲನೆಗಾಗಿ ಈ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ಅರ್ಪಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ವಾಗ್ದಾನ ಮಾಡಿದನು. ಕೂಡಲೇ ಪಿತೃಭೂತವು ಅದೃಶ್ಯವಾಯಿತು.

ಭೂತವು ಅದೃಶ್ಯವಾದನಂತರ ಸನ್ತಾಪಕನು ಒಬ್ಬನೇ ಉಳಿದನು. ಕಾರ್ಗತ್ತಲು. ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ನಡೆದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಪುನರಾಲೋಚಿಸತೊಡಗಿದನು. ಶರೀರಾದ್ಯಂತವೂ ಕಂಪಿಸಲು ಮೊದಲಾಯಿತು. ಕಣ್ಣುಗಳೆರಡೂ ಮೊಬ್ಬದವು. ಮೈ ಬೆವರು ಹೋಯಿತು. ಧೈರ್ಯವೂ ಅಡಗಿತು. ನಿಲ್ಲಲು ಚೈತನ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ನಿಂತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲದಮೇಲೆ ಕುಕ್ಕಿರಿಸಿ ಬಿದ್ದನು. ಕಡೆಗೆ ತಾನೆಲ್ಲಿರುವೆನೆಂಬ ಅರುಹು ಸಹ ಇಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ಇವನು ಪುನಃ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ ಒಂದು ಘಂಟೆಯ ಸಮಯ ಬೇಕಾಯಿತು. ಪಿತೃಭೂತವು ಹೇಳಿದುದೆಲ್ಲವೂ ಅಕ್ಷರತಃ ಇವನ ಹೃದಯಾಂತರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಅದನ್ನು ಅಳಿಸಿಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಸನ್ತಾಪಕನು ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ—ಆಹಾ! ಎಂತಹ ಭಯಂಕರವಾದ ಲೋಕ! ಇಂತಹ ಭಯಂಕರವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಭಗವಂತನು ಏಕೆ ಸುಮ್ಮನಿರುವನೋ ತಿಳಿಯದಲ್ಲಾ! ಅಕಟಾ! ಹಾ! ಭುಜಂಗಮಾ! ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ತಂದೆಯು ನಿದ್ರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಆತನನ್ನು ಆ ರೀತಿ ಬಾಧೆಗೊಳಿಸಿ ವಿಷಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಲ್ಲಲು ನನ್ನ ಪಿತೃವು ನಿನಗೆ ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧವೇನು? ಅನ್ಯಾಯ

ವೇನು ? ಒಡಹುಟ್ಟಿದ ತಮ್ಮನೆಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಮಗನಾದ ನನ
ಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸಿ ನೀನು ಬಯಸಿದ ಬಯಕೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ
ನೆರವೇರಿಸಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅಧಿಕವಾದ ಗೌರವವನ್ನೂ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನೂ
ಇಟ್ಟಿದ್ದನಲ್ಲ ! ಅಂಥಾ ನಿಜಭ್ರಾತೃವನ್ನು ಕೊಲೆಮಾಡಿ ಕೊಲೆ
ಪಾತಕನೂ ವಿಶ್ವಾಸಘಾತುಕನೂ ಆದಿಯಾ ? ಇಡೀ ರಾಜ್ಯವು
ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಗುಣಕಥನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ
ಅಂತಹ ದಾತನನ್ನೂ ಅರಸನನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡುದಕ್ಕಾಗಿ ಇದು
ವರೆಗೂ ಕೂಡ ದಿವಾರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಣ್ಣೀರಿಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.
ಇಂತಹ ಕೀರ್ತಿವಂತನನ್ನು ನಿನ್ನ ಪಾಪಿಷ್ಠ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡ
ಲಾರದೆ ಅಂತ್ಯವನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡಿದಿಯಾ ? ಭೀ, ಭ್ರಷ್ಟಾ, ಕುಲ
ನಾಶಕಾ ! ಸುಡು, ನಿನ್ನ ಜನ್ಮವನ್ನು ಸುಡು. ಇಂತಹ ದುಷ್ಕಾರ್ಯ
ವನ್ನು ಮಾಡಿರುವ ನೀನಾದರೂ ಎಷ್ಟುದಿನ ಬಾಳುವಿ ? ನಿನ್ನ ಮನ
ಸ್ಸಾಕ್ಷಿಯ ಪೀಡನೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಹಿಸುವಿ ? ನಿನ್ನ ದುಷ್ಕೃತ್ಯದಲ್ಲಿ
ನನ್ನ ತಾಯಿಯು ಸಹ ಭಾಗಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದಿ. ಆಕೆಯ
ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದಿ. ಇರಲಿ, ನೀನು
ಮಾಡಿದುದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ತಕ್ಕ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿವನ್ನು ಹೊಂದೇ ಹೊಂದುವಿ
ಎಂದು ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಅರಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟನು.

ಇತ್ತ ಅರಮನೆಯ ಮುಂದುಗಡೆ ಪಹರೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ
ಸಿಸಾಯಿಗಳು—ಯುವರಾಜನಾದ ಸಂತಾಪಕನು ಹೋಗಿ ಬಹಳ
ಹೊತ್ತಾಯಿತು. ಇನ್ನೂ ಬರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ! ಭೂತವು ಎಲ್ಲಿಗೆ
ಕರೆದೊಯ್ದ ಅವನನ್ನು ಏನು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿತೋ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ.
ಹೋಗಬೇಡವೆಂದು ಎಷ್ಟು ಬಗೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದಾಗ್ಯೂ ಆತನು
ಕೇಳದೆ ಹೋದನು. ಏನು ಮಾಡೋಣ ? ಎಂದು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು
ಮಾತಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಸೌಮಿತ್ರಕನು ಕೇಳಿ ಸಿಸಾಯಿಗಳೇ

ಹೌದು ; ಯುವರಾಜನು ಹೋಗಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾಯಿತು. ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದಲೋ ಆತನು ಇನ್ನೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿತು. ನೀವು ಇಲ್ಲೇ ಇರಿ. ನಾನು ಹೋಗಿ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋಗುವುದರೊಳಗಾಗಿಯೇ ಯುವರಾಜನು ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು (ಕತ್ತಲಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ)—ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದು ಯಾರು ? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಸೌಮಿತ್ರಕನು (ಯುವರಾಜನ ಕಂಠಧ್ವನಿಯೆಂದು ತಿಳಿದವನಾಗಿ)—ಯುವರಾಜಾ, ನಾನು ಸೌಮಿತ್ರಕ.

ಸನ್ತಾಪಕ—ಮಿತ್ರಾ, ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೀಯೆ ?

ಸೌಮಿತ್ರಕ—ನಿನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದು.

ಸನ್ತಾಪಕ—ಯಾಕೆ ಹುಡುಕುವುದು ? ನಾನೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದೆ ನಲ್ಲಾ.

ಸೌಮಿತ್ರಕ—ಹೌದು ಬರುತ್ತಿದ್ದಿ. ಆದರೆ ಬಹಳ ತಡವಾದುದರಿಂದ ನಾವು ಗಾಬರಿಪಡಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಸನ್ತಾಪಕ—ಯಾಕೆ ಗಾಬರಿ ?

ಸೌಮಿತ್ರಕ—ಭೂತವು ನಿನ್ನನ್ನು ಏನು ಮಾಡಿತೋ ಎಂದು.

ಸನ್ತಾಪಕ—ಮಿತ್ರನೇ, ನನ್ನ ಪಿತೃಭೂತದಿಂದ ನನಗೆ ಹಾನಿಯಾಗುವುದುಂಟೋ ?

ಸೌಮಿತ್ರಕ—ಏನೋ ? ಯಾರು ಬಲ್ಲರು ? ಯಾವ ಸಮಯವು ಹೇಗಿರುವುದೋ ?

ಸನ್ತಾಪಕ—ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಜನ್ಮವೆತ್ತಿದಮೇಲೆ ಯಾವ ಸಮಯ ಹೇಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಮಿತ್ರಾ ! ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿ ದಂಥಾದ್ದು ಒಳ್ಳೆದಾಗಲೀ, ಕೆಟ್ಟದ್ದಾಗಲೀ, ಸುಖವಾಗಲೀ,

ದುಃಖವಾಗಲೀ ಅನುಭವಿ ಸಲೇ ಬೇಕು. ಯಾರಿಗೂ ಅದು ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ನೀನು ನನ್ನ ವಿಷಯ ಗಾಬರಿಪಡುವುದೇಕೆ? ನಾನು ನನ್ನ ವಿಷಯ ಭಯಪಡುವುದೇಕೆ? ಹಾಗೆ ಭಯಪಟ್ಟರೂ ಅದರಿಂದಂಟಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನ ತಾನೇ ಏನು? ಅಂತಹ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ತಂದೆಯು ದ್ರೋಹಿಯಾದ ಭುಜಂಗಮನಿಂದ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಸಂಭವಿಸಿದುದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ತನ್ನಸುವನ್ನೇ ನೀಗಲಿಲ್ಲವೇ?

ಸೌಮಿತ್ರಕ—ಮಿತ್ರಾ, ಮಿತ್ರಾ, ಏನು ಹೇಳಿದೆ?

ಸನ್ತಾಪಕ—ದ್ರೋಹಿಯಾದ ಭುಜಂಗಮನಿಂದ ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಮೃತನಾದನು.

ಸೌಮಿತ್ರಕ—ಅದು ಹೇಗೆ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯಿತು ?

ಸನ್ತಾಪಕ—ನನ್ನ ಪಿತೃಭೂತನೇ ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಪರಿಷ್ಕಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿತು ಎಂದು ಪಿತೃಭೂತನು ತನಗೆ ಹೇಳಿದ ಯಾವತ್ತೂ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಮಿತ್ರಾ ! ಆ ನನ್ನ ಪಿತೃಭೂತನು ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಮರಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿದ ಕಷ್ಟ ಯಾತನೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ ನನ್ನಲ್ಲುಂಟಾದ ಸಂಕಟವನ್ನು ಹೇಳಲು ಸಹಸ್ರ ನಾಲಗೆಗಳಾದರೂ ಸಾಲವು. ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಆ ವಿಷವನ್ನು ಹಿಂಡುವಾಗ ಆ ದುರುಳನಾದ ಭುಜಂಗಮನ ಕೈಗಳೆರಡೂ ಕತ್ತರಿಸಿಬೀಳಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ! ಕಣ್ಣುಗಳು ಕಳಚಿ ಬೀಳಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ! ಪುಣ್ಯಶೀಲನೂ, ಸದ್ಗುಣಮಣಿಯೂ ಪ್ರಜಾವತ್ಸಲನೂ ಆದ ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೆ ಸಹಜವಾದ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಶತ್ರುವಿನ ಖಡ್ಗಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೊರಟು ಪರಲೋಕವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಇಂತಹ ದುಃಖ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ನಾನೇಕೆ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು ? ಮಿತ್ರಾ, ಸಾಕು. ಲೋಕದ ಸುಖವೂ ಸಂಪತ್ತು ಸಾಕು. ನನ್ನ ಪಿತೃ

ಭೂತಕ್ಕೆ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಾನು ಮಾಡಿರುವ ವಾಗ್ಧಾನವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವುದೇ ನನ್ನ ಈಗಿನ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಆಹಾರವಿಹಾರಗಳನ್ನೂ, ವಿದ್ಯಾಪಿನೋದಗಳನ್ನೂ, ಯೌವನ ಪರಾಕ್ರಮಗಳನ್ನೂ, ಕಡೆಗೆ ಈ ನನ್ನ ದೇಹವನ್ನೇ ಅರ್ಪಿಸಲು ಸಿದ್ಧಮನಸ್ಕನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಹ್ಯಾಗೂ ನನ್ನ ಪಿತೃವನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದ ಆ-ಆ ಭುಜಂಗಮುಸಿಗ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಪಿತೃ ಭೂತಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ವಾಗ್ಧಾನವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವೆನು (ಎಂದು ದೃಢಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ) —ಮಿತ್ರಾ, ಸೌಮಿತ್ರಕಾ. ನಾನು ಹೇಳಿದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನಾಗಲೀ ಭೂತವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡುಬಂದದ್ದಾಗಲೀ ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳಬೇಡ.

ಸೌಮಿತ್ರಕ—ಯುವರಾಜಾ, ನಾನು ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣಾಪ್ತ ನಲ್ಲವೇ? ನನ್ನನ್ನು ಸಂಬು ನಾನು ಎಂದಿಗೂ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಸಧ್ಯಕ್ಕೆ ನಡೆ. ಬೆಳಗಾಯಿತು. ಯಾರಾದರೂ ನೋಡಿಯಾರು. ಹೋಗೋಣ ಎಂದು ಸನ್ತಾಪಕ ನನ್ನು ಅರಮನೆಗೆ ತಂದುಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಸನ್ತಾಪಕನಾದರೋ ತನ್ನ ಶಯ್ಯಾಗೃಹದಲ್ಲ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಕೂತುಕೊಂಡು ತೆರೆದಿರುವ ಕಿಟಕಿಯಿಂದ ತೋಟವನ್ನೂ ತಂದೆಯು ಮೃತಿಹೊಂದಿದ ಸ್ಥಳವನ್ನೂ ಏಕದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾ— ಹಾ! ತಂದೆಯೇ! ನಿನ್ನನ್ನು ಅಕಾಲಮರಣಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿ ಮಾಡಿದ ದುಷ್ಟ ಭುಜಂಗಮನನ್ನು ಕೊಂದು, ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ವಾಗ್ಧಾನವನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ನನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯಾವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಹುಡುಕಲಿ? ಹಾ! ತಂದೆಯೇ ಪ್ರಿಯ ಜನಕಾ! ಜನಕಾ! ಎಂದು ರೋಧಿಸುತ್ತಾ ಮೂರ್ಛಿತನಾದನು.

ಅಧ್ಯಾಯ 3

ಕಾರ್ಯಸಾಧನೋಪಾಯ

ತಾಯಿಯು ಅಳುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ಕಂದನ ತಲೆ ಮೈಗಳನ್ನು ಸವರಿ ಸಮಾಧಾನವಡಿಸುವಂತೆ ವಿಚಾರತರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿ ಚಿಂತಾಬ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಯುವರಾಜನಾದ ಸಸ್ತಾಪಕನನ್ನು ಮೃದುದೃಢದಯನೂ ಶಾಂತಮೂರ್ತಿಯೂ ಆದ ಮಾರುತನು ನೋಡಿ ಕನಿಕರಿಸಿ ತನ್ನ ಶೈತ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಮೃದವವಾಗಿ ಎರವನ್ನಾಳುತ್ತಾನೆ ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸಿದನು. ಮನುಷ್ಯರನ್ನೂ ಮೃಗವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಕ್ರೌರ್ಯದಿಂದ ಕಳೆದ ಇರುಳೆಲ್ಲಾ ಬಾಧೆಗೊಳಿಸಿದ ಹಿಮಂತನು ಹಗಲು ಎರ್ರಾಂತಗೊಳ್ಳಲು ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದಿನಕರನು ಪೂರ್ವಾದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸಿ ತನ್ನ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಲೋಕವನ್ನು ಅನಂದಾಬ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿದನು. ಹಿಮಂತನಿಗೆ ಹೆದರಿ ತಮ್ಮ ವಾಸಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿ ಕೂಂಡಿದ್ದ ಮೃಗವಸ್ತುಗಳು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಹೊರಗ ಬರಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಜನರು ತಮ್ಮ ದಿನಚರಿಯ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಇತ್ತ ಮಾರುತನ ಉಪಚಾರದಿಂದ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಸ್ತಾಪಕನು ಎದ್ದು ಪ್ರಾತಃಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಅರಣ್ಯನೆಯ ಉಪವನಕ್ಕೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಜನಕನು ಯಾವ ಶಿಲಾಸನದ ಮೇಲೆ ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಮೃತಿಹೊಂದಿ

ದನೋ ಅದೇ ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಕೈಯೂರಿದನು. ಆ ಶಿಲೆಗೆ ಕೈತಾಗಿದ ತಕ್ಷಣವೇ ಕಣ್ಣಿನ ಜಲಬುಗ್ಗೆಯು ಒಡೆದು ಹೋಯಿತೋ ಎಂಬಂತೆ ನೀರು ಪ್ರವಾಹರೂಪದಿಂದ ಹರಿದು ಹೋಯಿತು. ಪಿತೃಪಿಯೋಗದಿಂದ ನಿದ್ರಾಹಾರಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಮೊದಲೇ ಕೇವಲ ಕೃಶನಾಗಿದ್ದ ಇವನಿಗೆ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ನಿಲ್ಲಲೂ ತ್ರಾಣವಿಲ್ಲದೆ ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು—
 ಅಯ್ಯೋ! ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ತಂದೆಯು ಈ ಕಲ್ಲನಮೇಲೆ ಮಲಗಿ ಎಷ್ಟು ಶ್ರಮಪಟ್ಟಿರಬಹುದು! ಆತನು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಹೇಗೆ ನೀಗಿರಬಹುದು! ನಿಜಭ್ರಾತೃಪಿನ ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಏಷವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ದುಷ್ಟನಾದ ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಿಗೆ ಹೇಗೆ ಮನಸ್ಸು ಒಡಂಬಟ್ಟಿರಬಹುದು! ಹೊನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಮಣ್ಣು ಎಂಬಿವುಗಳ ಮಾಯಾಪಾಶದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ ಮಾನವನು ಎಂತಹ ಹೇಯಕೃತ್ಯವನ್ನಾಗಲಿ ಮಾಡಲು ಹಿಂಜರಿಯನೆಂಬುವುದು ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಮರಣದಿಂದ ಸಾದೃಶ್ಯವಾಯಿತೇ! ಹಾ! ಲೋಕವೇ! ನೀನೇ ಸ್ಥಿರವೆಂದು ನಂಬಿರುವ ಮರ್ತ್ಯರನ್ನು ಅಸ್ಥಿರವಾದ ಸುಖ ಭೋಗಗಳಿಂದ ಮರುಳುಗೊಳಿಸಿ ಕಡೆಗೆ ಅವರನ್ನು ನರಕಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ದೊಬ್ಬಿ ದೂರವಾಗುವುದೇ ನಿನ್ನ ಧರ್ಮವೇ? ಕೆಂಪಾಗಿ ಕಾಣುವ ದೀಪವನ್ನು ಹಣ್ಣೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ಕಡೆಗೆ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮವಾಗುವ ಹುಳುವಿನಂತೆ ಪಾಪಾಂಧರಾದ ಮಾನವರು ನಿನ್ನ ಧರ್ಮಕಿಗ ಬೆರಗಾಗಿ ಕಡೆಗೆ ಯಮಗೂಂಡದಲ್ಲಿ ಅಯ್ಯೋ! ಅಪ್ಪಾ! ಕುಯ್ಯೋ! ಮರ್ರೋ! ಹಾ! ಅಹಹಾ! ಎಂದು ಅಗ್ನಿಬಾಧೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಅಗ್ನಿ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುತ್ತಾ ತೇಲುತ್ತಾ ನರಳಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಗಹಗಹಸಿ ನಗುತ್ತಿರಬೇಕೆಂದಿರುವಿಯಾ! ಛೇ! ಲೋಕವೇ! ಭ್ರಷ್ಟಲೋಕವೇ! ಅಲ್ಪಕಾಲದ ಭೋಗಭಾಗ್ಯಕ್ಕಾಗಿ

ಜನರು ನಿನಗೆ ತಮ್ಮ ತನು ಮನ ಧನಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಏಕೆ ನಿತ್ಯ ದಂಡನೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾರೆಯೋ ತಿಳಿಯದಲ್ಲಾ !

ಇದುವರೆಗೂ ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಮರಣದ ಯಥಾರ್ಥತ್ವವು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ತಿಳಿಯಿತು. ಈಗ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಉಪಾಯಾಂತರದಿಂದ ಸಾಧಿಸಬೇಕೇ ಹೊರತು ಅತುರಪಡುವುದರಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಆಗದು. ನನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ ಕಪಟಾವತಿಯೂ, ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಾದ ಭುಜಂಗಮನೂ ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಸಮಾಧಾನವುಳ್ಳವರಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಾರೆ. ನಾನು ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಮೇಲಣ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಆಹಾರವಿಹಾರಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಈ ರೀತಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಮನಸ್ಸೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರು ನನ್ನ ಕೂಡ ಎಷ್ಟೇ ಮೃದುಮಧುರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದರೂ ನನ್ನಮೇಲೆ ಅವರಿಗಿರುವ ದ್ವೇಷವೂ ನನಗೆ ಅವರ ಮೇಲಿರುವ ದ್ವೇಷವೂ ಎಂದಿಗೂ ನಿವಾರಣೆಯಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ನೆನ್ನೇ ರಾತ್ರಿಯ ಸಮಾಚಾರವು ಅವರಿಗೇನಾದರೂ ತಿಳಿದು ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಮರಣದ ನಿಜವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಪಿತೃಭೂತದ ಮೂಲಕ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆಂದು ಯಾವ ವಿಧದಿಂದ ಲಾದರೂ ಅವರಿಗೆ ಸೂಚನೆಯುಂಟಾದರೆ ನನ್ನಮೇಲಣ ದ್ವೇಷವು ದ್ವಿಗುಣವಾಗಿ ನನಗೆ ಉಳಿಗಾಲವಿಲ್ಲದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ನಾನು ಪಿತೃಭೂತಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ವಾಗ್್ದಾನವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸದೆ ವಚನ ಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿ ಸಾಯಬೇಕು. ಏನು ಮಾಡಲಿ? ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಯೋಚಿಸಿದವನಾಗಿ ತರುವಾಯ—ಹೌದು, ಇದೇ ತಕ್ಕ ಉಪಾಯ. ನಾನು ನನ್ನ ಪಿತೃಭೂತಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವ ನಿಮಿತ್ತ ಅವನನ್ನು—ಆ ಭುಜಂಗಮನನ್ನು

—ನನ್ನ ಬಡ್ತಿ ಕ್ಕೆ ಆಹುತಿಯಾಗಿ ಮಾಡುವವರೆಗೂ ನಾನು ನಿಜವಾದ ಹುಚ್ಚನಂತೆ ನಟಿಸಬೇಕು. ಆಗ ನನ್ನಿಂದ ಏನಾದರೂ ಅಪಾಯ ವಾಗುವುದೆಂಬ ಸಂಶಯ ಅವರಿಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಸರಿಯಾದ ಉಪಾಯವೆಂದು ಆತೋಚಿಸಿ ಆ ನಿಮಿಷದಿಂದ ಸರಿಯಾದ ಹುಚ್ಚ ನಂತೆಯೇ ನಟಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದನು.

ರಾಜಕುಮಾರನು ಆ ಬಳಿಕ ತೋಟದೊಳಗಿನಿಂದ ತನ್ನ ಕೊಠಡಿಯೊಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಾನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ವಸ್ತ್ರ ಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹರಿದುಹಾಕಿ ಹಳೆಯ ಚಿಂದಿ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡನು. ಅವನ ನಡೆನುಡಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಾಗಿ ರೂಪಾಂತರ ಹೊಂದಿದವು. ಎಂತಹ ಬುದ್ಧಿವಂತರಿಗಾ ದರೂ ಇವನ ಮರ್ಮವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು. ನೋಡಿದವರಾರ್ಯೇ ಆಗಲಿ ಇವನು ನಿಜವಾಗಿ ಹುಚ್ಚನೇ ಹೌದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಧಿ ಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕರು ತಮ್ಮ ಯುವರಾಜನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ದುರ್ಗತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅನೇಕವಿಧವಾಗಿ ದುಃಖಿಸುವವರಾದರು. ಯುವರಾಜನಿಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಿದೆ ಎಂಬ ಸಮಾಚಾರವು ಇಡೀ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಹಬ್ಬಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ ಅರಸನಿಗೂ ಮಹಾ ರಾಣಿಗೂ ಈ ಸಮಾಚಾರ ತಿಳಿಯಬಂದು ಯುವರಾಜನಾದ ಸಂತಾ ಪಕನು ಕಳೆದ ಎರಡು ತಿಂಗಳಿಂದ ಆಹಾರವಿಹಾರಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಅವನ ಬುದ್ಧಿ ಸ್ವಾಧೀನವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದಲೇ ಹೊರತು ತಂದೆಯು ತೀರಿ ಹೋದುದಕ್ಕಲ್ಲವೆಂದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು.

ಅತ್ತ ಸಂತಾಪಕನಿಗೆ ವಿತ್ಯಭೂತವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡುದು ದಾಗಲಿ, ಇವನ ಆಂತರ್ಯ ಮರ್ಮವಾಗಲಿ ತಿಳಿಯಲಾರದೆ

ತಾಯಿಯಾದ ಕಪಟಾವತಿಯು ತನ್ನ ದ್ವಿತೀಯ ಪತಿಯಾದ ಭುಜಂಗ ಮನನ್ನು ಕಂಡು— ಎಲೈ ಪ್ರಿಯನೇ, ನನ್ನ ಕಂದನು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಮರಣಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತಾ ಅನ್ನಪಾನಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತೌನಿಂಬುವುದು ಶುದ್ಧ ಸುಳ್ಳು. ನನ್ನ ಕಂದನು ಯೌವನಸ್ಥನು, ರೂಪವಂತನು, ವಿದ್ಯಾವಂತನು, ಪರಾಕ್ರಮಿಯು, ಹಾಗೂ ಗುಣಾಢ್ಯನು. ತಾಯಿಯಾದ ನಾನೂ ಅವನಿಗೆ ತಂದೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ನೀನೂ ಮಗನ ವಿಷಯ ಚಿಂತಿಸದಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಚಿಂತಿಸ್ಯಾರೇ? ಅವನು ವ್ರಾಪ್ತವಯಸ್ಕನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅನುರೂಪಳಾದ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಅವನಿಗೆ ವಿವಾಹಮಾಡಬೇಕು. ಈ ತನ್ನ ಆಂತರ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ನಾಚಿಕೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಅವನು ವಿವಾಹದ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಅದೋರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸಿ ಚಿಂತಿಸಿ ಕಡೆಗೆ ಈ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಬೇಗನೆ ಅವನಿಗೆ ವಿವಾಹಮಾಡಿದರೆ ಈ ಹುಚ್ಚು ನಿರ್ನಾಮವಾಗುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನಂಬು. ಏನೋ ಹೇಳಿದಳೆಂದು ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡಿದ್ದೇ ಯಾದರೆ ಚಿಂತೆಯೇ ವಿಷವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿ ನನ್ನ ಮುದ್ದುಕಂದನ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಅರಸನಾದ ಭುಜಂಗಮನು—ಪ್ರಿಯೇ! ನಿನ್ನ ಮಗನು ಈ ರೀತಿ ಹುಚ್ಚನಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ವಿವಾಹದ ಚಿಂತೆಯೇ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳಬಹುದು? ಅದಕ್ಕೆ ಆಧಾರವೇನು? ಒಂದುವೇಳೆ ನೀನು ಊಹಿಸಿರುವುದು ನಿಜವಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಅವನಿಗೆ ಅನುರೂಪಳಾದ ಪತ್ನಿಯು ಈ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೊರಕುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು ನೆನಸುತ್ತೇನೆ.

కపటావతి—ప్రియా! నన్న మాతినమేలీ నినగే నంబికే
యిల్లదిద్దరే నమ్మ ఆప్తమంత్రియాద కుతంత్రికనన్న కరయిసి
ఆతనొందిగే ఆలోచిసబారదేక ? ఈ విషయదల్లి ఆతన
అభిప్రాయవూ సలహాయూ పనిదేయో నోడోణ.

భుజంగమ— హౌదు, ఒళ్ళే యోచనే. ఈగలా
దర్రో సూర్యోస్తమయనాగుత్తా బందితు. నాళి ఆత
నన్న కరయిసికొండు ఈ విషయదల్లి ఆతను పను హేళుత్తా
నేందు తిళియబేకాగిదే. ఎలా, యారల్లి?

సేవక—మహాస్వామీ! అప్పణే.

భుజంగమ—నాళి బిళిగ్గి హత్తు ఘంటిగి నమ్మ మంత్రి
యాద కుతంత్రికరాయరన్న కరెదుకొండు బా.

సేవక—అప్పణే.

ಅಧ್ಯಾಯ 4

ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿ

ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕನಾದ ಸಂತಾಪಕನು ಚಿಂತಾಸಂತಪ್ತನಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ತಿಂಗಳಮುಂಚೆ ಆತನ ಮಿತ್ರನಾದ ಸೌಮಿತ್ರಕನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಅರಮನೆಯ ಹೂದೋಟದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ,

ಸೌಮಿತ್ರಕನು—ಯುವರಾಜಾ! ಇನ್ನೆಷ್ಟು ದಿನಗಳು ನೀನು ಹೀಗೆ ಅವಿವಾಹಿತನಾಗಿರಬೇಕೆಂದಿರುಪಿ? ವಿವಾಹವಾಗಲು ಇದು ತಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಲ್ಲವೇ? ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬಾಧ್ಯರಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಮಾತಾಪಿತೃಗಳು ಇನ್ನೆಷ್ಟು ದಿವಸಗಳು ತಾನೇ ಜೀವಿಸಬಹುದು? ಅವರ ಕಣ್ಣೆದುರಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಿನಗೆ ಈ ಶುಭಕಾರ್ಯ ನಡೆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ನೀನು ಕೊರತೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದೀ? ರೂಪವೇ, ವಯಸ್ಸೇ, ಪಿದ್ಯೆಯೇ, ಪರಾಕ್ರಮವೇ, ಜ್ಞಾನವೇ, ಧನವೇ, ವಂಶವೇ, ಯಾವುದು ಹೇಳು? ಯುವರಾಜಾ! ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸದಿರು. ಬೇಗನೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಏರ್ಪಾಡನ್ನು ಮಾಡಿಕೋ.

ಸಂತಾಪಕ—ಮಿತ್ರಾ, ನಿನ್ನ ಮಾತು ನಿಜವೇ ಹೌದು, ನಾನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಮೊದಲು ವಿವಾಹದ ಉದ್ದೇಶವೇ ನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಲ್ಲವೇ? ಅನೇಕರು ಆ ಘನವಾದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ ವಿವಾಹವೆಂದರೆ

ಕೇವಲ ಇಂದ್ರಿಯಸುಖವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ತಮ್ಮ ಜನ್ಮವನ್ನು ಮೃಗ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ವಿವಾಹವಾದರೋ ಬಹು ಪವಿತ್ರವಾದುದು. ಅದರ ಉದ್ದೇಶವು ಘನವಾದುದು. ಇಂತಹ ಘನವಾದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ ಜನ್ಮವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ವೃಜಾಹಿತೈಷಿಯೂ ಲೋಕಹಿತೈಷಿಯೂ ಆಗ ಬೇಕಾದರೆ ಪುರುಷನಾದವನಿಗೆ ಉತ್ತಮಳೂ, ಗುಣಾಢ್ಯಳೂ, ಸದ್ವಂಶಸಂಭೂತಳೂ ಆದ ಕನ್ಯೆಯು ದೊರೆಯಬೇಕು. ಇಂತಹ ಸದ್ಗೃಹಿಣಿಯನ್ನು ವಡೆದಿರುವವನ ಸಂಸಾರದಲ್ಲ ಸುಖ, ಸಂತೋಷ, ಸಮಾಧಾನಗಳು ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವುವು. ಹಾಗಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆ ಸಂಸಾರವೂ ನರಕವೂ ಎರಡೂ ಒಂದೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯ ಬೇಕು. ಇಂತಹ ನರಕಬಾಧೆಯನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಾ ನರಕವು ದ ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವನ್ನೇ ಪತ್ನಿಯಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಆತ್ಮಸಂತೋಷ ಸಮಾಧಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವಾದುದು. ಈ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ವಿದ್ಯಾವಂತಳೂ, ಯೋಗ್ಯಳೂ, ಗುಣಾಢ್ಯಳೂ ಪ್ರಜೆಗಳ ಸುಖ ಮುಖಗಳಲ್ಲಿ ಸಹತಾಪಪಡುವವಳೂ ರಾಂತಚಿತ್ತಳೂ ಆದ ಕನ್ಯಾ ರತ್ನವು ದೊರೆಯುವುದು ಕಷ್ಟ. ಅಂತಹ ಅರ್ಧಾಂಗಿಯು ದೊರೆಯದಿದ್ದರೆ ವಿವಾಹವಾಗಿಯೂ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ಋತ್ರಾ, ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಿರುವುದಾಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಇದ್ದಾರೋ? ಹೇಳು ನೋಡೋಣ.

ಸೌಮಿತ್ರಕ—ಯುವರಾಜಾ! ಇಲ್ಲವೇಕ? ನಿನ್ನ ಮನೋ ಭೀಷ್ಮವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸುವ ಗುಣವುಗಿಯು ಕೇವಲ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಾಳೆ. ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಡುವತ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಸನ್ತಾಪಕ—ಯಾರು ?

ಸೌಮಿತ್ರಕ—ನಿಮ್ಮ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಧಾನಿಯಾದ ಕುತಂತ್ರಿಕ
ರಾಯರ ಪುತ್ರಿಯೇ ಇರುವಳು.

ಸನ್ತಾಪಕ—ಯಾರು ? ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯೇ ?

ಸೌಮಿತ್ರಕ—ಅಹುದೌದು, ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯೇ.

ಸನ್ತಾಪಕ—ಆಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಆಕೆಯು ಪ್ರತಿ
ದಿನವೂ ನಮ್ಮ ಅರಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯವ
ರೊಂದಿಗೆ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾಳೆ.
ಪ್ರತಿ ಸಾಯಂಕಾಲವೂ ಆಕೆಯನ್ನು ನೋಡೇನೋಡುತ್ತೇನೆ.
ಆಕೆಯು ಬಹಳ ಸೌಂದರ್ಯವತಿಯೇ ಹೌದು, ಆದರೆ.....
ಒಳಗಿನ ಗುಣಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನರಿತವರಾರು ?

ಸೌಮಿತ್ರಕ—ಆಕೆಯು ಎಷ್ಟು ರೂಪವಂತಳೋ ಅಷ್ಟು
ಗುಣಶಾಲಿಯಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕಲ್ಲವೇ ?

ಸನ್ತಾಪಕ—ಮಿತ್ರಾ, ಹಾಗೆ ಭಾವಿಸಬೇಡ. ಪ್ರಸಂಚ
ದಲ್ಲಿರುವ ಹೂವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಹೂವುಗಳು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಹು
ಅಲಂಕಾರವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ಸುಪಾಸನೆಯೇ
ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸರ್ಪವು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಅಲಂಕಾರವಾಗಿ
ರುತ್ತದೆ. ಒಳಗೆ ಏನು ? ಮರಣಕರನಾದ ವಿಷದ ಹಲ್ಲಿರುವು
ದಿಲ್ಲವೇ ? ಅದರಂತೆಯೇ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ
ಸುರದ್ರೂಪಿಯಾಗಿರಬಹುದು. ಒಳಗೋ ? ಮರ್ಗುಣಗಳೆಂಬ
ವಿಷದಿಂದ ತುಂಬಿರಬಹುದು. ಬಲ್ಲವರಾರು ? ಕೆಲವು ಕಾಲ
ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಹೊರ್ತು ತಿಳಿಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಸೌಮಿತ್ರಕ— ರಾಜಪುತ್ರಾ ! ಹಾಗಾದರೆ, ಕೆಲವುಕಾಲ
ನೀನು ಆಕೆಯ ಗುಣನಡತೆಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ, ತರುವಾಯ ನಿನ್ನಿಷ್ಟ
ವಂತೆ ಪ್ರವರ್ತಿಸು.

ಸನ್ತಾಪಕ—ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುವೆನು. ರಾಜಪತ್ನಿಯಾಗಿರಲಿಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಗುಣಸ್ವಭಾವಗಳು ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಕಂಡು ಬಂದರೆ, ಆಕೆಯು ಯಾರೇಯಾಗಲಿ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ನನ್ನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯನ್ನಾಗಿಸಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಅದಕ್ಕೆ ಅಭ್ಯಂತರವೇ ಇಲ್ಲ.

ಸೌಮಿತ್ರಕ—ಯುವರಾಜಾ ! ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಯವಾಗುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಇನ್ನು ನಾನು ಹೊರಡಲೇ ?

ಸನ್ತಾಪಕ—ಮಿತ್ರಾ, ಹೋಗಿಬಾ ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿದನು.

ಸನ್ತಾಪಕನು ಅನೇಕ ದಿನಗಳು ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯ ಗುಣನಡತೆಗಳನ್ನು ಬಹು ಸೂಕ್ಷ್ಮರೀತಿಯಿಂದ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಅರ್ಧಾಂಗಿಯಾಗಲು ಎಂತಹ ನಡೆ ನುಡಿಗಳು ಅವಶ್ಯಕವಾದವುಗಳಾಗಿದ್ದವೋ ಅಂತಹವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದರಿಂದ ಸನ್ತಾಪಕನು ಸಂತೋಷಭರಿತನಾಗಿ, ತನ್ನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯಾಗಲು ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯೇ ತಕ್ಕವಳೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಆಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಆಲೋಚಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು.

ಸೌಮಿತ್ರಕನು ಒಂದು ದಿನ ವಾಡಿಕೆಯಂತೆ ಯುವರಾಜನ ದರ್ಶನಾರ್ಥವಾಗಿ ಬಂದನು. ಯುವರಾಜನಾದರೋ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯ ವಿಷಯವಾದ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದನು. ಸೌಮಿತ್ರಕನು ಕೊಠಡಿಯೊಳಕ್ಕೆ ಬಂದುದರ ಅರಿವು ಸಹ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಸೌಮಿತ್ರಕ—ಯುವರಾಜಾ! ಏನೋ ಬಹಳ ಯೋಚಿಸುವಂತಿದೆಯಲ್ಲಾ ?

ಸನ್ತಾಪಕ—ಮಿತ್ರನೇ ಹೌದು, ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಸೌಮಿತ್ರಕ—ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಯಾವುದನ್ನೂ ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಿಲ್ಲವೇ? ಇನ್ನೆಷ್ಟು ದಿನಗಳಾಗಬೇಕು?

ಸನ್ತಾಪಕ—ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳೂ ಅವಶ್ಯವಿಲ್ಲ. ನೀನು ಹೇಳಿದಂದಿನಿಂದ ಆಕೆಯ ಗುಣನಡತೆಗಳನ್ನು ಬಹು ಸೂಕ್ಷ್ಮವೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದೆನು. ಆಕೆಯು ನನ್ನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯಾಗಲು ತಕ್ಕವಳೆಂದೇ ನನ್ನ ತೀರ್ಮಾನವು.

ಸೌಮಿತ್ರಕ—ಹಾಗಾದರೆ ನೀನು ಆಕೆಯಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಿನಗೆ ಮನೋಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಇತ್ಯರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದೇಕೆ?

ಸನ್ತಾಪಕ— ಆಕೆಯು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ನಮ್ಮ ಅರಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಸಾಯಂಕಾಲ ಆಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನ ಮನೋಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಆಕೆಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹೌದು, ಖಂಡಿತ ಆಕೆಯನ್ನೇ ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಈಗ ಆಕೆ ಬರುವ ಸಮಯವಾಯಿತು. ನನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನೀನೂ ಬಾ, ಹೋಗೋಣ.

ಸೌಮಿತ್ರಕ—ಯುವರಾಜಾ! ನಾನೇಕೆ ಬರಲಿ? ನೀನೇ ಹೋಗು. ಇಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಬರುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲ. ನಾನು ಬಂದು ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾಯಿತು. ಪುನಹ ನಾಳೆ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಸನ್ತಾಪಕನು ತನ್ನ ಕೊಠಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಂತ್ರಿಕುಮಾರಿಯ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಅರಮನೆಯ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಮಂತ್ರಿ

ಕುಮಾರಿಯಾದ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಬಂದಳು. ರಾಜಕುಮಾರನಾದ ಸಂತಾಪಕನು ಎಂದಿನಂತೆ ಆಕೆಯನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಮಾಡಿ ಒಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ತಾನು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಅರಮನೆಯ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆಕೆಗಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅನೇಕ ದಿವಸಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಆಕೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಆ ದಿನ ಆಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಉಂಟಾದ ಆನಂದವನ್ನು ಸಂತಾಪಕನು ಎಂದೂ ಅನುಭವಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ತಾಸಾಯಿತು, ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯು ಇನ್ನೂ ಹೊರಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತಃಪುರದ ದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಅಡಿಗಡೆಗೂ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದನು. ಆಕೆಯ ಸುಳಿವೇ ಇಲ್ಲ. ಯಾಕೆ ಇನ್ನೂ ಬರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ? ಏನುಮಾಡುತ್ತಿರಬಹುದು? ಎಂದು ತವಕಪಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಕತ್ತಲಾಯಿತು. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅಂತಃಪುರದ ಕಡೆಯಿಂದ ಬರುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಕತ್ತಲಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಸಂತಾಪಕನು—ಯಾರದು? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿ—ರಾಜಕುಮಾರಾ! ಯಾಕೆ? ನಾನಲ್ಲವೇ?

ಸಂತಾಪಕ—ಯಾರು? ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯೇ?

ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿ—ಹೌದು.

ಸಂತಾಪಕ—ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನೀ! ಯಾಕೆ ಇಷ್ಟು ತಡವಾಯಿತು? ನಿನಗಾಗಿ ನಾನು ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನಿಂದಲೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಇಲ್ಲೇ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಒಂದು ವಿಶೇಷವಾದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ನಿನ್ನ ಕೂಡ ಆಲೋಚಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಹೂದೋಟಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ ಬಾ.

ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿ—ಯುವರಾಜಾ ! ನನ್ನ ಕೂಡ ಆಲೋಚಿಸಬೇಕಾಗಿರುವ ಅಂತಹ ಸಂಗತಿ ಏನು ? ಇಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ ?

ಸನ್ತಾಪಕ—ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನೀ, ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲ. ಅದು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಕುರಿತ ಒಂದು ಅಂತರಂಗವಾದ ಸಂಗತಿ. ಅನುಮಾನಿಸದೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಬಾ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೂದೋಟದೊಳಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

ರಾತ್ರಿ ಸುಮಾರು ಎಂಟು ಘಂಟೆ. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ತೋಟದೊಳಗೆ ಕಾಲಿಡುತ್ತಲೇ ಗುಂಪಾಗಿದ್ದ ಮರಗಳ ಕೊಂಬೆಗಳ ಮಧ್ಯದಿಂದ ಚಂದ್ರನು ಇವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ನೋಡಿ ನಗುತ್ತಾನೆಯೋ ಎಂಬುವಂತೆ ತಲೆದೋರಿದನು. ಇಡೀ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಚೆಲ್ಲಿದಂತೆ, ಬೆಳದಿಂಗಳ ಪ್ರಕಾಶವು ಹರಡಿ, ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ತೋಟದ ಗಾಂಭೀರ್ಯವೂ ಅಲ್ಪಂಕಾರವೂ ದ್ವಿಗುಣವಾಯಿತು. ವೃಕ್ಷಗಳಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಪಟಪಟ ಶಬ್ದವು ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಪುಷ್ಪರಾಶಿಗಳು ಅರಳಿ ತಂಗಾಳಿಯ ಮೂಲಕ ಸುಗಂಧವನ್ನು ತೋಟದ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಬ್ಬಿಸಿದವು. ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯೂ ಸನ್ತಾಪಕನೂ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಅಮೃತಶೀಲೆಯ ಪೀಠದಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಬೆಳದಿಂಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರ ಮುಖವನ್ನು ಒಬ್ಬರು ವಿಸ್ಮಯದಿಂದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾರ ಬಾಯಿಂದಲೂ ಇನ್ನೂ ಮಾತೇ ಹೊರಡದಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಉಭಯರ ಹೃದಯಾಂತರ್ಯಗಳು ಪ್ರೇಮಭಾಷಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿವೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಮುಖಕಮಲಗಳು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಡೆಗೆ

సంతాపక—పుష్పమాలిని! సాయంకాలదింద నాను నిన్న విషయేవాగి బహళ యోజనే మాడుత్తిద్దేనే.

పుష్పమాలిని—రాజకుమార ! నన్న విషయేవాగి యోజనే ఎను ?

సంతాపక—నాను నిన్నన్న నన్న ఆధాంగియాగి వరి సలు అపేక్షిస్తుత్తేనే.

పుష్పమాలిని—(దిగ్భ్రమే హొందిదవళాగి) రాజ కుమారా, ఎనందే ?

సంతాపక—నన్న ఆధాంగియాగి నిన్నన్న వరిసలు అపేక్షిస్తుత్తేనే.

పుష్పమాలిని—రాజరాదంధవరు తమ్మ సేవాన్యత్తి యల్లిరువ సాధార్థణసాద ఒబ్బ అధికారియ మగళన్న వరిసబహుదే ? ఇదు సాధ్యవే ? నిమ్మన్న నన్న పతియాగి వరిసువష్టు యోగ్యతేయు ననగిదేయే ?

సంతాపక—పుష్పమాలిని, అదు సాధ్య; మత్తు అదక్కే నినగే యోగ్యతేయూ ఇదే. నిను సమ్మతిసువేయా ?

పుష్పమాలిని—యువరాజా, నాను స్వతంత్రళల్లా. తాయి తందేగళ అధీనదల్లిరువేనాదుదరింద ఈ విషయదల్లి అవర అనుమతియు అత్యావశ్యకవాగిదే.

సంతాపక—ముందే అవర అనుమతియన్న కేళువు దాగుత్తదే. ఈగ సధ్య; నిన్న అభిప్రాయవేను ?

ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿ—ಈಗ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೇಗೆತಾನೇ ಹೇಳಲಾಗುವುದು ? ನನ್ನ ತಾಯಿತಂದೆಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಹೇಗಿರುವುದೋ ಏನೋ !

ಸನ್ತಾಪಕ—ನಿನ್ನ ತಾಯಿತಂದೆಗಳು ಅನುಮತಿಯನ್ನಿತ್ತರೆ ನನ್ನ ಅರ್ಥಾಂಗಿಯಾಗಲು ಸಮ್ಮತಿಸುವೆಯಾ ?

ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯು ತಲೆ ಬಾಗಿ ಸಿ ಮೌನವಾಗಿದ್ದಳು.

ಸನ್ತಾಪಕ—ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನೀ, ಮಾತಾಡುವುದಿಲ್ಲವೇಕೆ ? ಸಮ್ಮತಿಸುತ್ತೇನೆಂಬುವುದನ್ನು ನಿನ್ನ ಮೌನದಿಂದಲೇ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆಯಾ ? ಬಹಳ ಕತ್ತಲಾಗುತ್ತಾಬಂದಿತು. ಬೇಗ ಹೇಳು.

ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿ—(ಮುಗುಳು ನಗೆಯಿಂದ) ಹೇಳುವುದಿನ್ನೇನಿದೆ ? ನಾನು ಹೇಳಬೇಕಾದದ್ದನ್ನು ನಿವೇ ಗ್ರಹಿಸಿದಿರಲ್ಲಾ !

ಸನ್ತಾಪಕ—ಹಾಗಾದರೆ ಇಂದಿನಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಳೆಂದು ತಿಳಿದು ಪ್ರಿಯೇ! ಎಂಥ ಕರೆಯಲು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡುವೆಯಾ ?

ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿ—(ಮುಗುಳು ನಗೆಯಿಂದ) ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಕರೆಯಬಹುದು. ತಮಗೆ ನನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯೇ ಅನಾವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆಯಲ್ಲವೇ ?

ಸನ್ತಾಪಕ (ಸಂತೋಷದಿಂದ)—ನನ್ನ ಪ್ರಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಅನುಮತಿಗಾಗಿ ನಿನ್ನ ಉಪಕಾರಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಕತ್ತಲಾಯಿತು. ನಿನ್ನ ತಾಯಿತಂದೆಗಳು ನಿನಗಾಗಿ ಕಾದಿರಬಹುದು. ಬೇಗನೆ ಹೋಗು.

ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿ—ನಾನೊಬ್ಬಳೇ ಹೋಗಬೇಕೇ ?

ಸನ್ತಾಪಕ—ನಾನೂ ನಿನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬರಲೋ ?

ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿ—ಹೌದು, ಬಂದರೆ ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷ.

ತರುವಾಯ ಇಬ್ಬರೂ ಹೂದೋಟದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಗಾಗಿ ಕಾದಿದ್ದ ನಾಲ್ಕುಕುದುರೆಗಳ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯ ಮನೆಯ ದ್ವಾರದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು. ಸನ್ತಾಪಕನು ಆಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಿಯೇ, ಇನ್ನು ನೀನು ಹೋಗು; ನಾಳೆ ಸಾಯಂಕಾಲ ನಿನಗೋಸ್ಕರ ನಮ್ಮ ಹೂದೋಟದಲ್ಲಿ ಕಾದಿರು ವೆನು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಗಾಡಿಯಿಂದ ಇಳಿದು ತನ್ನ ಅರಮನೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯು ಆ ರಾತ್ರಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾದಾಗ್ಯೂ ಮನೆಗೆ ಬಾರದೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಈಕೆಯ ತಾಯಿತಂದೆಗಳು ಊಟ ವನ್ನು ಸಹ ಮಾಡದೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಹೊರಗೆ ದ್ವಾರದಬಳಿಗೆ ಬಂದು ನೋಡಿನೋಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನಮೇಲೆ ಬಂದ ಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಊಟೋಪಚಾರಗಳೆಲ್ಲಾ ತೀರಿದಮೇಲೆ ತಂದೆಯಾದ ಕುತಂತ್ರಿ ಕನು ಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತು—ಕುಮಾರೀ! ಈ ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲ ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ನೀನು ಹಿಂತಿರುಗಿಬರಲು ಇಷ್ಟು ತಡ ವೇಕಾಯಿತು? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ

ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿ—ಅಪ್ಪಾಜೀ, ಹೌದು, ತಡವಾಯಿತು.

ತಂದೆ—ಯಾಕೆ? ಮಹಾರಾಣಿಯವರು ಬಿಡಲಿಲ್ಲವೇ?

ಮಗಳು—ಬಿಟ್ಟರು. ಆದರೆ.....

ತಂದೆ—ಆದರೇನು?

ಮಗಳು—ಯುವರಾಜನು ಒಂದು ವಿಶೇಷವಾದ ಸಂಗತಿ ಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಬೇಕೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ಹೂದೋಟಕ್ಕೆ•

ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬಹಳಹೊತ್ತಿನತನಕ ಮಾತಾಡಿ ಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ತಂದೆ—ಏನು ? ಯುವರಾಜ ! ಏನು ವಿಶೇಷ ಸಂಗತಿ ? ಮಗೂ, ವಿಶೇಷಸಂಗತಿ ಅಂದರೆ ಏನು ?

ಮಗಳು—(ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ) ಯುವರಾಜನಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ತನ್ನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯನ್ನಾಗಿ ವರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಇದೆಯಂತೆ.

ತಂದೆ—ಏನು ? ಯುವರಾಜನಿಗೆ ನೀನು ಪತ್ನಿಯೆ ?

ಮಗಳು—ಹೌದು.

ತಂದೆ—ಮಗಳೇ, ಅದಕ್ಕೆ ನೀನು ಸಮ್ಮತಿಸಿದೆಯಾ ?

ಮಗಳು—ನನ್ನ ತಾಯಿತಂದೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದೆನು.

ತಂದೆ—ಆಹಾ ! ಕೆಲಸಕೆಟ್ಟಿತು. ಯಾಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದೆ ಹೋದಿ ?

ಮಗಳು—ತಾಯಿತಂದೆಗಳಾದ ತಮ್ಮ ಅನುಮತಿಯಿಲ್ಲದೆ ನಾನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದರೇನು ?

ತಂದೆ—ಕುಮಾರೀ! ನೀನು ಹುಚ್ಚುಕೆಲಸಮಾಡಿದೆ. ನೀನು ಯುವರಾಜನನ್ನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಈ ರಾಜ್ಯವೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನನ್ನು ಮಹಾರಾಣಿಯೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲಾ ! ಎಂತಹ ಶ್ರೇಷ್ಠಪದವಿ ! ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿ! ಕಳೆದುಕೊಂಡಿ!! ಛೇ, ಛೇ, ಛೇ....ಉಸ್ಯುವರಾಜನು ಬಹಳ ಸಿಟ್ಟಾಗಿರಬೇಕಲ್ಲವೇ ? ನೀನು ಎಂತಹ ಹುಚ್ಚಿ, ಎಂತಹ ಹುಚ್ಚಿ !

ಮಗಳು—ಅಪ್ಪಾಜೀ, ನಿನ್ನಂತಹ ವಿವೇಕಿಯ ಮಗಳಾಗಿ ನಾನು ಹುಚ್ಚಳಾದೇನೆ ?

ತಂದೆ—ಮಗಳೇ, ನೀನು ನನ್ನ ಮಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಯೂ ಪ್ರಯೋಜನವೇನಾದಹಾಗಾಯಿತು ? ತಾನಾಗಿ ಬಂದ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಯನ್ನು ಅವಿವೇಕದಿಂದ ಹೊರಗಟ್ಟಿದಿಯಲ್ಲಾ !

ಮಗಳು—ನಾನು ಹಾಗೇನೂ ಅಟ್ಟಿಲ್ಲ.

ತಂದೆ—ಹಾಗಾದರೆ ಏನು ಮಾಡಿದಿ ? ಏನು ಹೇಳಿದಿ ? ಯುವರಾಜನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟಾಗಲಿಲ್ಲವೇ ?

ಮಗಳು—ಯುವರಾಜನು ಹಾಗೆ ಸಿಟ್ಟಾಗಿದ್ದರೆ ಕತ್ತಲಾದ ಮೇಲೆ ನನ್ನನ್ನು ಮನೆಬಾಗಿಲಿನವರೆಗೂ ಕರೆದುಕೊಂಡುಬಂದು ಬಿಟ್ಟು ತಾನು ಕಾಲ್ನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನೇ ?

ತಂದೆ—ಕುಮಾರೀ, ಯುವರಾಜನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದನೇ ?

ಮಗಳು—ಹೌದು !

ತಂದೆ—ಕುಮಾರೀ, ಏನು ಹೇಳಿದಿ ?

ಮಗಳು—ನನ್ನ ತಾಯಿತಂದೆಗಳು ಸಮ್ಮತಿಸಿದರೆ ನಾನೂ ಸಮ್ಮತಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದೆನು.

ತಂದೆ—ವಾಹವ್ವಾ ! ನೀನು ನನ್ನ ಮಗಳಾದುದಕ್ಕೆ ಸಾರ್ಥಕ ವಾಯಿತು. ಯುವರಾಜನು ಇನ್ನೇನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವೇ ?

ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿ—ಇನ್ನೇನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಹೋಗುವಾಗ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಿ.... “ನಾಳೆ ಸಾಯಂಕಾಲ ನಿನಗೋಸ್ಕರ ಹೂದೋಟದಲ್ಲಿ ಕಾದಿರುವೆನು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ತಂದೆಯು (ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ) ಏನು ? ಯುವರಾಜನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾನೇ ?

ನಾನಾದರೋ ಒಬ್ಬ ಸೇವಕನಿಗೆ ಸಮಾನನು. ಒಂದುವೇಳೆ ಹಾಸ್ಯ ಕ್ಕಾಗಿ 'ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದನೋ ಏನೋ? ಹಾಗೇನಾದರೂ ಯುವರಾಜನು ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ನನ್ನ ಮಗಳು ಒಂದೂ ನೊಂದು ದಿನ ಮಹಾರಾಣಿಯಾಗುವುದು ಖಂಡಿತ. ನಾನು ಮಹಾರಾಣಿಯ ತಂದೆಯಾಗುತ್ತೇನೆ. ಆಗ ನನಗಿಂತಲೂ ಧನ್ಯರಿರುವರೇ? ಮಹಾರಾಜನೂ ಮಹಾರಾಣಿಯೂ ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವುದು ಮಾತ್ರ ಬಹಳ ಕಷ್ಟವೆಂದು ನೆನಸುತ್ತೇನೆ. ಯುವರಾಜನು ತಾನಾಗಿ ಒಪ್ಪಿ ವಿವಾಹವಾದರೆ ಅವರು ಏನುಶಾನೇ ಮಾಡ್ಯಾರು? ಹ್ಯಾಗಾದರೂ ಯುವರಾಜನು ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಆಲೋಚಿಸಿ, ಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿ — ಕುಮಾರೀ, ನಾಳೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಹೋಗು. ಯುವರಾಜನು ನಿಜವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾನೋ ಇಲ್ಲವೋ ನನಗೆ ಸಂಶಯವಾಗಿದೆ. ಈ ನನ್ನ ಸಂಶಯವು ನಿವಾರಣೆಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಯುವರಾಜನು ನಿನ್ನನ್ನು ಎಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಸಿದಾಗ್ಯೂ ನೀನು ಮಾತ್ರ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಲಕ್ಷ್ಯಭಾವದಿಂದಲೇ ಇರುವಂತೆ ನಟಿಸು. ಆತನು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗುವುದು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿದ್ದರೆ ನೀನು ಅಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದಿರುವಷ್ಟೂ ಆತನಿಗೆ ನಿನ್ನ ಮೇಲಣ ಪ್ರೀತಿಯು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಾ ಬರುವುದು. ಆತನು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ವಿವಾಹವಾಗುತ್ತಾನೆಂಬುವುದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಮುಖ್ಯ ಗುರುತು. ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಾಗಿರು! ಆತನೇನಾದರೂ ನಿನಗೆ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆದರೆ ನನಗೆ ತೋರಿಸದೆ ಇರಬೇಡ. ತಿಳಿಯಿತೇ? ಈಗ ಹೋಗಿ ಮಲಗಿಕೋ, ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾಯಿತು ಎಂದು ಮಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ತಾನೂ ಮಲಗುವುದಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

ಅಂದಿನಿಂದ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯು ಅರಮನೆಗೆ ಹೋದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಸಂತಾಪಕನೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ತನ್ನ ನಿಜಭವನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಕೆಗೆ ಸಂತಾಪಕನೊಂದಿಗೆ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಲು ಪೂರ್ಣ ಮನಸ್ಸಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ತಂದೆಯ ಆಜ್ಞೆಗೆ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದವಳಾದುದರಿಂದ ಹಿಂದೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಕೆಗೆ ದಿನಾರಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಯುವರಾಜನ ಶರೀರಾಕೃತಿಯು ಕಣ್ಣೆದುರಿನಲ್ಲಿಯೇ! ಆತನ ಪ್ರೇಮಭಾಷಣವು ಕಿವಿಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ! ಸಂತಾಪಕನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಯಂಕಾಲ ಯಾವಾಗ ಬರುವುದೋ ಎಂದು ಆತುರದಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಪದೇ ಪದೇ ಹೊರಗೆಬಂದು ಸೂರ್ಯನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸಂತಾಪಕನ ಅವಸ್ಥೆಯಾದರೋ ಹೇಳತೀರದು. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ಇತರ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಸಕ್ತಿ ಕುಗ್ಗಿ ಹೋಯಿತು. ದಿನಾರಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯ ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣೆಯೇ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರವಾಯಿತು. ಆಕೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಕಾಗದಗಳಮೇಲೆ ಚಿತ್ರಿಸಿ ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಕೊಂಡು ಆನಂದಿಸುವುದೇ ರಾಜಕಾರ್ಯವಾಯಿತು. ಆಕೆಯ ಭಾಷಣದ ನೆನಪು ವೀಣಾಗಾನದಂತೆ ಕಿವಿಗಳಿಗೆ ಬಹು ಇಂಪಾಗಿದ್ದಿತು. ಆಕೆಯ ಕೋಮಲವಾದ ರೂಪಾತಿಶಯವು ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಮನೋಹರವಾದ ದೃಶ್ಯವಾಯಿತು. ಪ್ರೇಮಲೀಖನಗಳಾದರೋ ಘಂಟೆಗೊಂದು ಸಾರಿ ಒಬ್ಬರ ಕೊಠಡಿಯಿಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಕೊಠಡಿಗೆ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇಷ್ಟಾದಾಗ್ಯೂ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯು ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಆಂತರ್ಯ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸದೆ ಇದ್ದಳು. ಆ ಪ್ರೀತಿಯು ಒಂದೊಂದು ಸಾರಿ ನಿರ್ವಾಹವಿಲ್ಲದೆ ಉಜ್ವಲಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ

ಕೂಡಲೇ ತಂದೆಯಾಜ್ಞೆ ಎಂಬ ಶೀತೋದಕವು ಅದನ್ನು ಆರಿಸಿಬಿಡು
ತ್ತಿದ್ದಿತು. ಪಾಪ! ಏನುತಾನೇ ಮಾಡಿಯಾಳು ?

ಹೀಗೆ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಪ್ರೇಮಲತೆಯಿಂದ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಯಾವಾಗ ಪಿತೃವಿನ ಅಕಾಲಮರಣದಿಂದ ಸನ್ತಾಪಕನು ಚಿಂತಾಸಂತಪ್ತನಾದನೋ, ಯಾವಾಗ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಹುಚ್ಚನಂತೆ ನಟಿಸಬೇಕೆಂದು ದೃಢಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿಕೊಂಡನೋ ಆಗಿನಿಂದಲೂ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಅವನ ಪ್ರೇಮವಾತ್ಸಲ್ಯಾದಿಗಳು ಅದೃಶ್ಯವಾದವು. ಆದಾಗ್ಯೂ ಆಕೆಗೆ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಪತ್ರಗಳಾದರೋ ಒಂದುವಿಧವಾದ ನಿರ್ದಯ, ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ ಹೃದಯವೇದಕಗಳಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯು ಇವುಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತಿರುವಾಗ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೀರು ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಹರಿದುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಕಠಿಣೋಕ್ತಿಗಳಿಂದಡಗಿರುವ ಪತ್ರವು ಕ್ಲೇಶದಾಯಕವಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯನಿಗೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಒದಗಿದ ವಿಪತ್ತಿಗಾಗಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತಾ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯನೇ! ಇಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ನಮ್ಮಿವರ ಆಲೋಚನೆಗಳೂ ಉದ್ದಿಶ್ಯಗಳೂ ಸ್ವಪ್ನದಂತಾಗುತ್ತವೆಂದು ನಾನು ನೆನಸಿರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ನಿನಗೆ ಸ್ವಸ್ಥಬುದ್ಧಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇಂತಹ ಕಠಿಣೋಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಯಾ? ನಿನ್ನ ಮೃದುಮಧುರವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮತ್ತೊಂದಾವರ್ತಿ ಕೇಳುವ ಪುಣ್ಯವು ನನಗೆ ಲಭಿಸಿತೇ? ಇಂತಹ ಪರಿತಾಪಕರವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಉಪಚರಿಸಲೇ? ನಿನ್ನ ರೋಗಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲೇ? ತಂದೆಯಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಏನು ಮಾಡಲಿ? ನನ್ನ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಗಳು ವಿಷಮಯವಾದ ಅನಿಲಗಳಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು

ದಹಿಸುತ್ತಿವೆಯಲ್ಲಾ ! ಎಂದು ಆಹಾರವಿಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ ದವಳಾಗಿ ತನ್ನ ಮನೋವ್ಯಾಕುಲತೆಯನ್ನು ಒಬ್ಬರಿಗಾದರೂ ಪ್ರಕಟಿಸದೆ ಕೊರಗುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಒಂದು ದಿನ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯು ತನ್ನ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂಟಿ ಯಾಗಿ ಕುಳಿತು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯನಾದ ಯುವರಾಜನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿ ಸುತ್ತಾ ಇರುವಾಗ, ಸಂತಾಪಕನು ಕೊಠಡಿಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ರಭಸ ದಿಂದ ತೆರೆದು ಒಳಗೆ ನುಗ್ಗಿದನು. ಚಂದ್ರಶೇಖರರಾಯನ ಮರಣಾ ನಂತರ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರಿಗೆ ದರ್ಶನವೇ ಇಲ್ಲ. ನಿಷ್ಕರ, ನಿರ್ದಾ ಕ್ಷಿಣ್ಯ, ಕರಿಣೋಕ್ತಿಗಳಿಂದೊಳಗೊಂಡ ಕಾಗದಪತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಂತಾಪಕನು ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿ ಯು ತಂದೆಯಾಜ್ಞೆಗೊಳಗಾಗಿ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆ ದಿನ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ತನ್ನ ಕಣ್ಣೆ ದುರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವ ಸಂತಾಪಕನನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟಳು. ತನ್ನ ಪ್ರಿಯನ ಗುರುತೇ ಅವಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ತಲೆಯ ಕೂದಲು ಕೆದರಿಹೋಗಿದ್ದವು. ಕಣ್ಣುಗಳು ಕೆಂಪೇರಿದ್ದವು. ಸುಂದರವಾದ ಮುಖದಮೇಲೆಲ್ಲಾ ಕೂದಲು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದವು. ಮೈ ಮೇಲೆ ಹರಕುಬಟ್ಟೆಗಳು. ಪಾದಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷೆಗಳಿಲ್ಲ. ತೊದಲುಮಾತು ಗಳು. ಆ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಮೃದುತ್ವವೇ ಇಲ್ಲ. ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಗೆ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯನ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟು ಪ್ರೇಮವಾತ್ಸಲ್ಯಗಳಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವವನೊಂದಿಗೆ ಮಾತಾಡುವುದು ತಾನೆ ಏನು ? ಬಾಯಿಯು ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಪ್ರಿಯನ ಪರಿತಾಪಕರನಾದ ಸ್ಥಿತಿ ಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೀರು ಮಾತ್ರ ದಳದಳನೆ ಹರಿಯಿ ಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಪ್ರಿಯನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ತಂಭದಂತೆ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಳು.

ಸನ್ತಾಪಕನಾದರೋ ನಿಜವಾದ ಹುಚ್ಚನಂತೆ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡು ಹೇಗೆಬಂದನೋ ಹಾಗೆಯೇ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಇವನು ಹೋದ ತರುವಾಯ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಗೆ ಹೂ ದೋಟದ ಪ್ರೇಮಭಾಷಣಗಳೂ, ಪತ್ರಗಳೂ, ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳ ಬಹುಮಾನಗಳೂ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದು ಅಕಟಾ ! ನಮ್ಮಾರ್ವರ ಅಭ್ಯುದಯವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತೇ ? ಯುವರಾಜನು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವ ಲಕ್ಷಣವೇ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ! ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಸನ್ತಾಪಕನು ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಕಾರ್ಯವಾದರೋ ಭಯಂಕರವಾದುದು. ದಿವಾರಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪಿತೃಭೂತಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ನೆರವೇರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಯೋಚನೆಯೇ ಹೊರ್ತು ಮತ್ತೊಂದು ಯೋಚನೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಮಳೆಗಾಲದ ಕಾರ್ಗತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಮಿಂಚು ಹೊಳೆಯುವಂತೆ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಳಾದ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯ ನೆನಪು ಉಂಟಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಒಂದು ದಿನ ಇಂತಹ ನೆನಪು ಉಂಟಾದಾಗ ಒಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಆಕೆಯು ಆ ಪತ್ರವನ್ನು ಓದಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಕೊಠಡಿಯಿಂದ ಹೊರಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ತಂದೆಯು ತಾನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದುದರಿಂದ ಆ ಪತ್ರವನ್ನು ಆತನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟಳು. ಇದನ್ನು ತಂದೆಯಾದ ಕುತಂತ್ರಿಕರಾಯನು ಓದಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ—“ಯುವರಾಜನ ಬುದ್ಧಿ ವಿಭ್ರಮಣೆಗೆ ತನ್ನ ಪುತ್ರಿಯಮೇಲಿರುವ ಪ್ರೇಮವೇ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿದಂತಾಯಿತು. ಯುವರಾಜನು ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾನೆಂಬುವುದಕ್ಕೆ ಲೇಲಾಂಶವೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ,” ಎಂದು ಅಂದುಕೊಂಡು, ಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿ—ಮಗಳೇ, ನೀನು

ಹೇಳಿದಂತೆ ಯುವರಾಜನು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದು ನಿಜ. ನೀನು ಆತನ ಪತ್ನಿಯಾಗಿ ಒಂದಾನೊಂದುದಿನ ಈ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಮಹಾರಾಣಿ ಯಾಗುವುದು ನಿಜ. ನಾನು ಮಹಾರಾಣಿಯ ತಂದೆ ಎನಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಹ ಇನ್ನೂ ಖಂಡಿತ. ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ನೀನು ಯುವರಾಜನಿಗೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಮೊರಪಡಿಸದಿದ್ದರೆ ಆತನಿಗೆ ಉಂಟಾಗಿರುವ ರೋಗಕ್ಕೆ ನಿಜವಾದ ಕಾರಣವೆಂಬುದು ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿದೆ. ನೀನು ನನ್ನ ಸುಪುತ್ರಿ. ತಂದೆಯಾದ ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಗೆ ವಿಧೇಯಳಾಗಿದ್ದು ದರಿಂದಲೇ ಮಹಾರಾಣಿಯ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯಳಾದಿ. ಇನ್ನು ನಾನು ತಡಮಾಡಬಾರದು. “ಆಲಸ್ಯ ದಿಂದ ಅಮೃತವು ಸಹ ವಿಷವಾಗುವುದು.” ನಾನು ಈಗಲೇ ಹೋಗಿ ಮಹಾರಾಜನಿಗೂ ಮಹಾರಾಣಿಗೂ ಈ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ವಿವಾಹದ ಏರ್ಪಾಡನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ದಿನ ಹತ್ತು ಘಂಟೆಗೆ ಅರಮನೆಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ರಾಜಾಜ್ಞೆಯೂ ಆಗಿದೆ. ನಾನು ಹೋಗಿಬರುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಸಂತೋಷಚಿತ್ತಳಾಗಿರು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಯುವರಾಜನ ಪತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವಸರದಿಂದ ಅರಮನೆಗೆ ಹೋದನು.

ದ್ವಾರಪಾಲಕ—ಮಹಾಪ್ರಭೂ ! ಮಂತ್ರಿಶ್ರೇಷ್ಠರು ದಯ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮಹಾರಾಜ—ಒಳಗೆ ಬರಹೇಳು.

ಮಂತ್ರಿ—ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ! ಪ್ರಭುಗಳು ಸೇವಕನನ್ನು ಕರೆಸಿದ ಕಾರಣವನ್ನರಿಯಬಹುದೇ ?

ಮಹಾರಾಣಿ—ಮಂತ್ರಿವರ್ಯಾ, ನೀನು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ನಮಗೆ ಆಪ್ತನಾಗಿದ್ದೀ. ನಮ್ಮ ಕಷ್ಟದುಃಖಗಳನ್ನು ನೀಗಿಸುವ

ಶಕ್ತಿಯು ನಿನ್ನಲ್ಲಿದೆ. ಕೆಲವು ದಿನಗಳಿಂದಲೂ ನನ್ನ ಸುಪುತ್ರನಾದ ಸನ್ತಾಪಕನು ಆಹಾರಪಿಹಾರಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಬುದ್ಧಿಭ್ರಮಣೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ಎಲ್ಲಾ ತರಹೆಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳು ನಿಷ್ಫಲವಾದುವು. ನಮ್ಮ ಪುತ್ರನು ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಲು ಕಾರಣವನ್ನು ಊಹಿಸಿ ತಿಳಿಯಲು ನಮ್ಮಿಂದಾಗದ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ನಾನೇನೋ ಒಂದು ಕಾರಣವನ್ನು ಊಹಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಅಪೇಕ್ಷೆ ಇದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆಸಿದುದು ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಆಗ ಕುತಂತ್ರಿಕನು— ಮಹಾರಾಣಿ! ನಿಮ್ಮ ಸುಕುಮಾರನು ಆಹಾರಪಿಹಾರಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಹುಚ್ಚನಾಗಿರುವುದು ನಿಜ. ಎಲ್ಲಾ ತರವಾದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳೂ ನಿಷ್ಫಲವಾದುದೇನೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ. ಹಾಗಾದುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ನನ್ನ ಹೊರ್ತು ಮತ್ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ.

ಮಹಾರಾಣಿ—ಏನು? ನಿನ್ನ ಹೊರ್ತು ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲವೇ?

ಕುತಂತ್ರಿಕ—ಖಂಟಿತವಾಗಿಯೂ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ.

ಮಹಾರಾಣಿ—ಹಾಗಾದರೆ ಮೊದಲೇ ನೀನು ನಮಗೇಕೆ ತಿಳಿಸಲಿಲ್ಲ?

ಕುತಂತ್ರಿಕ—ಕಾಲಸಂದರ್ಭಗಳಿಗಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಒಂದು ಕಾರ್ಯದ ಯಥಾರ್ಥತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ದುಡುಕುವುದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನೂ ಇಲ್ಲ.

ಮಹಾರಾಣಿ—ಈಗ ಆ ಕಾರ್ಯದ ಯಥಾರ್ಥತ್ವವು ತಿಳಿಯಿತೇ? ಆ ಕಾರಣವೇನು?

ಕುತಂತ್ರಿಕ—ಆ ಕಾರಣವು ನನ್ನ ಮಗಳೇ. ಇದನ್ನು ದೃಢ ಪಡಿಸಲು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪತ್ರವಿದೆ, ಅದನ್ನು ಓದುತ್ತೇನೆ, ಚಿತ್ತವಿಟ್ಟು ಲಾಲಿಸಿರಿ :

“ನನ್ನ ಪ್ರಿಯೇ! ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಪದಕವೇ! ನನ್ನ ಪುಷ್ಪ ಮಾಲಿಕೆಯೇ! ನಿನ್ನನ್ನು ನನ್ನ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ಧರಿಸುವೆನೋ ತಿಳಿಯದಲ್ಲಕದಾ! ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಧಳಧಳಿಸುವ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಬೆಂಕಿಯ ಕಿಡಿಗಳಹುದೋ ಅಲ್ಲವೋ ಎಂದು ನೀನು ಸಂಶಯಪಟ್ಟರೂ ಪಡಬಹುದು. ಸೂರ್ಯನು ಭೂಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಅಥವಾ ಭೂಮಿಯೇ ಸೂರ್ಯನ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡುತ್ತದೋ ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಸಂಶಯಪಟ್ಟರೂ ಪಡಬಹುದು. ಒಬ್ಬನು ಸತ್ಯಸಂಧನಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನು ಹೇಳುವುದೆಲ್ಲಾ ನಿಜವೋ ಸಟಿಯೋ ಎಂದು ನೀನು ಸಂಶಯಪಟ್ಟರೂ ಪಡಬಹುದು. ಆದರೆ, ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇನೆಂಬುವುದರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಎಂದಿಗೂ ಸಂಶಯಪಡದಿರು. ಹಾ! ನನ್ನ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕಾ, ನಿನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನಗಿರುವ ಮನೋವ್ಯಥೆಯನ್ನು ಯಾರಿಗುಸರಲಿ, ನನಗೆ ನಿಮ್ಮ ಮೇಲಿರುವ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಲು ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಕಾಂತಾಮಣಿಯೇ, ನನ್ನ ಮನೋರಮಾ, ನಾನು ನಿನ್ನ ವಿಷಯ ನೆನಸದ ಒಂದು ಘಳಿಗೆಯಾದರೂ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಏನೋ ಬರೆದೆನೆಂದು ಅಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದೆ ನನ್ನನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಂಬು, ನಂಬು, ನಂಬು. ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಪ್ರೇಮಾ ಲಿಂಗನ. ಹೀಗೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯನಾದ ಸಂತಾಪಕ.

ಮಹಾರಾಣೀ, ಈ ಪತ್ರದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಸುಕುಮಾರನ ಬುದ್ಧಿ ಭ್ರಮಣೆಗೆ ಕಾರಣವು ತಿಳಿಯಿತೇ? ಸೇವಕನಾದ ನಾನು ಇದ್ದ

ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅರಿಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಇದರಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ತೋರಿದಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೂ ಕಾರ್ಯಾಲಸ್ಯ ದಿಂದ ಯುವರಾಜನಿಗೆ ಕೆಡಕೂ ತಮಗೆ ದುಃಖವೂ ಪ್ರಾಪ್ತಿಸಲು ಯಾವ ಸಂಶಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಅಪ್ಪಣೆಯಾದರೆ ವಿವಾಹಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಕಲವನ್ನೂ ಅಣಿಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸುಮ್ಮನಾದನು.

ಮಹಾರಾಣಿ—(ಪತಿಯಾದ ಭುಜಂಗಮನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ) ಪ್ರಿಯಾ, ಸಂಗತಿಯು ಈಗಲಾದರೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತೇ? ನಾನು ಈ ಮೊದಲೇ ನಿಮಗೆ ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲವೇ? ನನ್ನ ಕಂದನಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಗಂಡಾಂತರವೂ ಪ್ರಾಣಾಪಾಯವೂ ಆಗಿ ಅದರಿಂದ ನಾನು ದುಃಖ ಕೊಳ್ಳಗಾಗದಂತೆ ವಿವಾಹಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಅಧ್ಯಾಯ 5

ಕಪಟನಾಟಕ ಪ್ರದರ್ಶನ.

“ತಾನು ತೋಡಿದ ಕುಳಿಯಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಬಿದ್ದನು” ಎಂಬ ಲೋಕೋಕ್ತಿಗನುವಾರವಾಗಿ ಸನ್ತಾಪಕನನ್ನೂ ಈತನ ತಂದೆಯನ್ನೂ ಮೋಸಗೊಳಿಸಿದ ಭುಜಂಗಮನೂ ಕಪಟನಾಟಕವೂ ಸನ್ತಾಪಕನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಾವೇ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮೋಸಹೋದರೆಂದು ಆಳಿಯ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇತ್ತ ಸನ್ತಾಪಕನ ದುಃಖವಾದರೋ ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತೇ ಹೊತ್ತು ಯಾವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾಗಲೀ ಕಡಿಮೆಯೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಮಾಡುವುದೇನು? ಅಂದು ತಾನು ನೋಡಿದ ಪಿತೃಭೂತವು ತನ್ನೆದುರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಾ ಕುಮಾರಾ! ನೀನು ನನಗೆ ಮಾಡಿದ ವಾಗ್ದಾನವನ್ನು ಮರೆತೆಯಾ? ನಿರಪರಾಧಿಯಾದ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಲೆಮಾಡಿದ ವಿಶ್ವಾಸ ಘಾತುಕನಾದ ಆ ಭುಜಂಗಮನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಇನ್ನೆಷ್ಟು ದಿನಗಳು ಉಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೀ? ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತದೆಯೋ ಎಂಬಂತಿದ್ದಿತು. ಇದರಿಂದ ಸನ್ತಾಪಕನು ಅಪಿಶ್ರಾಂತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ —“ ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಾದ ಭುಜಂಗಮನ ವಿಷಯ ನನ್ನ ಪಿತೃಭೂತಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ವಾಗ್ದಾನವನ್ನು ಯಾವಾಗ ನೆರವೇರಿಸಲಿ? ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಘಳಿಗೆಯೂ ಒಂದು ಯುಗದೋಸಾದಿ ಯಲ್ಲಿದೆಯಲ್ಲಾ! ಆ ನೀಚನಾದ ಭುಜಂಗಮನನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೊಲ್ಲಲಿ? ಕೊಲ್ಲುವುದು ಅಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯವಲ್ಲ. ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಆತನ ಬೆಂಗಾವಲಿಗಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಸಿಪಾಯಿಗಳು ಇದ್ದೇ ಇರುವರು. ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತಾದರೂ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯ ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿ

ಸೋಣವೆಂದರೆ ನನ್ನ ತಾಯಿಯು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವಳು. ಇದಲ್ಲದೆ ಭುಜಂಗಮನು ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಸಹೋದರನು ಮತ್ತು ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ಪತಿಯು. ಇಂತಹವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ನನ್ನ ಮನವೊಡಂಬಡುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ! ಭೂತದ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಲು ನನಗೆ ಆಧಾರವೇನು? ಅದು ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಭೂತವೇ ಎಂಬುವುದನ್ನು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಲಿ? ಅದು ದೆವ್ವವಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಮಾವ ರೂಪವನ್ನಾದರೂ ಧರಿಸಲು ಅದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿಯಿದೆಯಷ್ಟೆ. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ದುರುದ್ದೇಶದಿಂದ ನನ್ನ ತಂದೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ನನಗೆ ಕಾಣಿಸಿರಬಾರದೇಕೆ? ಇದರ ಯಥಾರ್ಥತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ನಾನು ನರಹತ್ಯಮಾಡಬಹುದೇ? ಜತೆ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು ಪಾಪಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಭಯಂಕರವಾದ ಪಾಪವಲ್ಲವೇ? ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತ, ಪಾಪಪುಣ್ಯಗಳ ಭೇದಾಭೇದಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವ ನಾನು ಇಂತಹ ಕ್ರೂರಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವುದೆಂತು? ವಿಚಾರಶೂನ್ಯನಾಗಿ ಆತುರದಿಂದ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಡೆಸಿದರೆ ಕೊಲೆಪಾತಕನಾದ ನನಗೆ ಮಹಾ ನರಕ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ” ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಯಾವುದನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಯತ್ನವಿಲ್ಲದವನಾಗಿ, ಕಾರ್ಯದ ಯಥಾರ್ಥತ್ವವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರಿಶೋಧಿಸಲು ಅಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವನಾದನು.

ಈತನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಗಲಿಬಿಲಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿರುವಾಗ ಆ ವಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಾಟಕ ಮಂಡಲಿಯು ಬಂದಿತು. ಆ ಮಂಡಲಿಯ ಯಜಮಾನನು ಅರಸನಿಗೆ ಬಂದು, ರಾಜಸಭೆಯವರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ತಂದೆಯ ಮರಣಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಸನ್ತಾಪಕನು ಇಂತಹ

ನಾಟಕಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನು. ಇವರು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಈ ನಗರಕ್ಕೆ ಬರುವ ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿದ್ದಿತು. ಇವರು ಹಿಂದೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಒಂದು ನಾಟಕವು ಬಹು ಶೋಕರಸಭಿತವಾಗಿದ್ದಿತು. ಈ ನಾಟಕವು ಸಸ್ತಾವಕನಿಗೆ ಬಹು ಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದಿತಾದುದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಕರೆಸಿ ಆ ನಾಟಕವನ್ನು ಮತ್ತೊಂದಾವರ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ಹೇಳಿದನು. ಅವರು ಸಸ್ತಾವಕನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಆ ರಾತ್ರಿ ಆ ನಾಟಕವನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸಿದರು.

ಕಥಾಸಾರಾಂಶವು—ಮೇರುಪುರದ ಅರಸನಾದ ಗುಣನಿಧಿ ರಾಯನನ್ನು ಶತ್ರುಗಳು ಬಹು ಕ್ರೂರವಾಗಿ ಕೊಲೆಮಾಡಿ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡಿದುದಲ್ಲದೆ ಇಡೀ ಪಟ್ಟಣವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಮಾಡಿದುದು. ತನ್ನ ಪತಿಗೂ, ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೂ, ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೂ ಉಂಟಾದ ದುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಮಹಾರಾಣಿಯಾದ ಚಂದ್ರವದನೆಯು ಕಲ್ಮರಗಳು ಸಹ ಕರಗಿ ನೀರಾಗುವಂತೆ ಅತಿಯಾಗಿ ಗೋಳಾಡುವುದು.

ಇಂತಹ ಪರಿತಾಪಕರವಾದ ನೋಟವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ನೋಟಕರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೀರು ದಳದಳನೆ ಹರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಹೇಳುವುದೇನಿದೆ? ಈ ಕಥೆಯು ಬಹು ಪುರಾತನವಾದುದಾದರೂ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದವರ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಅವರ ಅಭಿನಯದಿಂದಲೂ ನೋಟಕರಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ನಿಜವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯುವಂತಿದ್ದಿತು. ಮಹಾರಾಣಿಯಾದ ಚಂದ್ರವದನೆಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದವನಾದರೂ ಆ ಪುರಾತನ ಕಥೆಯ ನೆನಪಿನಿಂದ ಮಾತಾಡಲು ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದವನಾದನು, ಧ್ವನಿಯು ತಗ್ಗಿತು,

ಮಾತುಗಳು ತೊದಲಾದವು, ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿ ಕಡೆಗೆ ದಳದಳನೆ ಹರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ನೋಟಕರ ವೃದಯಗಳು ದುಃಖಭರಿತವಾಗಿ ಸಾಟಕಗೃಹವು ನಿಟ್ಟುಸಿರುಗಳಿಂದಲೂ ಹಾಹಾಕಾರಗಳಿಂದಲೂ ತುಂಬಿಹೋಯಿತು.

ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಿದ್ದವರ ಮತ್ತು ನೋಟಕರ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯಪಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಸನ್ತಾಪಕನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, “ಆಹಾ! ಗುಣನಿಧಿರಾಯನೂ ಚಂದ್ರವದನೆ ಮಹಾರಾಣಿಯೂ ಅನೇಕಾನೇಕ ವರುಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದರೋ ಇಲ್ಲವೋ ತಿಳಿಯದು. ಒಂದುವೇಳೆ ಇದ್ದದ್ದು ನಿಜವಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಈಗಿನವರು ಅವರನ್ನು ನೋಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ನೂರಾರು ವರುಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಗತಿಸಿ ಹೋದವರ ನೆನಪಿನಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದವನಿಗೂ ನೋಟಕರಿಗೂ ಇಷ್ಟು ದುಃಖವಾದರೆ, ಎರಡು ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ಮಹಾರಾಜನಾದ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯತಂದೆಯು ಕೊಲೆಯಾದ ನಲ್ಲಾ! ನಾನು ಎಷ್ಟು ದುಃಖಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ? ಆದಾಗ್ಯೂ ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಎಷ್ಟು ಅಲಕ್ಷ್ಯಭಾವದಿಂದ ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಮರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾದವನಿಗೆ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಮೈಮರೆ ತಿದ್ದೇನೆ? ನನ್ನಂತೆ ಪ್ರಿಯ ತಂದೆಯಮೇಲೆ ಮಮತೆ ಇಲ್ಲದವರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಇರಬಹುದೇ?” ಎಂಬುದಾಗಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟನು. ಆ ದಿನದ ಸಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದವರ ಅಭಿನಯಾದಿಗಳ ಮತ್ತು ಅದರಿಂದಂಟಾದ ಪರಿಣಾಮದ ವಿಷಯವನ್ನು ಸನ್ತಾಪಕನು ಯೋಚಿಸುವಾಗ ತಾನು ಅನೇಕ ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ನೋಡಿದ ಒಂದು ಸಾಟಕದ ಕೊಲೆಯ ದೃಶ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕೊಲೆ ಪಾತಕನು ತಾನು ಮಾಡಿದ ಕೊಲೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮನೋಪೀಡಿತನಾಗಿ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಅರಿಕೆಮಾಡಿದ ಸಂಗತಿಯು ನೆನಪಾಯಿತು.

ಕೂಡಲೇ ಸನ್ತಾಪಕನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ—ಭೂತದ ಮಾತು ನಿಜವೋ ಸುಳ್ಳೋ ಎಂದು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸಂದರ್ಭ ದೊರೆಯಿತೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ನಾಟಕ ಮಂಡಲಿಯ ಯಜಮಾನನನ್ನು ಅಂತರಂಗವಾಗಿ ಕರೆಯಿಸಿ—ಅಯ್ಯಾ, “ಧನಂಜಯನ ಸಂಹಾರ” ಎಂಬ ನಾಟಕವನ್ನು ನೀವು ಎಂದಾದರೂ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದೀರಾ ?

ನಾ|| ಯಜಮಾನನು— ಸ್ವಾಮಿ, ಕಥಾಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಅರಿಕೆಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಸನ್ತಾಪಕ—ಕನಕಪುರವೆಂಬುದೊಂದು ಪಟ್ಟಣವು. ಅದನ್ನು ಧನಂಜಯನೆಂಬೊಬ್ಬ ಅರಸನು ಧರ್ಮದಿಂದ ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅರಸನ ಬಂಧುಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬನು ರಾಜ್ಯವನ್ನವಹರಿಸಲುದ್ದಿಶ್ಯವಾಗಿ ಅರಸನು ತೋಟದಲ್ಲಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ವಿಷಪ್ರಯೋಗಮಾಡಿ ಕೊಂದು, ಕೆಲವು ದಿನಗಳಾದ ತರುವಾಯ ಅರಸನ ಪತ್ನಿಯನ್ನೇ ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

ನಾ|| ಯಜಮಾನನು— ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನೆನಪಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ತಮ್ಮ ಅಪ್ಪಣೆಯಾದರೆ ನಾಳೆಯೇ ಅದನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ನಾವು ಮರೆತಿರುವ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಾವು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಬೇಕು.

ತಕ್ಕ ಸಂದರ್ಭವೊದಗಿತೆಂದು ಸನ್ತಾಪಕನು ತಾನು ಭೂತದ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಅಕಾಲಮರಣದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕೇಳಿದ್ದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕಥಾರೂಪವಾಗಿ ನಾಟಕ ಮಂಡಲಿಯ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ನಾಳೆಯ ರಾತ್ರಿ ಬಹುಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಜ್ಞೆಯನ್ನಿತ್ತನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರನಾದ ಸೌಮಿತ್ರಕನು ಕೊಠಡಿಯೊಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಯುವರಾಜಾ!

ಈ ದಿನ ಕ್ಷೇಮವೇ? ನಾಟಕ ಮಂಡಲಿಯ ಯಜಮಾನನು ಬಂದಿದ್ದ ನಲ್ಲಾ, ಸಮಾಚಾರವೇನು? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಸಂತಾಪಕನು—ಮಿತ್ರನೇ, ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಭೂತವು ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಮರಣದ ವಿಷಯ ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿದ ಯಾವತ್ತೂ ಸಂಗತಿಯು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದೇ ಇದೆಯಷ್ಟೆ. ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳಾದಾಗ್ಯೂ ಭುಜಂಗಮನಿಗೆ ಪ್ರತೀಕಾರಮಾಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆ ಭೂತಕ್ಕೆ 'ನಾನು ಮಾಡಿದ ವಾಗ್ದಾನವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಲು ಕೈಲಾಗದವನಾಗಿ ಉಭಯ ಸಂಕಟ ಕ್ಕೊಳಗಾದವನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಏನುಮಾಡಲಿ? ಪ್ರತೀಕಾರವೆಂದರೆ ನರಹತ್ಯವೇ. ಭೂತದ ಮಾತು ನಿಜವೋ ಸುಳ್ಳೋ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಲಿ? ಈ ವಿಷಯದ ಯಥಾರ್ಥತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದು ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವುದೇ ಯುಕ್ತವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಸೌಮಿತ್ರಕ—ಯಥಾರ್ಥತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ?

ಸಂತಾಪಕ—ಆ ದಿನ ಭೂತವು ನನಗೆ ಹೇಳಿದ ಸಂಗತಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ಈ ಊರಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ನಾಟಕ ಮಂಡಲಿಯ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಒಂದು ನಾಟಕವನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಅವರು ಯಾವ ನಾಟಕವನ್ನಾದರೂ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಬಹು ಸಮರ್ಥರೆಂಬುವ ಸಂಗತಿಯು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದೇ ಇದೆ. ಅವರು ಆ ನಾಟಕವನ್ನು ನಾಳೆ ಅಭಿನಯಿಸುವರು. ಆ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಭುಜಂಗಮನನ್ನೂ ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯನ್ನೂ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಉಪಾಯದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡು ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಭೂತವು ಹೇಳಿದಂತೆ ಅವರು ಅಪರಾಧಿಗಳೋ, ಅಲ್ಲವೋ ಎಂಬುವುದು ಅವರ ಮುಖಭಾವಗಳಿಂದಲೇ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾಟಕಾಭಿನಯ

ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರ ಮುಖಗಳು ವಿವರ್ಣವಾಗದಿದ್ದರೆ ಭೂತದ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಟೆಯೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಮಿತ್ರಾ, ನೀನು ನಾಳೆ ಬೇಗನೆ ಊಟ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾ. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ನಮ್ಮ ಉದ್ದಿಶ್ಯವು ನೆರವೇರುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮೊದಲೇ ಕುಳಿತುಬಿಡೋಣ.

ಸೌಮಿತ್ರಕ—ಯುವರಾಜಾ! ಯಥಾರ್ಥತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸದುಪಾಯವನ್ನು ಆಲೋಚಿಸಿದಿ. ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಬೇಗ ಬರುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಈ ರಾತ್ರಿ ಒಳ್ಳೇ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವವನಾಗು. ನಾಳೆಯ ರಾತ್ರಿ ನಾಟಕವಿರುವುದರಿಂದ ನಿದ್ರೆ ಕಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಇತ್ತ ಸನ್ತಾಪಕನು ಆತುರದಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಾಟಕದ ರಾತ್ರಿಯು ಬಂದಿತು. ಅರಮನೆಯೆಲ್ಲಾ ದೀಪಗಳಿಂದ ಝಗ ಝಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ನಾಟಕಶಾಲೆಯ ಸೊಬಗನ್ನು ಹೇಳುವುದೆಂತು? ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ರಂಗಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ತೆರೆಗಳು ನಿಜವಾದ ಅರಮನೆ, ವನ, ಉದ್ಯಾನವನ, ಪರ್ವತ, ತಟಾಕ, ನದಿ, ಸಮುದ್ರಗಳನ್ನು ಮೀರಿಸುವುದಾಗಿದ್ದವು. ಸಟ್ಟಣದ ಪ್ರಮುಖ ವರ್ತಕರೂ, ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರೂ, ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ ತಂಡೋಪತಂಡವಾಗಿ ಬರಲು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ನಾಟಕಶಾಲೆಯು ಜನಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಸನ್ತಾಪಕನೂ ಸೌಮಿತ್ರಕನೂ ಮೊದಲೇ ಬಂದು ಅನುಕೂಲವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜವಂಶೀಯರಿಂದಲೂ, ಮಹಾರಾಣಿಯಿಂದಲೂ, ಮೈಗಾವಲಿನವರಿಂದಲೂ ಪರಿವೃತನಾಗಿ ಅರಸನಾದ ಭುಜಂಗಮನು ಕುಣಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಾ ಮಹಾಸಂತೋಷದಿಂದ ಉಚಿತಾಸನದಲ್ಲಿ ಆಸೀನನಾದನು.

ಕತ್ತನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ಹಿಂದುಗಡೆ ನೋಡಿದರೆ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರ, ವರ್ತಕಮಹಾಶಯರ ಗುಂಪು; ಎಡಬಲಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲಿಯ, ರಾಜವಂಶೀಯರ ಗುಂಪು; ಮುಂದೆ ನೋಡಿದರೆ, ರಂಗಸ್ಥಳದ ತೆರೆಗಳು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಇವನ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಮೇರೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಮಹಾರಾಣಿಯು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಾಳೆ. ಸಂತಾಪಕನು ಒಡ್ಡಿದ್ದ ಬಲೆಯು ಈ ಮದಾಂಧನ, ಕೊಲೆಪಾತಕನ, ಭ್ರಾತೃದ್ರೋಹಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ಅದೃಶ್ಯವಾಗಿದ್ದಿತು. ನಾಟಕವು ಕೆಲವು ನಿಮಿಷಗಳೊಳಗಾಗಿ ಅರಸನ ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಣಿಯ ಸಂಭಾಷಣೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಸಂತಾಪಕನೂ ಸೌಮಿತ್ರಕನೂ, ಭುಜಂಗಮನನ್ನೂ ಮಹಾರಾಣಿಯನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಟ್ಟು ದೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಲೇ ಕುಳಿತಿದ್ದರು.

ಕಥಾನಾಯಕನು—ಪ್ರಿಯೇ, ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವೀರ್ವರೂ ಇಷ್ಟು ಅನ್ಯೋನ್ಯಾನುರಾಗದಿಂದ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಒಂದು ಘಳಿಗೆಯಾದರೂ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಅಗಲಿರುವುದು ಬಹು ಕಷ್ಟ. ಇಂತಹದರಲ್ಲಿ ದೈವವಶಾತ್ ನಾನು ಮರಣಾಘೀನನಾದರೆ ನೀನು ಏನು ಮಾಡುವಿ? ಹೇಗಿರುವಿ?

ಕಥಾನಾಯಕಿ—ಪ್ರಿಯಾ, ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಇಂತಹ ಸಂತೋಷದಲ್ಲಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನೀವು ಈ ವಿಷವಾಕ್ಯವನ್ನು ಸಿರಬಹುದೇ? ಇದು ಕರ್ಣಕಶೋಕನಾದ ವಾಕ್ಯ. ದಯಮಾಡಿ ಆ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನೇ ಎತ್ತಬೇಡಿ. ಭಗವಂತನು ನನ್ನ ಪ್ರಿಯರಾದ ನಿಮಗೆ ದೀರ್ಘಾಯಸ್ಸನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲಿ.

ಕಥಾನಾಯಕ—ಪ್ರಿಯೆ, ಎಷ್ಟು ದೀರ್ಘಾಯಸ್ಸು ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ಒಂದಾನೊಂದು ದಿನಸ ಸಾಯಲೇಬೇಕಲ್ಲವೇ? ಹಾಗೇನಾದರೂ ನಾನು ಮೃತನಾದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನೀನು ಪುನಹ ವಿವಾಹವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ?

ಕಥಾನಾಯಕಿ—ಆಹಾ ! ಪ್ರಿಯಾ, ಎಂತಹ ಮಾತು ನುಡಿದಿರಿ ! ಆ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಲಾರೆನು. ಜೀವರತ್ನಕ್ಕೆ ಸಮಾನರಾದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ತರುವಾಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಗಂಡನೊಂದಿಗೆ ಸಂಸಾರ ಮಾಡೇನೇ ? ಇಂತಹ ಮಾತಾಡಬೇಡಿ. ನೀವು ಮೃತಿಹೊಂದಿದ ಘಳಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಾನು ಸಹ ಮೃತಿಹೊಂದುವುದು ಸತ್ಯವಾದ ಮಾತು. ಅರಘಳಿಗೆ ಯಾದರೂ ಜೀವಿಸುವನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡಿ. ಪತಿದ್ರೋಹಿಗಳಾದವರು ಮಾತ್ರವೇ ತಮ್ಮ ಪತಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ಅಥವಾ ಇತರರಿಂದ ಕೊಲ್ಲಿಸಿ ಎರಡನೆಯ ವಿನಾಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರ್ತು ಎಲ್ಲಾ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಹಾಗೆ ಮಾಡ್ಯಾರೇ ? ಇಂತಹ ಪತಿಯರಿಗೆ ಭಗವಂತನು ಎಂತಹ ರೌರವನರಕವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೋ ಹೇಳಬಲ್ಲವರ್ಯಾರು ? ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಕಾಂತಾ, ಈ ಪ್ರಸ್ತಾವವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿರಿ. ಈ ವಾಕ್ಯ ನನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ಘಾಯಪಡಿಸಿ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ಬರಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪತಿಯನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿಕೊಂಡಳು.

“ಮಾಡಿದ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಮನವೇ ಸಾಕ್ಷಿ, ತೋಡಿದ ಭಾವಿಗೆ ಜಲವೇ ಸಾಕ್ಷಿ” ಎಂಬ ಗಾದೆಯು ಭುಜಂಗನು ಮತ್ತು ಕಪಟಾ ವತಿಯರ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ನಿಜವೇ ಆಯಿತು. ಹೇಗೆಂದರೆ—ರಂಗಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕೇವಲ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಗಂಡನಾದ ಭುಜಂಗನು ನೊಂದಿಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಸಂತಾಪಕನ ತಾಯಿಗೆ ಧನಂಜಯ ಮಹಾರಾಜನ ಪತ್ನಿಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದವನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ತಕ್ಷಣವೇ ಮುಖವೆಲ್ಲಾ ಬೆವತ್ತು, ಬಿಳುಪೇರಿ, ತುಟೆಗಳು ಒಣಗಿ ಕರಟಾಗಿಹೋದವು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಾತೂ ಈಕೆಯ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳಲು ಸಾವಿರಾರು ಸರಳುಗಳು ಹೃದಯವನ್ನು ಚುಚ್ಚುತ್ತಿವೆಯೋ ಎಂಬಂತಿದ್ದಿತು. ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹೊಂಚು ಹಾಕಿಕೊಂಡು

ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಸನ್ತಾಪಕನೂ ಸೌಮಿತ್ರಕನೂ ಈಕೆಯ ಮುಖ
 ದಲ್ಲುಂಟಾದ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ವಿಸ್ಮಯಗೊಂಡರು.
 ನಿರಾಧಾರಿಯಾಗಿ ಕೂತುಕೊಳ್ಳಲು ಶಕ್ತಿಯಿರದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ
 ಭುಜಂಗಮನ ಎಡಭುಜದ ಮೇಲೆ ಒರಗಿಕೊಂಡಳು. ಭುಜಂಗ
 ಮನು ಈಕೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಘಾಬರಿಯಾದನು. ಎಷ್ಟು
 ಮಾತನಾಡಿಸಿದಾಗ್ಯೂ ಮಾತೇ ಇಲ್ಲ. ಅರಿವು ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ
 ಮನೋಪೀಡನೆಯಿಂದ ತುಟಿಗಳೆರಡೂ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಅಂಟಿ
 ಹೋಗಿದ್ದವು. ತಕ್ಷಣವೇ ತನ್ನ ಕರವಸ್ತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದು ಮುಖದ
 ಬೆವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒರಸಿ ಗಾಳಿ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು
 ದೃಶ್ಯವು ಪ್ರದರ್ಶನವಾಯಿತು. ಅದು ಉದ್ಯಾನವನದ ದೃಶ್ಯ—
 ಉದ್ಯಾನವನದ ಒಂದು ವೃಕ್ಷದಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದುದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ
 ಕಥಾನಾಯಕನಾದ ಧನಂಜಯಮಹಾರಾಜನು ಮಲಗಿ ನಿದ್ರಿಸು
 ತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಮಹಾರಾಜನ ರಕ್ತಸಂಬಂಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು
 ಯಾರೂ ಅರಿಯದಂತೆ ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ
 ಆಯಾಸಪರಿಹಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಮಲಗಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಧನಂಜಯ
 ಮಹಾರಾಜನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ವಿಷಮೂಲಿಕೆಯ
 ರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿದನು. ಕೂಡಲೇ ಮಹಾರಾಜನು ಒದ್ದಾಡಿ
 ಒದ್ದಾಡಿ ಮೃತಿಹೊಂದಿದನು. ಈ ದೃಶ್ಯವು ಭುಜಂಗಮನ
 ಶರೀರಾದ್ಯಂತವನ್ನೂ ಕಂಪಿಸತೊಡಗಿತು. ಕಪಟಾವತಿಯು
 ಮುಖದ ಬೆವರನ್ನು ಒರೆಸುತ್ತಾ ಇದ್ದ ಕರವಸ್ತ್ರವು ತಾನಾಗಿ
 ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಹೋಯಿತು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಪಟಾವತಿಯು ಸ್ವಲ್ಪ
 ಮಟ್ಟಿಗೆ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ತಾನು ಮೊದಲು ಯಾವ
 ದೃಶ್ಯದ ಪ್ರದರ್ಶನಮಾತ್ರದಿಂದ ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಳೋ
 ಆ ದೃಶ್ಯವು ಈಗಲೂ ಕಣ್ಣೆದುರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಂತಿದ್ದಿತು.

ಆ ದೃಶ್ಯದ ಬಾಷಣವೋ ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಝೀಂಕರಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಿತು. ಉದ್ಯಾನವನದ ದೃಶ್ಯದಿಂದ ಪತಿಯಾದ ಭುಜಂಗಮನಿಗೂ ನಡುಕ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ತಾನು ಮೂರು ತಿಂಗಳಿನ ಹಿಂದೆ ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ವಿಷಪ್ರಯೋಗಮಾಡಿ ಕೊಂದ ಸಂಗತಿಯು ನೆನಪಾಗಿ ತಲ್ಲಣಿಸಿ ಹೋದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ದೃಶ್ಯವು ಪ್ರದರ್ಶನವಾಯಿತು. ಇದು ಅರಮನೆಯ ದೃಶ್ಯ. ಇದರಲ್ಲಿ ವಿಷಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಮೃತನಾದ ಧನಂಜಯ ಮಹಾರಾಜನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಕೊಲೆಸಾತಕನು ತನ್ನ ಪ್ರೇಮಭಾಷಣಗಳಿಂದಲೂ ಆಲಿಂಗನಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು. “ಪ್ರಿಯಾ, ಎಂತಹ ಮಾತು ನುಡಿದಿರಿ ! ಆ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಲಾರೆನು. ಜೀವರತ್ನಕ್ಕೆ ಸಮಾನರಾದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ತರುವಾಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಗಂಡನೊಂದಿಗೆ ಸಂಸಾರಮಾಡೇನೇ ? ಇಂತಹ ಮಾತಾಡಬೇಡಿ. ನೀವು ಮೃತಿಹೊಂದಿದ ಘಳಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಾನು ಸಹ ಮೃತಿಹೊಂದುವುದು ಸತ್ಯವಾದ ಮಾತು. ಅರಘಳಿಗೆಯಾದರೂ ಜೀವಿಸುವೆನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡಿ.” ಎಂದು ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ಪತಿದೇವನ ಪಾದವನ್ನು ತೋಯಿಸಿ, ಆಲಂಗಿಸಿಕೊಂಡ ಧನಂಜಯನ ಪತ್ನಿಯು ಪತಿಗೆ ಮಾಡಿದ ವಾಗ್ದಾನವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮರೆತು ಕೊಲೆಸಾತಕನ ಪ್ರೇಮಸಾಶಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ಅವನನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗುವುದು.

ಈ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಸಹ ನೋಡಿದ ಭುಜಂಗಮನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ವರ್ಣಿಸಬಹುದು ? ತಾನು ಮಾಡಿದ ದುಷ್ಕೃತ್ಯವು ಬಯಲಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತಲ್ಲಾ ಎಂದು ಭಯಪೀಡಿತನಾದನು. ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡಲಾಗದೆ ಕಣ್ಣುಗಳೆರಡೂ ಮೊಬ್ಬಾದವು. ಮೈಯೆಲ್ಲ

ಸೌಮಿತ್ರಕನೂ ಮಾತ್ರ ನಾಟಕಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿದ್ದು
 ನಾಟಕದವರಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿಬಿಟ್ಟರು.
 ಆ ದಿನ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ತನ್ನ ಪಿತೃಭೂತನೇ ಎಂತಲೂ,
 ಪಿತೃಭೂತನು ಹೇಳಿದುದು ಅಕ್ಷರತಃ ನಿಜವೆಂತಲೂ, ಸಂಶಯದಿಂದ
 ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಸಂಕೋಚಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಸನ್ತಾಪಕನಿಗೆ
 ಪರಿಷ್ಕಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬಂದಿತು. ಭುಜಂಗಮನ ಮತ್ತು ತನ್ನ
 ತಾಯಿಯಾದ ಕಪಟಾವತಿಯ ವರ್ತನೆಯಿಂದ ಅವನಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂಶಯ
 ವೆಲ್ಲಾ ನಿವಾರಣೆಯಾಯಿತು. ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಜನಕನನ್ನು ಪಾಪಿಯಾದ
 ಭುಜಂಗಮನೇ ಕೊಂದಿದ್ದಾನೆಂದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಖಚಿತವಾಯಿತು.

ಅಧ್ಯಾಯ 6

ನಾತ್ಯಗುಣ ಖಂಡನೆ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಕುತಂತ್ರಿಕನ ಮರಣ.

ರಾಜ್ಯಾಪಹಾರಕ್ಕಾಗಿಯೂ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವನ್ನು ಭಂಗಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ತನ್ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಾದ ಭುಜಂಗ ಮನೇ ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಅಕಾಲಮರಣಕ್ಕೆ ಗುರಿಪಡಿಸಿರುವನೆಂದು ಆ ರಾತ್ರಿಯ ನಾಟಕಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಇವರಿರ್ವರ ಚರ್ಯೆಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು. ಸನ್ತಾಪಕನು ತನ್ನ ಪಿತೃಭೂತಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ್ದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪ್ಲಿಪ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ನೆರವೇರಿಸಲು ದೃಢ ಚಿತ್ತನಾದನು. ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಹೇಗೆ ನೆರವೇರಿಸಬೇಕೆಂದು ಸೌಮಿತ್ರಕನೊಂದಿಗೆ ನಾಟಕಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಅರಮನೆಯಿಂದ ಸೇವಕನೊಬ್ಬನು ಬಂದು— ಸ್ವಾಮಿ, ಮಹಾರಾಣಿಯವರು ತಮ್ಮನ್ನು ತಕ್ಷಣವೇ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಹೇಳಿದರು ; ದಯಮಾಡಿಸಿರಿ ಎಂದನು.

ಸನ್ತಾಪಕ—ನೀನು ಹೋಗಿ ಈಗಲೇ ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳು.

ಸೌಮಿತ್ರಕ—ಯುವರಾಜಾ ! ಇಂತಹ ಅವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಣಿಯವರು ನಿನ್ನನ್ನು ಬರಹೇಳಲು ಕಾರಣವೇನಿರಬಹುದು?

ಸನ್ತಾಪಕ—ನನಗೊಂದೂ ತಿಳಿಯದು. ನಾನು ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಮಿತ್ರಾ, ನೀನೂ ಸಹ ಹೋಗಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿಹೊಂದಿ ನಾಳೆ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಸ್ವಲ್ಪ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಬಾ.

ಸೌಮಿತ್ರಕ—ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ ; ಹೋಗಿಬರುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಇತ್ತ ನಾಟಕವು ಪೂರ್ತಿಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಮನಸ್ಸಾಕ್ಷಿಸೀಡಿತರಾಗಿ ಹೊರಟುಹೋದ ಭುಜಂಗಮನೂ ಕಪಟಾ ವತಿಯೂ ಬಂದು, ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ದೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿನ ಗೊಂಬೆಗಳಂತೆ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಇನ್ನೂ ಕೈಕಾಲುಗಳು ನಡುಗುತ್ತಲೇ ಇದ್ದವು. ಮಾತನಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ತುಟಿಗಳೆರಡೂ ಅಂಟಿಹೋಗಿದ್ದವು. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಎದೆಯು ಡವಡವನೆ ಬಡಿದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಿತು. ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನ ತರುವಾಯ ಕಪಟಾ ವತಿಯು ಪ್ರಿಯಾ, ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಕಾರಣವೇನು? ಶರೀರಾದ್ಯಂತವೂ ಬೆವತ್ತು ನಡುಗುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲಾ ! ನಿನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನನಗೆ ಭಯವಾಗುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಕಾಂತಾ, ಯಥಾರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳು. ಯಾವುದನ್ನೂ ಮರೆಮಾಚಬೇಡ ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು. ಇದಕ್ಕೆ ಭುಜಂಗಮನು—ಪ್ರಿಯೇ, ನಾನು ಏನು ಹೇಳಲಿ? ಈ ರಾತ್ರಿ ನಾನು ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ ದೃಶ್ಯಗಳೇ ನನ್ನ ಈ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಕಾರಣವು. ನನ್ನ ಅಣ್ಣನ ರಾಜ್ಯಾಪಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಮಹಾಪಾತಕವು ನನ್ನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿದೆ. ನೀನು ಈ ಕ್ಷಣವೇ ನಿನ್ನ ಮಗನಾದ ಸಂತಾಪಕನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ನಾವು ಮಾಡಿರುವ ದುಷ್ಕೃತ್ಯಗಳು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿದಿವೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಹು ಉಪಾಯದಿಂದ ವಿಚಾರಿಸಿ ತಿಳಿದುಕೋ. ನನಗಾದರೋ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸಂಶಯವಿದೆ. ನಾನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಾರೆನು; ಬಹಳ ನಿತ್ರಾಣವಾಗಿದೆ. ಸಂತಾಪಕನನ್ನು ಬೇಗ ಕರೆಯಿಸು. ನಾನು ಹೋಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯುತ್ತೇನೆಂದು

ಹೇಳಿ ಆ ಕೊಠಡಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಆಪ್ತಮಂತ್ರಿ ಯಾದ ಕುತಂತ್ರಿಕನನ್ನು ಕರೆದು—ಮಂತ್ರಿ, ನೀನು ಮಹಾರಾಣಿಯ ಕುಳಿತಿರುವ ಕೊಠಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆಕೆಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ದರೂ ಅವಿತುಕೊಂಡಿದ್ದು ಸಂತಾಪಕನಿಗೂ ಆಕೆಗೂ ಏನು ಪ್ರಸ್ತಾಪ ವಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಅದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡು ನನಗೆ ತಿಳಿಸು ಎಂದನು. ಆಕೆಯು ಹ್ಯಾಗೂ ಅವನ ತಾಯಿ. ಅವನು ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟದ್ದೇನಾದರೂ ಹೇಳಿದರೆ ಮಗನಮೇಲಣ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನನಗೆ ತಿಳಿಸದೆ ಮುಚ್ಚಿಡಬಹುದು. ಎಚ್ಚರಿಕೆ, ಯಾರ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಬೀಳಬೇಡ. ಸಂತಾಪಕನನ್ನು ಕರೆಯಲು ಸೇವಕನು ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಬಂದಿರಬಹುದೇನೋ. ಬೇಗ ಹೋಗು, ನಾನು ನನ್ನ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿನಗಾಗಿ ಕಾದಿರುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಕುತಂತ್ರಿಕನು ಅರಸನ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ಮಹಾರಾಣಿಯ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ತೆರೆಯ ಹಿಂದೆ ಅಡಗಿಕೊಂಡನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸಂತಾಪಕನು ತಾಯಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು—ತಾಯಿಯೇ, ನೀನು ಇಂತಹ ಅವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಲು ಕಾರಣವೇನು? ಅಂತಹ ಅವಸರವಾದ ಕೆಲಸವೇನಿದೆ?

ರಾಣಿ—ಮಗನೇ, ಈಚೆಗೆ ನಿನ್ನ ನಡತೆಯು ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ನೋಯಿಸುತ್ತಿದ್ದೀ.

ಸಂತಾಪಕ—ನನ್ನ ನಡತೆಯು ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿಲ್ಲವೇ? ಯಾರು ನನ್ನ ತಂದೆ?

ರಾಣಿ—ನಿನ್ನ ತಂದೆಯು ಯಾರು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದೇ? ಆಶ್ಚರ್ಯ!

ಸನ್ತಾಪಕ—ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನು? ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಮೃತನಾಗಿ ಅನೇಕ ತಿಂಗಳಾದವು.

ರಾಣಿ—ಏನು? ಆತನು ಮೃತನಾದರೂ ಈಗಿರುವಾತನು ನಿನಗೆ ತಂದೆಯಾಗಲಿಲ್ಲವೇ?

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದಾಕ್ಷಣ ಸನ್ತಾಪಕನಿಗೆ ಬಹಳವಾಗಿ ಕೋಪ ಬಂದು ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಂದ ಕೊಲೆಪಾತಕನನ್ನು ನನ್ನ ತಂದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾಳಲ್ಲಾ! ಶ್ರೇಷ್ಠವೂ ಘನವೂ ಆದ ಆ ಅಂಕಿತಕ್ಕೆ ಈ ದುಷ್ಟ ಕೊಲೆಪಾತಕನು ಯೋಗ್ಯನಾದಾನೇ? ಎಂದು ಮನದಲ್ಲಿ ಅಂದುಕೊಂಡು ಬಹು ತೀಕ್ಷ್ಣತೆಯಿಂದ ಅಮ್ಮಾ, ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೋಯಿಸಿದವಳು ಮತ್ತು ನೋಯಿಸುತ್ತಿರುವವಳು ನೀನು, ನಾನಲ್ಲ.

ರಾಣಿ—ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ತಕ್ಕ ಉತ್ತರವಲ್ಲಾ.

ಸನ್ತಾಪಕ—ನಿನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಇದು ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೋ.

ರಾಣಿ—ನೀನು ಯಾರ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿರುತ್ತೀ? ಯಾರ ಬಳಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದೀ? ಮರೆತಿರುವಿಯೋ?

ಸನ್ತಾಪಕ—ಅಕಟಾ! ನಾನು ಮರೆತುಹೋಗಿದ್ದರೆ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ನೀನೋ ಮಹಾರಾಣಿ, ನಿನ್ನ ಪತಿಯ ತಮ್ಮನ ಹೆಂಡತಿಯು ಮತ್ತು ನನ್ನ ತಾಯಿಯು. ಇದನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ಮರೆತೇನು? ನೀನು ನನ್ನ ತಾಯಿ ಎಂದು ಹೇಳಲು ನಾಚುತ್ತೇನೆ.

ರಾಣಿ—ನಿನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಮರ್ಯಾದೆಯಿಲ್ಲವೇ? ಇಷ್ಟು ಅಪಮಾನಕರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ ನಾನು ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ಮಾತಾಡುವುದು ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ನಾನು ಈಗಲೇ ಹೋಗಿ

ಅರಸನನ್ನೂ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಕುತಂತ್ರಿಕರಾಯನನ್ನೂ ಕರತರು ತ್ರೇನೆಂದು ಎದ್ದಳು. ಸನ್ತಾಪಕನು ಈಕೆಯನ್ನು ಹೋಗಗೊಡಿಸಿ ಲಿಲ್ಲ. ಹೇಗಾದರೂ ಆಕೆಯು ಮಾಡಿರುವ ದುಷ್ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಆಕೆಗೆ ತೋರಿಸಿ ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ವಶ್ವಾತ್ತಾಪ ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಆ ದುಷ್ಕೃತ್ಯದಿಂದ ಆಕೆಗೆ ಬಂದಿರುವ ಅಪಮಾನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಪುನಃ ಪ್ರಜಾಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಮುಂಗೈಯನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿದನು.

ರಾಣಿಯು ಸನ್ತಾಪಕನ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಭಯಪಟ್ಟು ಹುಚ್ಚು ಅಧಿಕವಾಗಿ ತನಗೆ ಪ್ರಾಣಾಪಾಯವೇನಾದರೂ ಆದೀತೆಂದು ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅರಚಿಕೊಂಡಳು. ತಕ್ಷಣವೇ ಒಂದು ಮೂಲೆಯ ಕಡೆಯಿಂದ ರಾಣಿಯು ಪ್ರಾಣಾಪಾಯದಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ ಸಹಾಯಮಾಡಿರಿ, ಸಹಾಯಮಾಡಿರಿ, ಸಹಾಯಮಾಡಿರಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಕೇಳಿಸಿತು. ಕೂಡಲೇ ಸನ್ತಾಪಕನು ಅರಸನು ತಾನೇ ಅಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಿ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಸೆಳೆದು, ಆ ಶಬ್ದವು ನಿಲ್ಲುವ ವರೆಗೂ ತಿವಿಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನು. ಶಬ್ದವು ನಿಂತ ತರುವಾಯ ಅರಸನು ಸತ್ತನೆಂದು ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಹೆಣವನ್ನು ನೋಡುವಾಗ ತನ್ನಿಂದ ಮೃತಿಹೊಂದಿದವನು ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಕುತಂತ್ರಿಕನೇ ಹೊರತು ಅರಸನಾದ ಭುಜಂಗಮ ನಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿತು. ಆದರೂ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಕ್ರೂರ ಕೃತ್ಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸನ್ತಾಪಕನಿಗೆ ಭಯವಾಗಲಿ, ವ್ಯಸನವಾಗಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮಹಾರಾಣಿಯಾದ ಕಸಟಾವತಿಯು ಮಾತ್ರ—ಎಲೋ ಸನ್ತಾಪಕಾ, ಎಂತಹ ಭಯಂಕರವಾದ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದಿ? ಎಂತಹ ಕ್ರೂರಕೃತ್ಯ! ಎಂತಹ ಕ್ರೂರಕೃತ್ಯ! ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡಳು.

ಸನ್ತಾಪಕ—ಆಮ್ಮಾ, ಭಯಂಕರವಾದ ಕೃತ್ಯವೇ?.....
 ಆದರೆ.....ಆದರೆ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ತಂದೆಯಾದ ಅರಸನನ್ನು ಕೊಂದು
 ಆತನ ತಮ್ಮನನ್ನು ವಿವಾಹವಾದ ನಿನ್ನ ಕೃತ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ನಾನು
 ಮಾಡಿರುವುದು ಭಯಂಕರವಾದುದೇ? ಕ್ರೂರವಾದುದೇ?
 ಹೇಯವಾದುದೇ? ಪ್ರಿಯ ತಾಯಿಯೇ! ಮಗನಾದ ನಾನು
 ನಿನ್ನೊಡನೆ ಇಷ್ಟು ಕಠಿಣವಾಗಿಯೂ, ಅವಮರ್ಯಾದೆಯಾಗಿಯೂ
 ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದು ಕುಪಿತಳಾಗಬೇಡ. ತಾಯಿತಂದೆಗಳು
 ಮಾಡುವ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಹಾಕಿ ಅವರನ್ನು ದೂಷಿಸುವುದು ಮಕ್ಕ
 ಳಿಗೆ ತಕ್ಕುದಲ್ಲವಾದರೂ, ನ್ಯಾಯವಿರುದ್ಧವೂ ಭಯಂಕರವೂ ಆದ
 ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಅವರು ಮಾಡುವಾಗ ಸುಮ್ಮನಿರದೆ ಅವರನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ
 ಆದಷ್ಟು ಬುದ್ಧಿಹೇಳಿ ಅವರನ್ನು ಸನ್ಮಾರ್ಗಗಾಮಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು
 ವುದು ಸುಪುತ್ರರ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ.

ರಾಣಿ—ನಾನು ಅಂತಹದ್ದೇನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ?

ಸನ್ತಾಪಕ—ಅಂತಹದ್ದೇನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೇ?

ರಾಣಿ—ಇಲ್ಲ; ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಸನ್ತಾಪಕ—ತಾಯೇ, ನೀನು ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ತಂದೆಯನ್ನು
 ಎಷ್ಟುಬೇಗ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟಿ! ಆ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ತಂದೆಯು ಕಾಲವಾಗಿ
 ಇನ್ನೂ ಮೂರು ತಿಂಗಳಾಗಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ! ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ನೀನು
 ಆತನನ್ನು ಮರೆತು ನನ್ನ ತಂದೆಯ ತಮ್ಮನೂ, ದುರ್ಮಾರ್ಗಿಯೂ,
 ಕೊಲೆಪಾತಕನೂ ಆದ ನಿನ್ನ ಮೈದುನನನ್ನು ಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ವರಿಸಿ
 ಬಹುದೇ? ನಿನ್ನ ಮೈದುನನು ನಿನಗೆ ಮಗನ ಸಮಾನವಲ್ಲವೇ? ಇಂತಹ
 ವನನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಿ ಅವನೊಡನೆ ಏಕೀಭವಿಸಿರಲು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು
 ಒಪ್ಪಿದುದು ಹೇಗೆ? ಇಂತಹ ಹೇಯಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಇಚ್ಛೆ

ನಮ್ಮ ವಂಶಕ್ಕೇ ಕಳಂಕವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದೆಯಲ್ಲಾ ! ನೀನು ಈ ಮಹಾರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲರಿಗೂ ತಾಯಿಯಂತಿದ್ದುಕೊಂಡು ಸಕಲ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾದರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕಾದುದು ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದ್ದಿತು. ನೀನು ನಿನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನೇ ಮರೆತು ಅಲ್ಪಕಾಲದ ಭೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಆ ದುರುಳನಾದ ಭುಜಂಗಮನ ಸವಿನುಡಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಅವನು ಮಾಡಿದ ಕೊಲೆಗೆಲಸದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿ ನಿನ್ನ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿ. ಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನ ಮೇಲ್ವಂಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿದರೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಪುರುಷರ ಪಾಡೇನಾದೀತು ? ತಾಯಿಯೇ ! ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ತಂದೆಯು ತನ್ನ ಜೀವಿತಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಬಿದ್ದನು ? ಹೇಗೆ ಪ್ರೀತಿಸಿದನು ? ಹೇಗೆ ಸನ್ಮಾನಿಸಿದನು ? ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆತೆಯಾ ? ಆ ದುಷ್ಟನ ಕೈಯಿಂದ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಲು ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಅಂತಹ ಅವರಾಧವನ್ನೇನು ಮಾಡಿದ್ದನು ? ಆತನನ್ನು ನೀನು ಬಿಟ್ಟು ಅರೆಘಳಿಗೆಯಾದರೂ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ! ಆಗ ನೀನು ನನ್ನ ತಂದೆಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಕಪಟಪ್ರೀತಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯಲೇ ? ನಿಮ್ಮ ವಿವಾಹಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀನು ನನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಮಾಡಿದ ವಾಗ್ದಾನವನ್ನು ಬೂಟಾಟಕೆಯದೆನ್ನಲೇ ? ನೀನು ಅಂತಹ ಸದ್ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಯೂ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು ? ನನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿ ಆತನನ್ನು ಕೊಂದವನೊಂದಿಗೆ ಸಂಸಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳಬೇಕೆಂದು ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನಪಡುತ್ತಿದ್ದಿ ? ನಿನಗೆ ದೈವಭಯವಾಗಲೀ ಮಾನವಭಯವಾಗಲೀ ಇಲ್ಲದೇಹೋಯಿತೇ ? ಇಂತಹ ಘೋರವಾದ ಪಾಪಕೃತ್ಯಗಳನ್ನೆಸಗಿದ ನಿನಗೆ ದೇವರು ಎಂತಹ ನರಕವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೋ ತಿಳಿಯದಲ್ಲಕಟಾ ! ಕರ್ಮಿಯಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊರಲು ಭೂಮಾತೆಗೂ

ಆತಿ ಬೇಸರವಾಗಿಹೋಯಿತು. (ಒಳ ಅಂಗಿಯಿಂದ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಮತ್ತು ಭುಜಂಗಮನ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತೋರಿಸುತ್ತಾ) ತಾಯಿಯೇ, ಈ ಚಿತ್ರವು ಯಾರದು? ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿರುವವನ ಹಣೆಯನ್ನು ನೋಡು, ಮುಖವನ್ನು ನೋಡು, ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ನೋಡು, ಮೂಗು, ಕೆನ್ನೆ, ಬಾಯಿ, ತುಟಿಗಳನ್ನು ನೋಡು. ಶರೀರಾದ್ಯಂತವಾಗಿ ಅಂಗಾಂಗವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯವಿಟ್ಟು ನೋಡು. ಆಹಾ! ಎಂತಹ ಸುರೂಪ! ಎಂತಹ ಪರಾಕ್ರಮ! ಎಂತಹ ದಾಢ್ಯ! ಎಂತಹ ಗಾಂಭೀರ್ಯ! ಅಮ್ಮಾ, ನೋಡಿದೆಯಾ? ನೋಡು, ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡು. ಈ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾನುಭಾವನೇ ನಿನ್ನ ನಿಜ ಪತಿಯು, ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ತಂದೆಯು. ಇಂತಹ ಪತಿಯನ್ನು ವಿಷಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಕೊಂದ “ನಿನ್ನ ತಂದೆ” ಎಂದು ನೀನು ಹೇಳುವವನ ಚಿತ್ರವನ್ನೂ ನೋಡು ಎಂದು ಭುಜಂಗಮನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ತಾಯೇ, ಇಂತಹ ಕೊಲೆಪಾತಕನೂ, ಭ್ರಾತೃದ್ರೋಹಿಯೂ, ಕಳ್ಳನೂ ಆದ ಇವನೊಂದಿಗೆ ಒಗತನವನ್ನು ನೀನು ಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆ? ದುರುದ್ದೇಶದಿಂದ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವನನ್ನೇ ಕೊಲ್ಲಲು ಹಿಂದೆಗೆಯದ ಈ ನೀಚನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಡುವನೆಂದು ನೆನಸುವೆಯಾ? ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಪಿತೃಭೂತವು ಕೊಠಡಿಯೊಳಗೆ ಬಂದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಭಯಕಂಪಿತನಾಗಿ—ತಂಥೆಯೇ, ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲು ಕಾರಣವೇನು ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಪಿತೃಭೂತವು—ಮಗನೇ, ನೀನು ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ನನಗೆ ಮಾಡಿದ ವಾಗ್ದಾನವನ್ನು ಮರೆತಿರಬಹುದೆಂದು ನೆನಸಿ ಮತ್ತೊಂದಾವರ್ತಿ ನಿನಗೆ ಜ್ಞಾಪಕ ಹುಟ್ಟಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದೆನು. ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳಿಂದ ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿಗೆ ಬಹಳ ಭಯವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಮನೋಪೀಡಿತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಆಕೆಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬುದ್ಧಿಹೇಳು.

ಆಕೆಯು ನಿನ್ನ ತಾಯಿ. ಆಕೆಯ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ನಿನ್ನ ಕೈಯೆತ್ತ ಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮಾಯವಾಯಿತು. ಸನ್ತಾಪಕನಿಗಾಗಲೀ ಮಹಾರಾಣಿಗಾಗಲೀ ತರುವಾಯ ಭೂತವು ಕಾಣಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ಸನ್ತಾಪಕನು ಭೂತದೊಂದಿಗೆ ಆಡುವ ಮಾತುಗಳು ರಾಣಿಗೆ ಕೇಳಿ ಸುತ್ತಿದ್ದುವೇ ಹೊರತು ಭೂತವೇನೂ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಸನ್ತಾಪಕನು ಭೂತವು ನಿಂದಿದ್ದ ಸ್ಥಳದ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಾ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಬುದ್ಧಿವಿಕಲ್ಪದಿಂದ ಹೀಗೆ ತಾನೇ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂದು ನೆನಸಿದಳು.

ಇದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದ ಸನ್ತಾಪಕನು—ಅಮ್ಮಾ, ನಾನು ಹುಚ್ಚ ನಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ದುಷ್ಕೃತ್ಯವು ಭೂಸ್ಥಾಪನೆಯೆಂದು ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ತಂದೆಯನ್ನು ಸಹ ಪುನಹ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡುವಷ್ಟು ಭಯಂಕರ ವಾಗಿದೆ. ನಾನು ಆ ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಭೂತದೊಂದಿಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನೇ ವಿನಹ ಮತ್ತೇನೂ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಬುದ್ಧಿವಿಕಲ್ಪ ದಿಂದೇನೂ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಬೇಕಾದರೆ ನನ್ನ ನಾಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡು. ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದವರಿಗೆ ನಾಡಿಯು ಈ ರೀತಿ ಇರುತ್ತದೆಯೇ? ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ತಾಯಿಯೇ, ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ತಾಯಿಯೇ, ಇನ್ನಾದರೂ ನೀನು ಮಾಡಿದ ದುಷ್ಕೃತ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಟ್ಟು ದೇವರ ಕ್ಷಮಾಪಣೆಯನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡು ಭುಜಂಗಮನ ಸಹವಾಸವನ್ನು ಬಿಡು. ಅವನ ಸಂಪರ್ಕವೇ ನಿನಗೆ ಬೇಡ. ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ತಂದೆಯನ್ನು ಜ್ಞಾಪಕಮಾಡಿಕೋ. ನೀನು ಆತನಿಗೆ ಮಾಡಿದ ವಾಗ್ದಾನವನ್ನು ನೆನಪುಮಾಡಿಕೋ. ಅಮ್ಮಾ, ನಾನು ಇನ್ನಾದರೂ ನಿನ್ನ ಮಗನಲ್ಲವೇ? ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಅಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡಿ ಮೃತಿಯಾದೆಂದಿರ ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು

ನೋಯಿಸಬೇಡ. ದೈವಕೋಪಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರಳಾಗಬೇಡ, ಎಂದು ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಿ ತಾಯಿಯ ಪಾದಗಳಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಬೇಡಿ ಕೊಂಡನು. ಮಗನ ಮೇಲಣ ಪ್ರೇಮದಿಂದಲೋ, ತನ್ನ ದುಷ್ಟಕೃತ್ಯಗಳ ಅರಿವಿನಿಂದಲೋ, ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದಲೋ, ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದಲೋ ಭುಜಂಗಮನ ಸಹವಾಸವನ್ನೂ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಒಗತನವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತೇನೆಂದು ಮಗನಿಗೆ ವಾಗ್ದಾನ ಮಾಡಿದಳು. ತಾಯಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ತೃಪ್ತಿಯಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಪಿತೃಭೂತಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ವಾಗ್ದಾನವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಕೊಠಡಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರುವಾಗ ತನ್ನಿಂದ ಮೃತರಾದವರು ಯಾರಿರಬಹುದೆಂದು ಪುನಹ ಒಳಗೆ ಹೋದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯು ಆ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಂತಾಪಕನು ಪ್ರೇತವು ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿ ತನ್ನಿಂದ ಮೃತನಾದವನು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಳಾದ ವೃಷಮಾಲಿನಿಯ ತಂದೆ ಕುತಂತ್ರಿಕನೆಂದು ತಿಳಿದು ಆತುರದಿಂದ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಕ್ರೂರಕೃತ್ಯಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಿಯಳ ಮೇಲಣ ಪ್ರೇಮಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಬಹಳವಾಗಿ ಗೋಳಾಡಿದನು.

ಅಧ್ಯಾಯ 7

ಭುಜಂಗಮನ ದುಸ್ಸಂಕಲ್ಪ.

ಆಪ್ತಮಂತ್ರಿಯಾದ ಕುತಂತ್ರಿಕನ ಮರಣಪಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಭುಜಂಗಮನು ಸಿಡಿಲುಬಡಿದ ವೃಕ್ಷದಂತೆ ಮೂರ್ಛೆಯಿಂದ ಭೂಮಿಗೊರಗಿದನು. ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಮಹಾರಾಣಿ ಕಪಟಾವತಿಯು ಅನೇಕ ಪರಿಯಿಂದ ಶೈಶೋಪಚಾರ ಮಾಡಿದಾಗ್ಯೂ ಅಚೇತನನಾಗಿಯೇ ಬಿದ್ದಿದ್ದನು. ಕಪಟಾವತಿಗಂತೂ ಕೈಕಾಲುಗಳು ತಣ್ಣಗಾದವು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಯೋಚನೆಗಳು ತಲೆದೋರಿದವು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಮಗನಾದ ಸನ್ತಾಪಕನ ಬುದ್ಧಿವಾದಗಳು ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಕೋರೈಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದಾಗ್ಯೂ ಏನು? “ಕೋಣನ ಮುಂದೆ ಕಿನ್ನರಿ ಬಾರಿಸಿದಂತೆಯೇ,” “ಹಂದಿಯ ಮುಂದೆ ಮುತ್ತು ಚೆಲ್ಲಿದಂತೆಯೇ,” ನಿಜಪತಿಯ ಮೇಲಣ ಪ್ರೇಮ ಕ್ಷಿಂತಲೂ ಈಗಿನವನ ಮೇಲೆ ಪಂಚಪ್ರಾಣ. ಕಪಟಸ್ತ್ರೀಯರ ನಾಟಕದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಯಾರುತಾನೇ ವರ್ಣಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾದೀತು! ಘಾಬರಿಯಿಂದ ತಾರಾಡುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಭುಜಂಗಮ ನಿಗೆ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬಂದಿತು. ಕಪಟಾವತಿಗೆ ಸಂತೋಷವುಂಟಾಯಿತು. ತನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ದುಷ್ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದುರಾಲೋಚನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹಾಯಕನಾಗಿದ್ದ ಕುಕಂತ್ರಿಕನ ಮರಣವು ಇವನನ್ನು ಜೀವಾಂತ್ಯ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಈಡುಮಾಡಿತು. ಇನ್ನುಮುಂದೆ ನನ್ನ ಯಾವತ್ತು ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕರೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಯಿತಲ್ಲಾ! ಏನು ಮಾಡಲಿ? ಇಂತಹ ಆಪ್ತನು ಸಿಕ್ಕುವುದೆಂದರೇನು? ಎಂದು ಬಹಳವಾಗಿ ದುಃಖಪಟ್ಟನು.

ಇದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಕಪಟಾವತಿಯು ತನಗೂ ತನ್ನ ಮಗನಿಗೂ ನಡೆದ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪತಿಗೆ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಳು. ತನ್ನ ದುಷ್ಟುತ್ಯವು ಬಯಲಿಗೆ ಬಂದಿತಲ್ಲಾ! ಸಂತಾಪಕನಿಂದಲೂ ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದಲೂ ತನಗೆ ಯಾವ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ವಿಪತ್ತು ಬರುವುದೋ ಎಂದು ಭುಜಂಗಮನು ಕಂಪಿಸುವವನಾದನು. ಸಂತಾಪಕನನ್ನು ಎರಡಾಗಿ ಸೀಳಿಬಿಡುವಷ್ಟು ಕೋಪವಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಪ್ರಜೆಗಳ ಪ್ರೀತಿ ಗೌರವಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವನ ಯತ್ನವು ಸಾಗದಿದ್ದಿತು. ಎಷ್ಟು ಬಗೆಯಿಂದ ಯೋಚಿಸಿದರೂ ಕಡೆಗೆ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನವೇ. ಕಡೆಗೆ ಒಂದು ಯುಕ್ತಿಯನ್ನಾಲೋಚಿಸಿ ಕಪಟಾವತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು—

ಪ್ರಿಯೆ, ನಿನ್ನ ಮಗನು ಮಾಡಿರುವ ಕೆಲಸವು ಮಹಾ ಭಯಂಕರವಾದುದು ; ನ್ಯಾಯವಿರುದ್ಧವಾದುದು. ಸಾಧಾರಣ ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಕೊಲೆಮಾಡಿದರೆ ಅಂತಹವರಿಗೆ ಮರಣದಂಡನೆಯು ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ನಿನ್ನ ಮಗನು ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಯನ್ನೇ ಬಹು ಕ್ರೂರತರವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣೆದುರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕೊಲೆಮಾಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಮಂತ್ರಿಯ ಕಡೆಯವರು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿಚಾರಣೆಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಿನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಮರಣದಂಡನೆಯು ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆಯೆಂದು ವರ್ತಮಾನವಿದೆ. ನ್ಯಾಯಕ್ಕಾದರೋ ಪಕ್ಷಪಾತವೇ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮಗನ ತಲೆಯನ್ನು ಮಾರಕಾರರು ಹೊಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ನಾವು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಸಹಿಸುವುದೆಂತು ? ಸಹಿಸುವುದು ನನಗೇ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿರುವಲ್ಲಿ ಹೆತ್ತತಾಯಿಯಾದ ನೀನು ಆ ದುಃಖವನ್ನು ಸಹಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ? ಏನು ಮಾಡೋಣ ? ಇದಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವೇನು ? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

కపటావతి—ప్రియా, నిమ్మ మాతేనోని జవ్వే. ఆ దుఃఖవన్ను సహిసువుదు కష్ట. నానోని అబలీయు. నిమ్మంతా జ్ఞానిగళిగి తిళియద లుపాయగళు ననగి తిళియు వుదు హేగి? నివే యావుదాదరూ ఒందు హం఑ికియింద నన్న మగన ప్తాణవన్ను కాపాడిరి ఎందు హేళిదళు.

భుజంగమ—(స్వల్పహేతు ఆలో఑ి఑సువవనంతే నటిసి తరువాయ) ప్రియే, ననగాదరూ ఒందు యో఑నీయు హేళియుత్తిదే; ఆదరే నిను అదక్కి సమ్మతిసువేయో ఇల్లవో నాను హేళలారీను.

కపటావతి—ఆ యో఑నీ ఎను? సమ్మతిసువుదాగి ద్దరే యాకే ఆగబారదు? అదేను హేళి.

భుజంగమ—ప్రియే, నమ్మ రా఑్యవో బహు విస్తార వాద రా఑్యవు. అనేక దేశగళు నమ్మ రా఑్యధీనవాగివే. సామంతరాజరు నావు హేగి హేళిదరే హాగే కేళుత్తారీ. ఆదుదరింద పట్టణదల్లి ప్రధానమంత్రియ కేలీయ విషయదల్లి గలభీయాగువ మోదలీ నమ్మ కుమారనన్ను యావుదాదరూ ఒందు దేశక్కి కళు఑ిసిబిడోణ. అల్లిన సామంతరాజను బహు మయోదేయింద నోడికేళువంతే అప్పణేకేడు త్తీనే. గద్దలవేల్లా తణ్ణ గాగువవరేగూ మగను అల్లీ ఇరలి. అష్టరల్లి గాళి బదలావణీయింద అవన దేశక్కు ఆరోగ్యవాగబహుదు. తరువాయ ఇల్లిగే కరీసికేండు అవన వినాహకార్యక్కి ఆణిమాడలాదిెతు ఎందు హేళిదను. ఇవన్ను కేళి కపటావతి—ప్రియా, ఇదు బహు ఒళ్ళి

ಯೋಚನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವಾದ ಏರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಕಳುಹಿಸಿ ನನ್ನ ಮಗನ ಪ್ರಾಣಸಂರಕ್ಷಣೆಮಾಡಿ. ಒಳ್ಳೇ ಯೋಚನೆ, ಬಹಳ ಒಳ್ಳೇ ಯೋಚನೆ, ಎಂದು ಫೇಳಿ ತನ್ನ ಕೊಠಡಿಗೆ ಹೊರಟುಮೋದಳು.

ಇತ್ತ ಭುಜಂಗನು “ರೊಟ್ಟಿ ಚಾರಿ ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದಿ ತೆಂದು” ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲಾ ಈ ಸನ್ತಾಪಕನಿಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿದಿರಬೇಕು? ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದೆಂದಿದ್ದೆನಲ್ಲಾ ! ಆ ನಾಟಕದವರಿಗೆ ಇವನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟು, ಬೇಕೆಂದು ಆ ನಾಟಕರೂಪದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ದುಷ್ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳೆದುರಿನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಇವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಖಂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನೇ ? ಇನ್ನು ಇವನನ್ನು ಜೀವದಿಂದಿರಿಸಬಾರದು. ಹಾಗೇನಾದರೂ ನಾನು ಮಾಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ ನನಗೇ ಅಪಾಯ. ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಇವನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೇಮ. ಇವನೇನಾದರೂ ನನ್ನ ದುಷ್ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸಿದ್ದೇ ಆದರೆ ನನ್ನ ಶರೀರವು ಹದ್ದುಕಾಗೆಗಳ ಪಾಲಾಗುವುದೇನೋ ನಿಜ. ಇವನಿಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರಜೆಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನಾದರೂ ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಜೆಗಳು ತಿರಿಗಿಬಿದ್ದಮೇಲೆ ನನ್ನದೇನೂ ನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಆವಸ್ಥೆಗೆ ನಾನು ತುತ್ತಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ಇವನ ಶಿರಚ್ಛೇದನವನ್ನು ಉಪಾಯಾಂತರದಿಂದ ಮಾಡಿಸಲೇಬೇಕು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ಎಲಾ, ಯಾರಲ್ಲಿ ?

ಸೇವಕ—ಬುದ್ಧೀ, ಅಪ್ಪಣೆ.

ಭುಜಂಗನು—ಬೇಗ ಹೋಗಿ, ಸೈನ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಇಬ್ಬರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ, ಹೋಗು; ಬೇಗ ಹೋಗು.

ಸೇವಕ—ಅಪ್ಪಣೆ, ಎಂದು ಹೋಗಿ ಇಬ್ಬರನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಬಂದು ಅರಸನಾದ ಭುಜಂಗಮನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು.

ಭುಜಂಗಮ— ಎಲೈ ಸೈನ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳೇ, ನೀವಿಬ್ಬರೂ ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಯುವರಾಜನನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲೆಯೇ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ರವಿನಗರದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬನ್ನಿ. ಅಲ್ಲಿನ ನಮ್ಮ ಸಾಮಂತರಾಜನಿಗೆ ಒಂದು ಲೇಖನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ದಾರಿ ಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಪಾಯವೂ ಆಗದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳಿ. ತಿಳಿಯಿತೋ ?

ಅಧಿಕಾರಿಗಳು— ಮಹಾಪ್ರಭೋ, ತಿಳಿಯಿತು, ಅಪ್ಪಣೆ. ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೊರಟುಹೋದರು.

ತರುವಾಯ ಭುಜಂಗಮನು ಸನ್ತಾಪಕನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ, ಕುಮಾರಾ, ನೀನು ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಯಾದ ಕುತಂತ್ರಿಕರಾಯನನ್ನು ಕೊಂದು ಬಹು ಭಯಂಕರವಾದ ತಪ್ಪುಮಾಡಿದಿ. ನಿನ್ನನ್ನು ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಎಳೆದು ಮರಣದಂಡನೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಬೇಕೆಂದು ಮಂತ್ರಿಯ ಕಡೆಯವರು ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೇ ನಾದರೂ ನ್ಯಾಯತಃ ನಿನಗೆ ಮರಣದಂಡನೆಯಾದರೆ ತಾಯಿ ತಂದೆ ಗಳಾದ ನಾವು ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡಿ ಸಹಿಸಲಾರೆವು. ಈ ಗದ್ದಲ ವೆಲ್ಲಾ ಮರೆತು ಹೋಗುವವರಿಗೂ ನೀನು ರವಿನಗರದಲ್ಲಿರು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ಅರಸನಿಗೆ ಕಾಗದವನ್ನು ಬರೆದಿರುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಕೊರತೆಪಡಲವಶ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆತನು ನಮ್ಮ ಸಾಮಂತರಾಜನಷ್ಟೆ. ಅಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನ ದೇಹಾರೋಗ್ಯಕ್ಕೂ ಅಲ್ಲಿನ ಗಾಳಿಯು ಅನುಕೂಲವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ನಿನ್ನ ಮೈಗಾವಲಿಗಾಗಿ ಇಬ್ಬರು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ

ఎల్లవూ అణియాగివే. నాళిప్రాతఃకాలవే హోరటుహోగు. యావుదక్కా చింతిసబేడ. మంత్రీయ కడయవర కోవ వన్ను లాంతిపడిసి నిన్నన్న బేగనే కరయిసికొళ్ళుత్తేనే ఎందు హేళిదను.

సంతాపకను విశేషమాతాడదే, ఒళ్ళేదు, ఎందు హేళి తన్న కౌటడిగ హోగి వ్రయాణక్కాగి సిద్ధనాగలుద్యుక్త నాదను.

ఇష్టరల్ల సాయంకాల ఎంటు ఫంటియాయిత. ఎంది నంత మిత్రనాద సౌమిత్రకను యువరాజన దర్శనక్కాగి బందను. యువరాజనాదరేమి మహా చింతాక్రాంతనాగి కుళితిద్దను. పేట్టిగగళూ బట్టిగళూ కౌరడియ మధ్యదల్లి క్రమతప్పి బిడ్డద్దవు. కౌరడియ సామానుగళు హిగే క్రమవిల్లద రీతియల్ల ఇరువుదన్నూ సంతాపకన ముబకమ లవు బాడి బత్తిరువుదన్నూ నోడి ఆత్మయగ్గొండు—యువ రాజా, ఇదేను ఓగ కూతిరువి? సామానుగళల్లా ఏకే హిగే బిడ్డివే? శేవకరు యారూ ఇల్లవల్లా! ఎను సంగతి?

సంతాపక—మిత్రా, నానేనుహేళలి? ఎడవిదకాలిగ్గే ముళ్ళమురియితేంబ గాదేయు సుళ్ళల్ల.

సౌమిత్రక—సరియాగి తిళియువంతే హేళు, యువ రాజా, ఆ ముళ్ళయావుదు? ననగ మరేమాతదే హేళు.

సంతాపక—నాను దేశభ్రష్టనాగి హోగబేకేంబ చింతయే ఆ ముళ్ళు. మిత్రా, తిళియితే! తిళియితే! ;

సౌమిత్రక—ఎను, దేశభ్రష్టనాగబేకే? ఇదక్కే కారణవేను?

ಸನ್ತಾಪಕ—ನಾನು ನಮ್ಮ ತಾಯಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದುದೂ, ಪ್ರಿಯಳಾದ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯ ತಂದೆಯಾದ ಕುತಂತ್ರಿಕರಾಯ ನನ್ನು ಅಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ಕೊಂದುದೂ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲವಷ್ಟೆ. ಈ ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲ ಮೂರು ಘಂಟೆಯಲ್ಲಿ ನೀನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋದ ತರುವಾಯ ಭುಜಂಗಮನು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಸಿ, ಮಂತ್ರಿಯ ಕಡೆಯವರು ನಾನು ಅಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನಕ್ಕೆಳೆದು ಮರಣದಂಡನೆಯನ್ನು ಕೊಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರಂತಲೂ, ನನ್ನ ಪ್ರಾಣರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ರವಿನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಾನು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡುವವರೆಗೂ ಅಲ್ಲೇ ಇರಬೇಕೆಂತಲೂ ಹೇಳಿದನು. ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ? ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ತಂದೆಯು ಮೃತನಾದುದರಿಂದಲ್ಲವೇ ನಾನು ಪಪ್ಪೊಂದೇಶಿಯಾಗುವ ಹೊತ್ತು ಬಂದಿತು! ಪರರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರಬೇಕಾಯಿತು! ಸ್ವರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ಸ್ವಜನರನ್ನೂ ಬಿಡಬೇಕಾಯಿತು ಎಂದು ಕಣ್ಣೀರಿಟ್ಟನು ಯುವರಾಜನ ದುಃಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಸೌಮಿತ್ರಕನಿಗೆ ಸಹಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಯುವರಾಜನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಿಡುವ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಹೃದಯವು ಸೀಳಿದಂತಾಯಿತು. ಮಾತನಾಡಲು ಬಾಯಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ನಿಮಿಷಗಳಾದ ತರುವಾಯ—ಯುವರಾಜಾ, ನಿನ್ನ ಹಿತಚಿಂತನೆಯಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೀಯಾ?

ಸನ್ತಾಪಕ—ನಾನೆಂದಿಗೂ ಹಾಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ನಂಬುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಯಾವುದೋ ಕಾರಣವಿರಬೇಕು. ಅವನು ಮಹಾ ತಂತ್ರಿಯು. ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯು ನಾನು ಆಕೆಗೆ ಹೇಳಿದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ, ನಾನು ಇಲ್ಲಿದ್ದರೆ

ಅವನಿಗೆ ಗಂಡಾಂತರವೆಂದು ತಿಳಿದು ಈ ಉಪಾಯವನ್ನು ಹುಡುಕಿ
ರುತ್ತಾನೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸೌಮಿತ್ರಕ—ಇದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ, ಬಾಲ್ಯ
ದಿಂದಲೂ ಮಿತ್ರರಾಗಿದ್ದ ನಾವು ಅಗಲಿರುವುದುಹೇಗೆ? ಇದು ನನಗೆ
ಬಹಳ ಸಂಕಟವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಾಗಿದೆ. ನಿನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ
ಬರುವೆನು, ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡು.

ಸಸ್ತಾವಕ—ಮಿತ್ರಾ, ಬೇಡ. ನೀನು ನನ್ನ ಹಿಂದೆ ಬಂದು
ನನಗೆ ಮಾಡುವ ಸಹಾಯೋಪಕಾರಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಇಲ್ಲಿದ್ದು ಕೊಂಡು
ಮಾಡುವ ಸಹಾಯವು ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ.

ಸೌಮಿತ್ರಕ—ಯುವರಾಜಾ, ಅದು ಹೇಗೆ?

ಸಸ್ತಾವಕ—ನಾನು ಹೋದ ತರುವಾಯ ಇಲ್ಲಿನ ಸಂಗತಿ
ಗಳನ್ನು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುವುದೇ. ನಾನು ನಾಳೆ ಪ್ರಾತಃಕಾಲವೇ
ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ. ಭುಜಂಗಮನ ಅಪ್ಪಣೆ ಇದು. ಯತ್ನವಿಲ್ಲ, ಏನು
ಮಾಡಲಿ? ನಾನು ಯಾವ್ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾರ್ಯಾರ ಮೂಲಕ
ಏನೇನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕೆಂಬ ದೈವಸಂಕಲ್ಪವಿದೆಯೋ ಅವೆಲ್ಲ
ವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದೇನೆ. ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ
ಕೊಳ್ಳಲು ಯಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈಗ ಬಹಳ ರಾತ್ರಿಯಾ
ಗುತ್ತಾ ಬಂದಿತು. ಮಿತ್ರನೇ, ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯವರು ಕಾದಿರ
ಬಹುದು. ನೀನಿಲ್ಲಿರುವಷ್ಟೂ ನನ್ನ ದುಃಖವು ಇಮ್ಮಡಿಸುತ್ತದೆ;
ಸಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಬಾಲ್ಯಮಿತ್ರನಾದ ನಿನ್ನನ್ನಿಗಲುವುದು
ನನಗೆ ಕೇವಲ ಸಂಕಟವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ನಾನು ಹೋಗಿ
ಅಲ್ಲಿನ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿನ ಸಂಗತಿ
ಗಳನ್ನು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಮರೆಯಬೇಡ, ಹೋಗಿ ಬಾ.

ಸೌಮಿತ್ರಕ—ಯುವರಾಜಾ, ಹೋಗಿಬರುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹಸ್ತಲಾಘವನ್ನಿತ್ತು ಬೀಳ್ಕೊಂಡನು.

ಇತ್ತ ಸಂತಾಪಕನು ತನ್ನ ಮಿತ್ರನು ಅದೃಶ್ಯನಾಗುವವರಿವಿಗೂ ಅವನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದು ತರುವಾಯ ತನ್ನ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕಿಟಕಿಯನ್ನು ತೆರೆದು ಉದ್ಯಾನ ವನದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯ ತಂದೆಯು ಮೃತನಾದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ನೋಡಿ ಆತನ ನೆನಪಿನಿಂದ ಕಣ್ಣೀರಿಟ್ಟನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ರಾತ್ರಿಯಾಗಿ ದ್ದುದರಿಂದ ಅರಮನೆಯ ದೀಪಗಳಿಲ್ಲಾ ಆನಿಹೋಗಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಯೂ ಕತ್ತಲೆಯಾಗಿದ್ದಿತು. ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಕಾಸಿಗೈಯಮೇಲೆ ಮಲಗಿ ಕೊಂಡನು. ನಿದ್ರೆಯೇ ಬಾರದು. ಅನೇಕ ವರವಾದ ಯೋಚನೆಗಳು. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಳಾದ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯ ನೆನಪಾಗಿ ಬಹಳ ದುಃಖಿಸಿದನು. ತಾನು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಳ ತಂದೆ ಯಾದ ಕುತಂತ್ರಿಕನನ್ನು ಕೊಂದದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಬಹಳ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಟ್ಟನು. ಕಡೆಗೆ ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿತು. ಯಾರೋ ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಿದಂತಾಗಲು ಹೋಗಿ ನೋಡಿದನು. ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಬ್ಬರು ತನ ಗಾಗಿ ಕಾದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ತನ್ನ ಸಾಮಾನುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ತಾನು ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುವ ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ ಇಡಲು ಸೇವಕರಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತಾನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಸಂಗಡ ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಅಧ್ಯಾಯ 8

ದೈವಪಾಲನೆ.

ಸತ್ತಾಪಕನು ಅರಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗಾಗಿ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ನಸುಗತ್ತಲೆ ಕಂಡೇ ಇದ್ದಿತು. ತಾನು ಹೋಗಿ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಹಡಗಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೂತುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಪೂರ್ವಾದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿ, ಘಳಿಗೆ ಘಳಿಗೆಗೂ ಪ್ರವರ್ಧಮಾನವಾಗುತ್ತಾ ಬಂದನು. ಹಡಗು ಹೊರಡಲು ಕದಲಿತು. ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕನ ಹೃದಯವು ಅವರಿಹೋಯಿತು. ಹಡಗು ಕರೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅರ್ಧಮೈಲಿ ದೂರ ಬಂದಿತು. ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಎರಡು ಹಸ್ತಗಳಿಂದಲೂ ಮುಖವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಸಣ್ಣ ಕೂಸು ರೋಧಿಸುವಂತೆ ರೋಧಿಸುತ್ತಾ—“ಅಕಟಕಟಾ! ನನ್ನಂತಹ ದೌರ್ಭಾಗ್ಯರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಇರುವರೇ? ಪುನಹ ನನ್ನ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನೋಡುವಷ್ಟು ಅದೃಷ್ಟ ನನಗಿದೆಯೇ? ಹಾ! ಸತ್ತಾಪಕಾ! ನೀನು ಅರಸನ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಭಿಕ್ಷಗಾರನೊಬ್ಬನ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಈ ಪರಿ ದುಃಖಪರಂಪರೆಗಳು ನಿನಗೊದಗುತ್ತಿದ್ದವೇ! ಹಾ! ಪಟ್ಟಣವೇ! ನಿನ್ನನ್ನೆಂತು ಮರೆಯಲಿ? ನನ್ನ ಒಡನಾಡಿಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ನೆನಪನ್ನು ನನ್ನ ಮನದೊಳಗಿಂದ ಹೇಗೆ ಅಳಿಸಲಿ? ಪುನಹ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ತಂದೆಯ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ನೋಡುವುದು ನಿಜವೇ? ಪ್ರತಿದಿನವೂ ನನ್ನ ತಂದೆಯೇ, ನಿನ್ನ ಸಮಾಧಿ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದೆನಲ್ಲಾ! ನನ್ನ ದುಃಖವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಸಮಾಧಿಯಮೇಲೆ

ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನಲ್ಲಾ ! ನಾನು ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲಿ ? ಯಾವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಸಿ ನನ್ನ ಹೃದಯದ ಭಾರವನ್ನು ನೀಗಿ ಕೊಳ್ಳಲಿ ?

ಪ್ರಿಯ ಜನಕಾ ! ನಿನ್ನ ಭೂತಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ವಾಗ್ದಾನವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ? ದೈವವೇ ! ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ನೀನು ಬರಬಾರದೇತಕ್ಕೆ ? ಏಕೆ ವಿಮುಖನಾಗಿದ್ದೀ ? ನಾನು ಅಪರಾಧಿಯೋ ? ಹೌದು; ಬಾಲ್ಯಗುಣದೋಷದಿಂದ ಅಂತಹ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಕ್ಷಮಿಸಬಾರದೇ ! ಕರುಣಿಸಬಾರದೇ ! ಭಗವಂತಾ ! ನೀನು ನನ್ನಮೇಲೆ ಮುನಿಸಲು ನಾನೆಷ್ಟರವನು ? ಎಂದು ನಾನಾವರಿಯಿಂದ ದುಃಖಿಸುತ್ತಾ ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ಮರಣೆತಪ್ಪಿ ಹಡಗಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಹಲಗೆಯಮೇಲೆ ಒರಗಿಬಿಟ್ಟನು. ಜೊತೆಯಲ್ಲೆ ಬಂದಿದ್ದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೋ ರಾಜಕುಮಾರನು ಕಳೆದರಾತ್ರಿ ನಿದ್ರೆಯಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಮಲಗಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿದು ಎಬ್ಬಿಸಲು ಭಯದಿಂದ ಹಿಂದೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಗಾಳಿಯು ಅನುಕೂಲವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಹಡಗು ಚಂದ್ರಗಿರಿ ನಗರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅನೇಕ ಮೈಲಿಗಳ ದೂರ ಬಂದಿದ್ದಿತು. ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಯವಾಗಿ ಕತ್ತಲೆ ಆಯಿತು. ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾದರೂ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಯುವರಾಜನನ್ನು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ಕಡೆಗೂ ಸ್ಮೃತಿತಪ್ಪಿದ್ದ ಯುವರಾಜನು ತಾನೇ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ರಾತ್ರಿಯ ಊಟವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಲಗಲು ತನಗಾಗಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮಲಗಿದನು. ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸಹ ತಮ್ಮ ಭೋಜನಾನಂತರ ತಾವೂ ಮಲಗಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಸಂತಾಪಕನಿಗಾದರೋ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ನಿದ್ರೆಯೇ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಚಿಂತೆಯಿರುವ ಯಾರಿಗೇ ಆಗಲಿ ನಿದ್ರೆ ಹತ್ತೀತೇ ? ಹಡಗು ನಡೆಸುವವರು ಹೊರ್ತು ಉಳಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟರು.

ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾದರೋ ಗಾಢನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಅವರ ತಲೆದಿಂಬಿನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಏನೋ ಬೆಳ್ಳಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅದು ಏನಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೋಡುವಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಾದ ಭುಜಂಗಮನು ಸಾಮಂತರಾಜನಾದ ರವಿನಗರಾಧಿಪನಿಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರವಾಗಿದ್ದಿತು. ತನ್ನನ್ನು ರವಿನಗರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೊಂದಲೇ ಸಂಶಯವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ಏನು ಒರದಿದೆಯೋ ನೋಡೋಣವೆಂದು ಆ ಪತ್ರವನ್ನು ತಾನು ಮಲಗಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬಹು ಉಸಾಯದಿಂದ ಬಿಚ್ಚಿ ಓದಿದನು. ಓದಿದಕೂಡಲೇ ಘಾಬರಿಯೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವೂ ಆಗಿ ನಿದ್ರಾಭರದಿಂದಲೋ, ದುಃಖದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ನೀರು ತುಂಬಿ ಮಂಜಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೋ ತಪ್ಪಾಗಿಯೇ ಓದಿರಬಹುದು. ಒಳ್ಳೇದು, ಮತ್ತೊಂದಾವರ್ತಿ ಕಣ್ಣುಗಳೆರಡನ್ನೂ ಹೊಸಗಿಕೊಂಡು ಓದುತ್ತೇನೆ.

ಸ್ವಸ್ತಿ, ಶ್ರೀಮಃ ರವಿನಗರಾಧಿಪನಿಗೆ—

ಚಂದ್ರಗಿರಿ ನಗರಾಧಿಪನೂ ಮಹಾರಾಜಾಧಿರಾಜನೂ ಆದ ಭುಜಂಗಮರಾಯನು ಇದರ ಮೂಲಕ ಆಜ್ಞಾಪಿಸುವುದೇನೆಂದರೆ—ಈ ಪತ್ರವು ನಿನ್ನ ಹಸ್ತಗತವಾದ ತಕ್ಷಣವೇ ಯಾವ ಸಂಕೋಚವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಈ ಸನ್ತಾಪಕನ ಶಿರಚ್ಛೇದನವನ್ನು ಮಾಡುವುದು. ನೀನು ಕಪ್ಪವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಚಂದ್ರಗಿರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಸಮಕ್ಷಮ ಸಂಗತಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪಾಂಗ್ರವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಾದೀತು. ಅಲಕ್ಷ್ಯಭಾವವನ್ನೇನಾದರೂ ತೋರಿಸಿ ಇವನ ಪ್ರಾಣಸಂರಕ್ಷಣೆಮಾಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಅದೇ ಶಿಕ್ಷೆಯು ನಿನಗೆ ತಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದು.

ಭುಜಂಗಮ ಮಹಾರಾಜ.

ಇದನ್ನು ಓದಿದಕೂಡಲೇ ಭುಜಂಗಮನಮೇಲಣ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಶರೀರವೆಲ್ಲಾ ಕಂಪಿಸಿ ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲ ಬಗೆಬಗೆಯ ಯೋಚನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಕಡೆಗೆ ಎಲವೆಲವೋ ನೀಚನಾದ ಭುಜಂಗಮಾ, ನೀನು ನನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಂದು ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವನ್ನು ಭಂಗಪಡಿಸಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ್ದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಉಪಾಯಾಂತರದಿಂದ ನನ್ನನ್ನೂ ಕೊಲ್ಲಲುದ್ದೇಶಿಸಿದೆಯಾ ? ಛೇ, ಭ್ರಷ್ಟಾ! ನಿನ್ನ ಜನ್ಮವನ್ನು ಸುಡು. ಭಗವಂತನ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಇರುವತನಕ ನನಗೆ ಭಯವೇ ? ಒಳ್ಳೇದು, ನಿನ್ನ ಬೆರಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿಯೇ ಚುಚ್ಚುತ್ತೇನೆ. ಎಂದು ಪತ್ರದಲ್ಲಿ “ ಸನ್ತಾಪಕನ ಶಿರಚ್ಛೇದನವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ” ಎಂಬುದನ್ನು ಬಹು ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಳಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ “ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ” ಎಂದು ತಿದ್ದಿ, ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಮುದ್ರಿಸಿ ಮೊದಲಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ಪತ್ರವನ್ನಿರಿಸಿ ತನ್ನ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತನು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನೊಳಗಾಗಿಯೇ ಸಮುದ್ರ ಕಳ್ಳರ ಗುಂಪು ತಾವಿದ್ದ ಹಡಗನ್ನು ಮುತ್ತಿಕೊಂಡಿತು. ತಕ್ಷಣವೇ ಸನ್ತಾಪಕನು ಕಳ್ಳರ ಹಡಗಿನೊಳಕ್ಕೆ ಹೊಕ್ಕು ಅವರ ಸಂಗಡ ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಕಾಯ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ ನಿದ್ರೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಸೇವಕರೂ ಕಡಲುಗಳ್ಳರಿಗೆ ಭಯಪಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಹಡಗನ್ನು ಮುಂದೆ ಬಿಟ್ಟು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರು.

ಇತ್ತ ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಬಲು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಕಾದಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಶೂರನ ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಕಳ್ಳರು ಬೆರಗಾಗಿ, ಒಬ್ಬರ ಮುಖವನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಒಬ್ಬನು ಮತ್ತೊಬ್ಬನನ್ನು ಕುರಿತು—
ಎಲಾ ! ಇವ ಯಾರಿರಬೇಕಾ ?

2 ನೆಯವನು—ಯಾರಿರಬೇಕೋ ನನಗೇ ಟಾವ್ವಿಲ್ಲವ್ವಾ, ಇವ ಯಾರಿಗೂ ಮಣಿಯೋದಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ, ಏನು ಮಾಡಾನ್ಲಾ ?

3 ನೆಯವನು—ಎಲಾ, ಇವನ ಸಗ್ತಿ ಎಷ್ಟಿರಬೇಕಾ ? ಈಸ್ಮಂದಿಗೆ ಎರಡು ತಾಸಿನಿಂದ ಇವ ಒಬ್ಬನೇ ಜವಾಬ್ ಕೊಡ್ತಿದ್ದಾನೆ ?

4 ನೆಯವನು—ಎಲಲಲಾ ಅಲ್ಲೋಡೋ ಕತ್ತಿ ಯಂಗ್ತಿರು ವ್ತಾನೆ ?

5 ನೆಯವನು—ಈಸ್ಮಿನಾ ಆಯ್ತು ಈಸ್ಮ ಅಡಗಲ್ವಾ ಲೂಟಿ ಮಾಡಿದ್ದೀವಿ. ಇಂಥಾ ಪೈಲ್ವಾಸ್ ಜಟ್ಟೀನಾ ಸಾಕಾಣಪ್ಪ! ಭೀಮ್ನಂತಾ ಈ ಜಟ್ಟೀನಾ ಯಾವ್ತಾಯಿ ಅಡದಳೋ ?

6 ನೆಯವನು—ಎಲಾ, ಇವನ್ನೆಲ್ಲೋ ನೋಡ್ಬಂಗೈತ್ತಾ

7 ನೆಯವನು—ನಂಗೂ ಅಂಗೇ ಕಾಣ್ತದಪ್ಪ. ಇವನ್ನ ಸಂದ್ರಗಿರಿಯಾಗೇ ನೋಡಿರಬೇಕು.

8 ನೆಯವನು—ಹಿಂದೆ ಸರಿರೋ, ನಾನೋಡ್ತೀನಿ....ಎಲಲಾ ಇವ ದೊರೆಮಗಾನೋ ಯಪ್ಪೋಯ್ ಇವನ್ನಾವು ಗದ್ದೇವೇನೋ?

9 ನೆಯವನು—ಇವ ಕೂತಡಗಾ ತಪ್ಪಿಸ್ಕೊಂಡೇ ಓಯ್ತು.

10 ನೆಯವನು—ಎಲೋ ಇಲ್ಲೇಳ್ತೋ, ಇವಯೇನೋ ರಾಜ ನ್ತುಗಾ. ನಮ್ಮೂನಾ ಚನ್ನಾಗಿಡದಾನೆ. ನಾವಂತೂ ಇವನ್ನ ಮಣಿ ಸೋಕಾಗೋದಿಲ್ಲಾ. ಒಗಿ ಕೈಕಾಲ್ತೀಲೆ ಬೀಳೋವಾ ಬರ್ರೋ. ಇಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪೌಜು ತಕ್ಕೊಂಡುಬಂದು ನಮ್ಮ ತಲೆ ಗಳ್ಳಾ ಕತ್ತರಿಸ್ತಾಕ್ಯಾನು. ನಮ್ಮ ಹೆಡ್ತಿಮಕ್ಕಳು ಪರದೇಸಿಗ ಳಾದಾರು.

11 ನೆಯವನು— ಅವುದ್ರೋ ಅಣ್ಣೇಳ್ವಂಗೆ ಕೇಳಾನೋ,
ಇಲ್ಲದ್ರೆ ನಮ್ಮ ತರಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಓಳಾದಾವು.

12 ನೆಯವನು —ಬನ್ನೋ ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಹೋಗಿ
ನಸ್ತಾವಕನ ವಾದಗಳಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ನೋಡು, ನಾವ್ಯಾಡಿದ್ದು
ತಪ್ಪಾಯ್ತು. ಸಮ್ಮ ಕೂಡಾ ನಮ್ಮತ್ತಲ್ಲ. ಇನ್ನೆಂದಿಗೂ ಇಂತಾ
ಕೆಲ್ಲಾ ಮಾಡೋದಿಲ್ಲ. ನಾವುಗಾಲ್ಪಯಾ ನಮ್ಮ ಮೇಗ ಇರಬೇಕು.
ತಾವು ಕೂತ ಅದಗು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಪ್ಪಿಬಿಡೋದಾಯ್ತು.
ಬೇಕಾದ್ರೆ ನಾವುಗಳ್ಳ ಕರ್ತವ್ಯೋಗಿ ಉರು ಮುಟ್ಟಿಸ್ತೇವೆ,
ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಬೇಕು, ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು.

ನಸ್ತಾವಕ — ನೀವು ಭಯಪಡಬೇಡಿರಿ. ಸಮ್ಮನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ
ದ್ದೇನೆ. ಈಗ ನನ್ನನ್ನು ನಿಮ್ಮ ದಡಗಿನಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ
ಚಂದ್ರಗಿರಿ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಸಮಾಪವಾಗಿರುವ ರೇಣುಗ ಬಿಡಿರಿ. ಅಲ್ಲಿಂದ
ನಾನು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅದರಂತೆ ಕಳ್ಳರು
ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಬಹು ಭಯ ಪುರ್ವಾದೆಗಳಿಂದ ಕರೆದುಕೊಂಡು
ಹೋಗಿ ನಸ್ತಾವಕನು ಹೇಳಿದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟರು. ಅಲ್ಲಿಂದ
ನಸ್ತಾವಕನು ಭುಜಂಗಮನಿಗೆ ತಾನು ಹಿಂತಿರಿಗಿ ಚಂದ್ರಗಿರಿಯ
ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವುದಾಗಿಯೂ ನಾಳೆ ಮುಖತು ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗತಿ
ಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಸುವುದಾಗಿಯೂ ವತ್ರ ಬರೆದುಕಳುಹಿಸಿ ತನ್ನ ಮಿತ್ರ
ನಾದ ಸೌಮಿತ್ರಕನಿಗೂ ಬೇಗ ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬರಲು ವರ್ತಮಾನ
ಕಳುಹಿಸಿದನು.

ಆಧ್ಯಾಯ 9

ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯ ಮರಣ.

ನಾಟಕ ಸ್ವರೂಪದ ರಾತ್ರಿ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯು ತನ್ನ ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳೊಡನೆ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಳು. ನಾಟಕದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಭುಜಂಗಮನೂ ಕವಚಾವತಿಯೂ ಹೊರಟುಹೋದಕೂಡಲೇ ನಾಟಕವೂ ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಬಂದವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದರು. ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಕುತಂತ್ರಿಕರಾಯನನ್ನು ಅರಸನಾದ ಭುಜಂಗಮನು ಕರೆಸಿದನಾದಕಾರಣ ಈತನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯನ್ನೂ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯನ್ನೂ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ತಾನು ರಾಜನನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋದನು. ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಗೆ ಪಾರಿಹೋಗಿದ್ದ ತಾದುದರಿಂದ ತಾಯಿಯೂ ಮಗಳೂ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಸವರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧೆಯೇ ಹೋಯಿತು. ಬೆಳಕು ಹರಿಯುವ ಹೊತ್ತಾಯಿತು. ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಗೆ ಆಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದಳು. ಸೂರ್ಯೋದಯವಾದಾಗ್ಯೂ ಎಚ್ಚರವೇ ಇಲ್ಲ. ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ ದೃಶ್ಯಗಳೆಲ್ಲಾ ಕಣ್ಣೆದುರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಂತಿದ್ದಿತು. ಗಾಯನವು ಕಿವಿಗಳಲ್ಲ ಝೇಂಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಸೊಂಪಾಗಿ ನಿದ್ರೆ ಹತ್ತಿತು. ಎಂಟು ಒಂಭತ್ತು ಘಂಟೆಯಾಯಿತು. ಆಗ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ಅವನರವನರವಾಗಿ ಪ್ರಾತಃಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಿ ತನ್ನ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ತನ್ನ ಮನೋವಲ್ಲಭನಾದ ಸನ್ತಾಪಕನ ಹಾವಭಾವಗಳನ್ನೂ, ರೂಪಲಾವಣ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಮೃದುಮಧುರ ಭಾಷಣಗಳನ್ನೂ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯನಿಗೆ

ప్రాప్తవాగిరువ బుద్ధిపికల్పకాగి దూరిసి తన్న మనదల్లి—
 నమ్మ తందేయు ఆ దివస మహారాజన బళిగే హోగి
 యువరాజనిగే నన్న మేలిరువ ప్రేమాతితయవన్నూ, ఆతన
 బుద్ధిపికల్పకే నన్న తిరస్కారభావవే కారణవేంబువుదన్నూ
 తిళిసిరబడుదు. నమ్మిబ్బర వివాహద విషయవాద మాతు
 కథగళాగలు ప్రారంభవాదందనింద నన్న ప్రియసిగే స్వల్ప
 స్వల్పవాగి గుణముబహుగుత్తిరువంతే కాణుత్తిచే. ఇల్ల
 దిద్దరే నాటికకే రాత్రే బందు అప్పు స్వస్వచిత్తనాగి కూతు
 కూళ్ళుత్తిద్దనే ? ఎందిగూ ఇల్ల. ఇన్ను కేలవు చినగళోళ
 గాగి పూర్ణ స్వస్వనాగలు సంకయవే ఇల్ల. నాను నమ్మ
 తందేయ మాతన్ను తిరనావహిసి ఆతన విషయదల్ల అలక్ష్మ
 భావదంద వర్తించిదుదకాగియే నన్న ప్రియను ఇంతద
 అవసే గూ పరితాపసి తిగూ గురియాదను. నానూ దగలిరుళూ
 చింతిసి స్వేణిళాచేను. నన్న ఈ చింతియన్ను యారముందే
 హేళికోళ్ళలి? అవరవర చింతియు అవరవరగే గోత్తు. నన్న
 తందేయు పకే ఇంతద ఆజ్ఞియన్ను కేట్టనోర తిళియదు.
 ఇల్లదిద్దరే నమ్మిబ్బర వివాహవాగి అనేక చినగళాగుత్తిద్దవు.
 ఒళ్ళేదు, వేగూ ఈ నాయంకాల అరమనీయ కడగేహోగి
 బరుత్తేనే ఎందు ధ్యాయ తందుకూండు బీదయ కడగే ఇద్ద
 కిటికియ కడ నోరుదుత్తిరలు జనరు అల్లల్ల గుంపుగుంపాగి
 సేరి యావుదో ఒందు విషయవన్ను కురితు పిసుగుట్ట
 క్కొండు మాతనాడుత్తిద్దరు. మంత్రి మంత్రి ఎంబ తబ్బవు
 మాత్ర ఈకేగే కేళిసుత్తిద్దరు. ఈకేయ ద్విదయవు దనదననే
 బడిదుకొళ్ళలారంభవాయుతు. పనోర ఒందు విధవాద

ಸಂಕಟ. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದಾದಿಯೊಬ್ಬಳು ಬಂದು ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು,
ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಹೋಗಿ ತೆರೆದು ರಂಜಿನೀ, ಏನು ಸಮಾಚಾರ ?

ರಂಜಿನಿ—ತಾಯೇ, ಸಮಾಚಾರವೇ? ಮರಣದ ಸಮಾಚಾರ.

ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿ —(ಗಾಬರಿಯಿಂದ) ಮರಣದ ಸಮಾಚಾರ
ಯಾರದು ?

ರಂಜಿನಿ—ನಿಂ....ಮ್....ಮ್ಮ ತ....ತಂ....ತೆದೆಯವರದು.

ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿ—ಏನು, ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರವೇ ? ಪರಶ್ವಾರ
ವಾಗಿ ಹೇಳು.

ರಂಜಿನಿ—ತಾಯೀ, ರಾತ್ರಿ ನಾವು ನಾಟಕದಿಂದ ಬಂದ
ಮೇಲೆ ಮಹಾರಾಜರು ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯವರನ್ನು ಕಾರ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿ
ಕರೆಸಿದಾಗ ಯುವರಾಜನು ಬಾಕಿನಿಂದಲೋ ಬಿಡ್ಡದಿಂದಲೋ
ಇರಿದು ಕೊಂದುಹಾಕಿದನಂತೆ. ಈ ಸಮಾಚಾರ ನಮಗೆ ತಿಳಿದು
ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಮಾತ್ರವಾಯಿತು. ಶವವನ್ನು ತರುವುದಕ್ಕಾಗಿ
ತಮ್ಮ ಅಣ್ಣಂದಿರೂ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರೂ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ ಬಂದು
ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದಳು. ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಗೆ ದಾದಿಯ ಮಾತು
ಗಳು ಎಲ್ಲೋ ನನ್ನದಲ್ಲ ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡ ಹಾಗಿತ್ತು. ದಾದಿಯು
ಹೋದ ಕೆಲವು ನಿಮಿಷಗಳ ಮೇಲೆ ಆಕೆಯು ಹೇಳಿದ ಮಾತು
ಗಳನ್ನು ಪುನರಾಶೋಚಿಸಿ—ಏನು ? ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಮೃತನಾದನೇ?
ನಾನು ಯಾರನ್ನು ಪತಿಯಾಗಿ ವಿವಾಹವೆಂದಿದ್ದೆನೋ, ಯಾರ
ವಿಷಯವನ್ನು ದಿನಾರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಚಿಂತಿಸಿ ಕ್ಷಣ ಕಾದೆನೋ,
ಯಾರ ರೂಪಲಾಸ್ಯಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿ-
ತ್ತೆಯೂ ಚಿತ್ರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆನೋ, ಯಾರ ಮೃದುಮಧುರ ಭಾಷಣ
ಗಳು ನನ್ನ ಕಿವಿಗಳಿಗೆ ಖೇನಾಗಾಸವೆಂದು ಆನಂದವಡುತ್ತಿದ್ದೆನೋ,

ಯಾರನ್ನು ನನ್ನ ಜೀವಾಂತದವರೆಗೂ ರಕ್ಷಕನೂ ಪ್ರೇಷಕನೂ
ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದನೋ ಅಂಥವನಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯತಮೆಗೆ ಕಡೆ
ಗಾಲ ಬರುತ್ತೇ! ಹಾ! ಯುವರಾಜಾ! ನೀನು ನನಗೆ ಮನೋ
ವ್ಯಭಿಮಾನದ ಮೂಲಕ ನನ್ನ ತಂದೆಯು ನಿನಗೂ ತಂದೆಯಾಗಲಿಲ್ಲವೇ!
ನೀನು ನನ್ನ ಸಹಿಯ ಗುತ್ತಿಯೆಂದು ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಎಷ್ಟು ಹಿಗ್ಗು
ತ್ತಿದ್ದನು! ನನ್ನ ಬದುಕು ಬಿವಾಹಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆತನು ಮನಃ
ವ್ಯವಹರಿಸಿದಾಗ ಮದುವೆಯಾದ ಪ್ರಯತ್ನವು ತಿಳಿಯದೆಹೋಯಿತೇ!
ನೀನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದೆಯಾ! ನನ್ನನ್ನು
ನಿನ್ನ ಧರ್ಮದತ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿಣತಿಸಿದ್ದೆಯಾ! ಇಂತಹ ಅಭಿ
ಪ್ರಾಯ ನಿನಗಿದ್ದದ್ದು ಆದರೆ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲು
ತ್ತಿದ್ದೆಯಾ! ನನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಇರಿಯಲು ನಿನಗೆ ಕೈ ಹೇಗೆ
ಬಂದಿತು! ನಿರಪರಾಧಿಯಾದ ನನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ನಿನ್ನ
ಕ್ರಿಯೆತ್ತಿದಾಗ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನೇ ನನ್ನನ್ನು ಇರಿಯಲಿಲ್ಲವೇ?
ಅಂತಹ ಇರಿತನನ್ನು ನೀನು ಸಹಿಸಿದುದು ಹೇಗೆ? ನೀನು ಇಂತಹ
ಕವಚಾತ್ಮನೆಂದು ನಾನು ನೆನಪಿರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ! ನನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು
ಕೊಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ವತ್ತಿಯಾಗುತ್ತೇನೆಂದು
ಅಳಿಯುವೆಯಾ? ನಿನ್ನ ಮುಖವನ್ನೇನು ನೋಡಲಿ? ನಿನ್ನ ಕವಟ
ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಮರುಳಾಗಿ ನನ್ನ ಬದ್ಧವಾದ ಹೃದಯವನ್ನು ನಿನ್ನ
ವರವೂಸಿದ್ದೆನಲ್ಲಾ! ಶ್ರಮದ ಕವಟವನ್ನಿರಿಯದೆ ಅವರ ಸಹಿ
ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಮರುಳಾಗಿ ನನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನೇ ಇದ್ದಲ್ಲವೇ! ಹಾ!
ಯುವರಾಜಾ! ತಂದೆಯ ಮರಣವು ವಿವಸರಳನಿಂದ ಧಾಯ
ವಟ್ಟು ಹೃದಯವು ನಾನು ಇನ್ನು ಜೀವಿಸೇನೇ! ಅಸಾಧ್ಯ,
ಅಸಾಧ್ಯ, ನಾನು ಕೊಂದು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಅತ್ತಾ
ಅತ್ತಾ ಸ್ವಾಧೀನಗೊಂಡು ಯಾವ ಕೃತ್ಯೋಪಚಾರವೂ

ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಹಳ ಯೋತ್ತಾಯಿತೆಂದೇ ವೇಳೆ ಬೇಕು. ಈಕೆಯು ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು ಕಿಟಕಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಬೀದಿಯ ಕಡೆ ನೋಡುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯ ತಂದೆಯ ಶವವನ್ನು ಮೃದು ಹೃದಯವಾದ ಆಣ್ಣನೂ ಪುರಜನರೂ ಮನೆಗೆ ತರುತ್ತಿದ್ದರು. ಶವವು ಮನೆಗೆ ಬಂದಿತು. ಈಕೆಯು ಹೋಗಿ ತಂದೆಯ ಶವದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ರೋಧಿಸುವಾಗ ಶವದ ಸುತ್ತಲೂ ನೆರೆದಿದ್ದವರ ಹೃದಯಗಳು ಒಡೆದುಹೋಗಿ ನೀರಾಗದಿದ್ದೀತೇ? ಮೃತನಾದ ತಂದೆಯ ಮೂಲಣ ಪ್ರೇಮಾತಿರಯದಿಂದಲೂ, ತನ್ನ ಪ್ರಾಣನಾಯಕನೆಂದು ಸಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದವನ ಕ್ರೂರಕೃತ್ಯದಿಂದಲೂ ಅದೇ ಘಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಬುದ್ಧಿಯು ಏಕಲ್ಪವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಇನ್ನು ಮಾಡುವುದೇನು? ಯಾವುದರ ಮೇಲೆಯೂ ಅರಿವಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ಆಹಾ! ಪಿತೃವಾತ್ಸಲ್ಯದ ಮಹಿಮೆಯು ಎಂತಹದ್ದಿರಬಹುದು !

ಆಕೆಯು ನೆನಸಿದ ಸುಖಸಂಪತ್ತುಗಳೆಲ್ಲಾ ಮಾಯವಾದವು. ಯಾವ ಸೈದ್ಧ್ಯವಿರಲಾದರೂ ಆಕೆಯನ್ನು ಸ್ವಸ್ಥ ಚಿತ್ತಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಾಯಿತು. ದಿನ ದಿನಕ್ಕೆ ಈ ತರುಣಿಯ ಹುಚ್ಚು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿತು. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ತನ್ನ ಕೊಠಡಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹೂದೋಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಹೂಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಮಾಲಿಕಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಬಂಧುಗಳಿಗೂ ಸಖೀಜನರಿಗೂ ಹಂಚುತ್ತಿರುವಳು. ಹೀಗೆ ಯಾಕೆ ಮಾಡುತ್ತೀ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದರೆ “ ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಶವಕ್ಕೆ ” ಎಂದು ಹೇಳುವಳು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಮನೋವಲ್ಲಭನಾದ ಸನ್ತಾಪಕನನ್ನು ನೆನೆದು ಪ್ರೇಮಭರಿತವಾದ ಹಾಡುಗಳನ್ನೂ, ಮರಣವನ್ನು ನೆನೆದು ಶೋಕಭರಿತವಾದ ಹಾಡುಗಳನ್ನೂ ಹಾಡುತ್ತಾ, ತೋಟದಲ್ಲಿ

ಗಿಡದಿಂದ ಗಿಡಕ್ಕೆ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಾ ಕಡೆಗೆ ಒಂದುಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕೂಡ್ರ ಬೀಳುವಳು. ಕೆಲವು ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲೇ ಆಗಲಿ ಮಾತುಗಳಲ್ಲೇ ಆಗಲಿ ಅರ್ಥವೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆಯ ಅಭರಣಗಳೆಲ್ಲ ? ಅಲಂಕಾರವಾದ ಉಡಿಗೆಗಳೆಲ್ಲ ? ಮನೋರಂಜಿತವಾದ ರೂಪವೆಲ್ಲ ? ಅರ್ಥಗಳಿಗಿಲ್ಲದ ಮೃದುಮಧುರವೂ ಆದ ಭಾಷಣಗಳೆಲ್ಲ ? ಎಲ್ಲಾ ದುರುದ್ದಯದ ಮಾಲಾವಸ್ತು. ಸಸ್ತಾವಕನನ್ನು ನೋಡಿ ಈಕೆಯು ಎಷ್ಟು ಮರುಗುತ್ತಿದ್ದಳು ? ಈಗ ಈಕೆಯು ಇರುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸಸ್ತಾವಕನು ನೋಡಿದ್ದರೆ ಎಷ್ಟು ಮರುಗುತ್ತಿದ್ದನೋ ? ಎಷ್ಟು ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನೋ ? ತಿಳಿಯದು. ತನ್ನ ರೇರದ ಮೇಲಾಗಲೀ ತಾನು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳ ಮೇಲಾಗಲೀ, ಆಡುವ ಮಾತುಗಳ ಮೇಲಾಗಲೀ ಈಕೆಗೆ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೇ ಇಲ್ಲದಷ್ಟು ಬುದ್ಧಿ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಹೋಯಿತು.

ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಕುತಂತ್ರಿಕರಾಯನ ಮನೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪದೂರದಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣವಾದ ಒಂದು ನದಿಯು ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಈ ನದಿಯ ಇಕ್ಕಡಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗಿಡವೃಕ್ಷಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿರೂ ದಟ್ಟವಾಗಿಯೂ ಬೆಳೆದು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಮನರಂಜಿತವಾಗಿದ್ದಿತು. ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯು ಸ್ವಸ್ಥ ಚಿತ್ತವಾಗಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ್ಗೆ ತನ್ನ ನಖೀ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಾಡುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿನ ಸೃಷ್ಟಿಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಾ ಒಂದೆರಡು ಗಂಟೆಗಳ ತರುವಾಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವ ವಾಡಿಕೆಯಿದ್ದಿತು. ಈಕೆಗೆ ಬುದ್ಧಿ ವಿಕಲ್ಪವಾದ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಮೇಲೆ ತನ್ನ ತೋಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕೆಲವು ಹೂಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಉಡಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ನದೀ ಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಯಾರಿಗೂ ಅರಿಯದಂತೆ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿ

ಅಲ್ಲಿ ಬೆಳದಿದ್ದ ಕಾಡುಪುಷ್ಪಗಳನ್ನೂ ತುರಚೀ ಎಲೆಗಳನ್ನೂ ಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನೂ ಕಿತ್ತು ತಾನು ತಂದಿದ್ದ ಹೂಗಂಟೊಳಗೆ ಬೆರಸಿ ಮೊಡ್ಡ ಮೊಡ್ಡ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಮಾತಿ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಒಮ್ಮೆ ದುಂಬಿದಹಾಡನ್ನೂ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಸಂರೋಷದಹಾಡನ್ನೂ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅರ್ಧವಿಲ್ಲದ ಮಾತುಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಹಾಡುಗಳನ್ನೂ ಹಾಡುತ್ತಾ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಾ ಬಂದು ನೀರಸನನ್ನೇ ಮರದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತನು. ಆ ಮರದ ಕೆಳಗೆಗೂ ನೀರಸ ಮೇಲೆ ಚಾಚಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಈತನು ಬಹು ಕಷ್ಟಗೊಂಡ ಆ ಮರವನ್ನು ಹತ್ತಿ ಚಾಚಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಆ ಕೊಂಬುಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತ ರುಸಾಗ ಆ ಕೊಂಬೆಯು ಆಕೆಯ ಭಾರಕ್ಕೆ ಮುರಿದು ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ನೀರಸನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟವು. ತಾನು ನೀರಸನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಹೋಗುವ ನನ ತಿಳಿಯದಷ್ಟು ಬುದ್ಧಿವಿಕಲ್ಪವಾಗಿದ್ದಿತು. ಮುಳುಗುತ್ತಾ ತೇಲುತ್ತಾ ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ಹಾಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಆಕೆಯ ರೂರದ ಮೇಲಿದ್ದ ಉಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆಗಳೆಲ್ಲಾ ತೋಯ್ದು ಭಾರವಾಗಿ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿದ್ದ ಆಳವಾದ ಮಡುವು ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯನ್ನು ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಗರ್ಭಾಶಯಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಆಕೆಯ ಯಾವತ್ತೂ ದುಂಬವನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಿತು. ನೀಗೆ ಯುವರಾಜನಾದ ನನ್ನಾಪಕನ ಮನೋವಲ್ಲಭೆಯಾದ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯನಿಗೆ ಮರೆಯಾಗಿಹೋದಳು.

ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯು ಈ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದುದು ಮನೆಯವರಿಗೆ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದು. ಬಂಧುಗಳ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎತ್ತರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹುಡುಕಿದಾಗ್ಯೂ ಆಕೆಯು

ಎಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೊಠಡಿಯನ್ನೂ ನೋಡಿದ್ದಾಯಿತು, ಇಲ್ಲ. ತಾಯಿಗೂ ಅಣ್ಣನಿಗೂ ಬಹಳ ಚಿಂತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಇಡೀ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪ ಮಾಲಿನಿಯನ್ನು ಹುಡುಕದ ಸ್ಥಳವೇ ಇಲ್ಲ. ಅಣ್ಣನಾದ ಮೃದು ಹೃದಯನು ತಂಗಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಲು ತಾನೇ ಹೊರಟನು. ಎಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ನದೀ ಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಹೂವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ತನ್ನ ತಂಗಿಯು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲೋ ಇರಬೇಕೆಂದು ಊಹಿಸಿ ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಆ ದೊಡ್ಡ ಮಡುವಿನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ತಲೆ ಎತ್ತಿ ನೋಡಲಾಗಿ ಒಂದು ಕೊಂಬೆಯಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆಯ ಒಂದು ತುಂಡು ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನೂ, ಒಂದೆರಡು ಕೊಂಬೆಗಳು ಮುರಿದು ಮಡುವಿನಲ್ಲ ಬಿದ್ದಿರುವುದನ್ನೂ ನೋಡಿ ತಂಗಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಏನೋ ಅಪಾಯವಾಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಪಟ್ಟಣದೊಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸೇವಕರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಮಡುವಿನಲ್ಲೆಳೆಸಿ ನೋಡುವಾಗ ಪ್ರಿಯತಂಗಿಯ ಮೃತ ಶರೀರವು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದಾಕ್ಷಣವೇ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಾಯಿಬಾರದೆ, ಹಾ ! ತಂಗೀ ! ಸಹೋದರೀ ! ಸಹೋದರೀ ! ಎಂದು ತೊದಲುಶಬ್ದಗಳಿಂದ ನುಡಿಯುತ್ತಾ ದುಃಖವು ಮಿತಿಮೀರಿ ಮೂರ್ಛಿತನಾದನು. ಸೇವಕರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಬಹಳ ಘಾಬರಿಯಾಯಿತು. ಅನೇಕವಿಧವಾಗಿ ಶೈತ್ಯೋಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಎಲ್ಲವೂ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನವಾದವು. ಇನ್ನು ಸುಮ್ಮನಿರಬಾರದೆಂದು ತಿಳಿದು ಪಟ್ಟಣದೊಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮೃದುಹೃದಯನ ತಾಯಿಗೂ ಬಂಧುವರ್ಗದವರಿಗೂ ಸಂಗತಿಗಳ್ಳಾನತ್ತನ್ನೂ ಹೇಳಿದರು. ಕೂಡಲೇ ತಾಯಿಯೂ ಬಂಧುವರ್ಗದವರೂ ಸೇವಕಸೇವಕಿಯರೂ ನದಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮೃದುಹೃದಯನು

ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಮೃತಳಾಗಿ ಕೈಕಾಲುಗಳು ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ಭೂಮಿಯಮೇಲೊರಗಿರುವ ಪ್ರಿಯ ಮಗಳ ಶವವನ್ನು ನೋಡಿದ ತಾಯಿಗೆ ಉಂಟಾದ ದುಃಖವು ಎಷ್ಟೆಂಬುದು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ತಾಯಂದಿರಿಗೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ತಿಳಿದೀತೇ? ಹೌದು, ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗಳು ಹೊತ್ತು ಹೆತ್ತು ಸಾಕಿ ಸಲಹಿ ಪ್ರಾಯದ ಮಕ್ಕಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಮೃದುಹೃದಯರಾದ ಪ್ರಿಯ ತಾಯಂದಿರಿಗೆ ಈ ದುಃಖಾನುಭವವು ಬಹು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ.

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮೃದುಹೃದಯನೂ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಸೂರ್ಯನೂ ಅಸ್ತಮಿಸುತ್ತಾ ಬಂದನು. ಶವವು ಮನೆಗೆ ಸಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಆ ರಾತ್ರಿ ಮಂತ್ರಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಾದ ರೋಧನ ಧ್ವನಿಯು ಪಟ್ಟಣವೆಲ್ಲಾ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಗೈಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಗತಿಸಿದ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯು ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯ ಯುವರಾಜನ ಧರ್ಮವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಮುಂದೆ ತಮ್ಮ ಮಹಾರಾಣಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆಂಬ ಸಂಗತಿಯು ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹೇಗೋ ತಿಳಿದಿದ್ದುದರಿಂದ ಆ ರಾತ್ರಿ ಯಾರೂ ನಿದ್ರಿಸದೆ ತಮ್ಮ ಮರಾಧೃಷ್ಟವನ್ನು ನಿಂದಿಸುತ್ತಾ ಅಕಟಾ! ಈ ವರ್ತಮಾನವು ಯುವರಾಜನಿಗೆ ತಿಳಿದುಬಂದರೆ ಆತನು ಜೀವದಿಂದಿರುವುದು ನಿಜವೇ! ಎಂದು ಹಲವು ವಿಧವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಚಾಗರಣೆ ಮಾಡುವವರಾದರು.

ಅಧ್ಯಾಯ 10

ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯ ಶವಸಂಸ್ಕಾರ.

ಸನ್ತಾಪಕನು ಚಂದ್ರಗಿರಿ ನಗರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಂದಿನಿಂದ ಮಿತ್ರನಾದ ಪೌಮಿತ್ರಕನಿಗೆ ಸನ್ತಾಪಕನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಯಾವ ಸಮಾಚಾರವೂ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರಿಂದ ಬಹುವ್ಯಥೆಗೊಳಗಾಗಿದ್ದನು. ಆದುದರಿಂದ ಸನ್ತಾಪಕನ ಪತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಹೊರಟು ಆತನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಮಿತ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ ಸನ್ತಾಪಕನಿಗೆ ಉಂಟಾದ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೇಳತೀರದು. ಕಡಲುಗಳ್ಳರ ಸಮಾಚಾರವನ್ನೂ, ಭುಜಂಗಮನು ತನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಮಾಡಿದ ಯುಕ್ತಿಯನ್ನೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ತಾನು ಮಾಡಿದ ತಂತ್ರವನ್ನೂ ಮಿತ್ರನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಮಿತ್ರರಿಬ್ಬರೂ ಮತ್ತೊಂದಾವರ್ತಿ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಾ ಚಂದ್ರಗಿರಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುತ್ತಾ ಕಡೆಗೆ ನಗರದ ಸ್ಮಶಾನದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು. ಇಬ್ಬರು ಕೂಲಿಯವರು ಅವಸರವನರವಾಗಿ ಸಮಾಧಿ ಅಗೆಯುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಲಾಗಿ, ಶ್ರೀಮಂತಳಾದ ಯುವತಿಯೊಬ್ಬಳು ಮೃತಳಾಗಿರುವುದಾಗಿಯೂ ಆಕೆಗಾಗಿಯೇ ಕುಳಿಯನ್ನು ಅಗೆಯುವುದಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿದರು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಕೂಲಿಯವರೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಮೃತಳಾದ ಯುವತಿಯು ಯಾರಿರಬಹುದೆಂದು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಚಂದ್ರಗಿರಿನಗರದ ಸಾವಿರಾರು ಜನರು ಬಹು ಆಡಂಬರದಿಂದ ಒಂದು ರವನನ್ನು ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜನೂ ಮಹಾರಾಣಿಯೂ ನಗರಾಧಿಕಾರಿಗಳೂ ವರ್ತಕ ಮಹಾಶಯರೇ

ನೊದಲಾದ ವ್ರಜಿಗಳೂ ಇರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನಗರದಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯರಾದವರೇ ಮೃತರಾಗಿರಬಹುದೆಂತಲೂ, ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಷ್ಟು ಜನರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಹಾರಾಜನೂ ಮಹಾರಾಣಿಯೂ ಬರಲು ಕಾರಣವಿಲ್ಲವೆಂತಲೂ ಯೋಚಿಸಿ ಜನರು ಸವಿಸಾಸವಾಗುತ್ತಾ ಬಂದುದರಿಂದ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಳ್ಳದೆ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಮೃತರಾದವರು ಯಾರಿರಬಹುದೆಂದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶವವು ಸಮಾಧಿಯ ಬಳಿಗೆ ತರಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಸಮಾಧಿಯ ಸುತ್ತಲೂ ನಿಂತರು. ಶವಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ದ್ವಾಯಿತು. ಶವವು ಕುಳಿಯೊಳಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಮರ್ಯಾದೆ ಯಂತೆ ಮಹಾರಾಜನಾದ ಭುಜಂಗಮನೂ ಮಹಾರಾಣಿಯೂ ಕುಳಿಯ ಸವಿಸಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಮಹಾರಾಣಿಯು ಕುಳಿಯೊಳಕ್ಕೆ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಎರಚುತ್ತಾ—“ ಹಾ! ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನೀ, ನನ್ನ ಮಗ ನಾದ ಸಂತಾಪಕನಿಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯನ್ನಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳ ಬೇಕೆಂದಿದ್ದೆನಲ್ಲಾ ! ಆ ವಿವಾಹದ ದಿನ ನಿನ್ನನ್ನು ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದಲಂ ಕರಿಸಿ, ನಿನ್ನ ರೂಪಾತಿಶಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಡಬೇಕೆಂ ದಿದ್ದ ನಾನು ಈಗ ನಿನ್ನ ಶವವನ್ನು ಈ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದಲಂಕರಿಸ ಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿತೇ ! ಕುವರೇ ! ನಿನ್ನ ಮರಣದ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ನನ್ನ ಮಗನಾದ ಸಂತಾಪಕನು ಕೇಳಿದರೆ ಎಷ್ಟು ದುಃಖಿಸುವನೋ ! ಅವನ ಬುದ್ಧಿಯು ಮತ್ತಷ್ಟು ವಿಕಲ್ಪವಾಗಲು ಕಾರಣವಾಯಿತೇ !” ಎಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟಳು. ಬಂದಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ಹೂಗಳನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಣ್ಣನ್ನೂ ಕುಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯ ಅಣ್ಣನಾದ ಮೃದುಹೃದಯನೋ ದುಃಖವನ್ನು

ಸಹಿಸಲನಾಧ್ಯವಾಗಿ—“ಹಾ ! ತಂಗೀ ! ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನೀ ! ನಿನ್ನ ಕೋಮಲವಾದ ಶರೀರದಮೇಲೆ ಮಣ್ಣೆರಚಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಭೂಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಲೆಂತು ? ಅಮ್ಮಯ್ಯಾ ! ಅಮ್ಮಣ್ಣೇ ! ಎಂದು ಇನ್ನು ಯಾರನ್ನು ಕರೆಯಲಿ ? ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನನ್ನನ್ನು ಅಣ್ಣಾ ! ಎಂದು ಯಾರು ಕರೆಯುವರು ? ನಿನ್ನನ್ನು ಈ ಭಯಂಕರವಾದ ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಮಲಗಿಸಿ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಹೇಗೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲಿ ? ಹಾ ! ಸ್ವಾಮಿಯೇ ! ನನ್ನ ಸಂತೋಷವೆಲ್ಲಾ ಇಂದಿಗ ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತೇ ! ತಂಗೀ ! ಪ್ರಿಯ ತಂದೆಯನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡೆನು ; ನಿನ್ನನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡೆನು. ಇನ್ನು ಯಾವ ಸುಖಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಜೀವಿಸಿರಬೇಕಾಗಿದೆ ? ಅಮ್ಮಾ ! ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಾರೆನು. ನಾನೂ ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಕುಳಿಯಲ್ಲಿ ಧುಮುಕಿ ಬೇಗನೆ ತನ್ನನ್ನು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಬಿಡುವಹಾಗೆ ಜನರನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು.

ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಾ, ತಾಯಿಯೂ ಮೃದುಹೃದಯನೂ ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದ ಸನ್ತಾಪಕನಿಗೆ ಮೃತಿಯೊಂದಿರುವವಳು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಳಾದ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯೇ ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಚಿತವಾಗಿ, ಆರಿ ತಣ್ಣಗಾಗಿದ್ದ ಪ್ರೇಮಜ್ವಾಲೆಯು ಈಗ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿ ಶರೀರಾದ್ಯಂತವನ್ನೂ ಭಸ್ಮಮಾಡುತ್ತಿದೆಯೋ ಎಂಬಂತಾಗಿ “ಹಾ ! ನನ್ನ ಪ್ರಿಯೇ ! ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನೀ ! ನಿನ್ನ ಅಕಾಲಮರಣಕ್ಕೆ ನಾನೇ ಕಾರಣನಾದೆನೇ ! ಇನ್ನು ನಾನೇಕೆ ಜೀವಿಸಲಿ ? ಜೀವಿಸಿ ಮಾಡುವುದೇನಿದೆ ? (ಸೌಮಿತ್ರ ಕನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ) ಮಿತ್ರಾ ! ಇನ್ನು ನನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರೆನು. ಯಾವ ಮಾತನ್ನಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಬಾಯಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಯಾವುದನ್ನು ಯೋಚಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಬುದ್ಧಿ ಸ್ಥಿಮಿತವಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣೂ ಹೃದಯವೂ ದುಃಖದಿಂದ ಮೊಬ್ಬದವು. ಆಕೆಯಮೇಲೆ ನನಗಿರುವ ಪ್ರೀತಿಗಿಂತಲೂ ಆಕೆಯ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೀತಿಯಿದೆಯೇ? ಇದು ಅಸಾಧ್ಯ. ಕುಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಆಕೆಯೊಂದಿಗೆ ನಾನೂ ಸಹ ಭೂಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ ಸಮಾಧಿಯ ಸುತ್ತಲೂ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಜನರನ್ನು ಒತ್ತರಿಸಿ ಓಡಿಬಂದು ಪ್ರಿಯಕಾದ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಧುಮುಕಿದನು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವಿಸ್ಮಯವಾಯಿತು. ಕುಳಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲೇ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಮೃದುದ್ರವದಯನು ಇವನನ್ನು ನೋಡಿದಕೂಡಲೇ ಕರಾಳವದನನಾಗಿ ಎಲಾ! ಸನ್ತಾಪಕಾ, ನೀಚಾ, ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಮರಣಕ್ಕೂ ನನ್ನ ತಂಗಿಯ ಮರಣಕ್ಕೂ ಕಾರಣನು ನೀನೇ ಅಲ್ಲವೇ? ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳೂ ಕಳೆದಂತೆ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲಿದ್ದೆ? ಈಗ ಸಿಕ್ಕಿದೆಯಾ? ನಿನ್ನ ಕ್ರೌರ್ಯದಿಂದ ನನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನೂ ತಂಗಿಯನ್ನೂ ಹತಮಾಡಿದ್ದು ಸಾಲದೆ, ನನ್ನನ್ನು ಹತಮಾಡಿ, ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ತಂಗಿಯ ಮೃತದೇಹವನ್ನು ಅಪಮಾನಮಾಡಲು ಬಂದೆಯಾ? ಎಂದು ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಕೈಹಾಕಿ ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ನಡುವಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಒರೆಯಿಂದ ಸೆಳೆದು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿದನು. ಈ ಅಸಂಗತವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಭಯವಾಗಿ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ ಸಮಾಧಾನಮಾಡಿದರು. ಕುಳಿಯಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಂದಮೇಲೆ ತಾನು ಆತುರಪಟ್ಟುಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಸನ್ತಾಪಕನು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಟ್ಟು ಮೃದುದ್ರವದಯನನ್ನು ಕುರಿತು— ಮಿತ್ರಾ, ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯ ತಂಗಿಯ ಮೃತದೇಹವನ್ನು ಅಪಮಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಾಗಲೀ ನಿನ್ನನ್ನು ಹತಮಾಡಬೇಕೆಂದಾಗಲೀ ನಾನು ಸಮಾಧಿಯೊಳಗೆ ಧುಮುಕಲಿಲ್ಲ. ಹೌದು, ಅಚಾತುರ್ಯದಿಂದ

ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಂದ ಅಮಾನುಷಕೃತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಪಟ್ಟ ದುಃಖವೂ, ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿದ ವೇಧನೆಯೂ ಎಷ್ಟೆಂಬುದು ದೇವರಿಗೆ ಹೊರತು ನಿನಗಾಗಲೀ ಮತ್ತಾರಿಗಾಗಲೀ ತಿಳಿಯದು. ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ನೀನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧವೇನು ? ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಬಾಲ್ಯಸ್ನೇಹಿತರಲ್ಲವೇ ? ಯಥಾರ್ಥವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ ನಿನಗೆ ನಿನ್ನ ತಂಗಿಯಮೇಲಿದ್ದ ಪ್ರೀತಿಗಿಂತಲೂ ನನಗೆ ಆಕೆಯಮೇಲೆ ಸಾವಿರಾರು ವಾಲು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ದಿನಗಳೊಳಗಾಗಿಯೇ ಆಕೆಯು ನನ್ನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಳೆಂಬ ಸಂಗತಿಯು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದೆ ಇಲ್ಲ. ಮೃದುಹೃದಯಾ ! ನನ್ನ ಮೇಲಿರುವ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಬಿಡು. ಎಂದಿನಂತೆಯೇ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಮಿತ್ರರಾಗಿಯೇ ಇರೋಣ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸೌಮಿತ್ರಕನೊಂದಿಗೆ ಪಟ್ಟಣದೊಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ನಿಜಭವನವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಸೌಮಿತ್ರಕನು ಪುನಹ ಬರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಸ್ಮರಣದ ಬಳಿ ಇದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿನಿಯ ಶವಸಂಸ್ಕಾರದ ತರುವಾಯ ಚಿಂತೆಯಿಂದಲೂ ಅನೇಕ ತರವಾದ ಯೋಚನೆಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ವಗೃಹಗಳಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. ಆ ದಿನ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಾಗ್ಯೂ ಜನಗಳ ಗುಂಪು. ಯಾರ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದರೂ ಸಂತಾಪಕನೂ ಮೃದುಹೃದಯನೂ ಕುಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಸಮಾಚಾರವೇ. ಬೇರ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಸಂತಾಪಕನು ಪ್ರಯಾಣದಿಂದ ಬಹಳ ದಣಿದಿದ್ದುದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯಲು ಮಂಚದಮೇಲೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡನು. ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಿಶ್ರಾಂತಿಯು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು.

ಅಧ್ಯಾಯ 11

ವಿಷಯ

ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಾಗ್ಯೂ ಸನ್ತಪಕನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಥಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು ತೋಟಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಆಗ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮೂರು ಘಂಟೆಯ ಸಮಯವಾಗಿದ್ದಿತು. ತನ್ನ ತಂದೆಯು ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿ ಕುಳಿತು ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ತಂದೆಯು ಯಾವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಿಷಮೂಲಿಕೆಯ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದಂಟಾದ ತಾಪದಿಂದ ಸಂಕಟಪಟ್ಟನೋ ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ನೋಡಿದಕೂಡಲೇ ತಂದೆಯ ವಿಷಯವಾದ ದುಃಖವೂ, ಭುಜಂಗಮನ ಮೇಲಿದ್ದ ಕೋಪವೂ, ಪಿತೃಭೂತಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ್ದ ವಾಗ್ದಾನವನ್ನು ಇನ್ನಾದರೂ ಪೂರೈಸದಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ನಾಚಿಕೆಯೂ ದ್ವಿಗುಣವಾಗಿ ಬಹು ಸಂಕಟಪಟ್ಟನು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಹಳಹೊತ್ತು ಇದ್ದು ತಾನೂ ಪುಷ್ಟಮಾಲಿನಿಯೂ ಕುಳಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಆಕೆಯ ನೆನಪಿನಿಂದ ಬಹಳವಾಗಿ ದುಃಖಿಸಿದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸಾಯಂಕಾಲವಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿತು. ಮಿತ್ರನಾದ ಸೌಮಿತ್ರಕನು ಎಂದಿನಂತೆ ಯುವರಾಜನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದು ತೋಟದಲ್ಲಿಯೇ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೂ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಬಹಳ ಕತ್ತಲಾದುದರಿಂದ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದರು.

ಇತ್ತ ಅರಸನಾದ ಭುಜಂಗಮನು ತನ್ನ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲ ಒಂಟಿಗನಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ರಸಿನಗರಾಧಿಪತಿಯಿಂದ ಬಂದ ಪತ್ರವನ್ನು ಓದಿ—ಆಹಾ! ಮೋಸವಾಯಿತು. “ತಮ್ಮ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿ

ದಂತೆ ಇಬ್ಬರು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಶಿರಚ್ಛೇದನ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ' ನಾನು ಈತನಿಗೆ ಸನ್ತಾಪಕನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಬರೆದಿದ್ದರೆ, ನನ್ನ ಇಬ್ಬರು ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದಿದ್ದಾನಲ್ಲಾ ! ಇದು ಹೇಗಾಗಿರಬಹುದು ? ನನ್ನ ಕಾಗದವು ಸನ್ತಾಪಕನ ಕೈಗೇನಾದರೂ ಸಿಕ್ಕಿರಬಹುದೇ ? ತನ್ನ ಹೆಸರಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಅವರಿಬ್ಬರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರಬಹುದೇ ? ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ರವಿನಗರಾಧಿಪತಿಗೆ ಅವರಿಬ್ಬರ ಶಿರಚ್ಛೇದನ ಮಾಡಲು ಧೈರ್ಯ ಹೇಗೆತಾನೇ ಬಂದಿತ್ತು ? ಈ ಮೋಸಕೃತ್ಯವು ಸನ್ತಾಪಕನಿಂದಲೇ ಆಗಿದೆ. ನನ್ನ ಗುಟ್ಟು ಹೊರಬಿದ್ದಿತಲ್ಲಾ ! ಏನುಮಾಡಲಿ ? ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಇವನು ಪುರಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರೆ ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಾರೆ ? ನಾನು ಇವನನ್ನು ರವಿನಗರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದಾಗಲೇ ಜನರಲ್ಲಿ ಅಸಮಾಧಾನವು ತಲೆದೋರಿದಂತಿದ್ದಿತು. ಎಂತಹ ಉಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ್ಯೂ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದನಲ್ಲಾ ! ಇವನು ಪ್ರಾಣ ಧರಿಸಿ ಇರುವವರೆಗೂ ನನಗೆ ಗಂಡಾಂತರವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಇವನನ್ನು ಯಾವ ಉಪಾಯದಿಂದ ಕೊಲ್ಲಲಿ ? ನನ್ನ ಆಪ್ತರಾದವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನಾಗಿ ಯಮಪುರಿಗೆ ಸಾಗಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನನ್ನ ಆಪ್ತರೆಲ್ಲರೂ ಹೋದಮೇಲೆ ನನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯು ನೆರವೇರುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ ? ನಾನು ತಕ್ಷಣವೇ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಹೋದರೆ ನನಗೆ ಉಳಿಗಾಲವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಾ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನ ತರುವಾಯ ಸೇವಕನೊಬ್ಬನನ್ನು ಕರೆದು—ತಕ್ಷಣವೇ ಹೋಗಿ ಮಂತ್ರಿ ಕುಮಾರನಾದ ಮೃದುಹೃದಯನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ, ತಡಮಾಡಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿ ನಾನಾತರಹವಾದ ದುರಾಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಮಂತ್ರಿಕುಮಾರನ ಬರುವಿಕೆಯನ್ನು ಎದುರು ನೋಡು

ತ್ತಿದ್ದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಕುಮಾರನು ಬಂದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಅರಸನು ಇವನನ್ನು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು—ಮೃದುಹೃದಯಾ, ಏಕೆ ಇಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿನಾಗಿದ್ದೀ ?

ಮೃದುಹೃದಯ—ಪ್ರಭುವೇ, ಏಕೆ ಅಂದರೆ ನಾನೇನು ಹೇಳಲಿ ? ಪ್ರಿಯ ತಂದೆಯನ್ನೂ, ಒಬ್ಬಳೇ ತಂಗಿಯನ್ನೂ ಕಳೆದು ಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಉಂಟಾದ ದುಃಖವು ನನ್ನನ್ನು ಈ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಂದಿದೆ, ಮತ್ತೆ ಯಾವ ಕಾರಣವೂ ಇಲ್ಲ.

ಅರಸನು—ಹೌದು, ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯು ನನಗೆ ಪರಮ ಮಿತ್ರನು. ಆತನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ನನಗೇ ಇಷ್ಟು ದುಃಖವಿರುವಾಗ ಮಗನಾದ ನಿನಗೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದೇ ? ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ತಂಗಿಯನ್ನು ಸಹಾ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿ. ನಾನೇನುಮಾಡಲಿ ? ಸಂತಾಪಕಸಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೆ ಯಾರಾದರೂ ಅಂತಹ ಕಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ಎಂತಹ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನೋ ತಿಳಿಯದು. ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ಮಗನಾಗಿದ್ದರೂ ನಾನು ತಕ್ಕ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮಾಡೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನು. ನಾನೇನಾದರೂ ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ಕೈಗಳಿಂದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಿದರೆ ಅವನ ತಾಯಿಗೆ ನನ್ನಮೇಲೆ ವಿರೋಧ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯನ್ನು ಮಂತ್ರಿಯಂತೆ ಅಲ್ಲ ಸ್ವಂತ ಸಹೋದರನಿಗಿಂತಲೂ ಅತಿಯಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಆತನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ಉಂಟಾಗಿರುವ ನಷ್ಟ ವೆಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳಲಾರೆನು, ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಮರಣಕ್ಕೂ ಆ ಮೂಲಕ ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯತಂಗಿಯ ಮರಣಕ್ಕೂ ಅವನೇ ಕಾರಣನು. ಅವನು ಇನ್ನೂ ಯಾರ್ಯಾರನ್ನು ನುಂಗಿ ನೀರು ಕುಡಿಯಬೇಕೆಂದಿದ್ದಾನೋ

ತಿಳಿಯದು. ಅವನಿಗೆ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆಯೂ ಬಹಳ ದ್ವೇಷವಿದೆ. ಆದರೆ ಹೊರಗೆ ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಮಹಾ ದುಷ್ಟನು, ನೀಚನು, ಕೊಲೆಸಾತಕನು. ಅವನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಬೇಕಾದರೆ ನಿನಗೊಬ್ಬ ನಿಂದ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾರಿಂದಲೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ದಿನ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅವನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವನನ್ನು ಭೂಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡುತ್ತೀ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೆನು. ನೀನು ಎತ್ತಿದ್ದ ಕೈಯನ್ನು ಇಳಿಸಬಾರದಾಗಿದ್ದಿತು. ಅವನು ನನ್ನ ಪರಮಾಪ್ತನಾದ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಗೂ ನಿನಗೂ ಶತ್ರುವಾದಮೇಲೆ ಅವನು ಮಗನ ಸ್ಥಾನ ದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ನನಗೂ ಸಹಾ ಶತ್ರುವೆಂದೇ ಎಣಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಮೃದುಹೃದಯ—ಸುಹಾಸ್ವಾಮಿ, ತಾವು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದ್ದು ನಿಜವೇ. ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಕೇಡು ಮಾಡುವುದು ಅಂದರೆ ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಇರುವೆಯನ್ನಾದರೂ ನೋಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಒಡಂಬಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ದಿನ ನನ್ನ ಮನೋವ್ಯಥೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಆತುರಪಟ್ಟು ಅವನ ಮೈಮೇಲೆ ಕೈಹಾಕಿದೆನೇ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ. ಹೇಗೂ ಆತನು ಯುವರಾಜನು. ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯಮಿತ್ರನು. ಅವನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವುದು ಅಂದರೆ ಕೊಲ್ಲುವುದೆಂದೇ ಅರ್ಥ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಅವನನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೊಲ್ಲಲಿ? ಪ್ರಜೆಗಳು ನನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಏನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಾರು? ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮೇಲಿರುವ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅವನ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಭಿಮಾನವಿದೆ. ಹಾಗೇನಾದರೂ ನಾನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಕೈಮಾಡಿದರೆ ಪ್ರಜೆಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಸುಮ್ಮನೇ ಬಿಡುವರೇ? ತಾವೇ ಆಲೋಚಿಸಿ.

ಅರಸನು—ಮೃದುಹೃದಯಾ, ಇದಕ್ಕೆ ನಾನೊಂದು ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ನೀನೂ ಅವನೂ ಬಾಲ್ಯಮಿತ್ರ

ರೆಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದೇ ಇದೆ. ಖಡ್ಗ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನೀವಿಬ್ಬರೂ
 ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಮೀರಿದ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಗಳಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಒಂದು
 ದಿನವನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿ ಆ ದಿನ ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ ಖಡ್ಗಯುದ್ಧ
 ವನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸು. ಅವನಿಗೆ ಖಡ್ಗಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
 ಬಹಳ ಅಭಿರುಚಿಯಿದೆ. ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.
 ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡುವ ಖಡ್ಗಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹದವಾದ ಬಾಯಿ
 ಯುಳ್ಳ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಯಾರೂ ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದೆಂಬ ನಿಯಮ
 ವಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ನೀನು ಹದವಾದ ಖಡ್ಗವನ್ನು ವಿಷದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು
 ಮೂರು ದಿನಗಳಿಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸು. ಈ ನಿನ್ನ ಖಡ್ಗ
 ದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕಘಾಯವಾದಾಗ್ಯೂ ತಕ್ಷಣವೇ ಅವನ
 ಶರೀರಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ವಿಷವು ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಮೃತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಯಾವ
 ಅಸವಾದಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಂದೇನಾದರೂ ನಾನು
 ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಇಗೋ, ಈ ಪೊಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ವಿಷದ ಪುಡಿ
 ಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೋ, ಭಯಪಡಬೇಡ. ದಿನವನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿ
 ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸು. ತಂದೆಯ ಮತ್ತು ತಂಗಿಯ ಮರಣಕ್ಕೆ
 ಕಾರಣನಾದ ಆ ದುಷ್ಟನನ್ನು ಬಿಡಬಹುದೇ? ನೀನು ಎಂತಹ ಹುಚ್ಚ
 ನಾಗಿರಬೇಕು? ಭಯಪಡಬೇಡ ಹೋಗು.

ಆಧ್ಯಾಯ 12

**ಕಪಟಾವತಿ, ಭುಜಂಗಮ, ಮೃದುಹೃದಯ ಮತ್ತು
ಸಂತಾಪಕ ಇವರ ಮರಣ**

ಮೃದುಹೃದಯನು ವಿಷದ ಪುಡಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ನಿಜಭವನಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅರಸನು ನೇಮಿಸಿದ ಕಾರ್ಯವು ಮೃದುಹೃದಯನಿಗೆ ಬಹು ಕ್ರೌರ್ಯವಾಗಿಯೂ ನ್ಯಾಯವಿರುದ್ಧವಾಗಿಯೂ ಕಂಡಿತು. ಮನಸ್ಸಾಕ್ಷಿಯು ಒಂದುಕಡೆ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅರಸನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ಅವನ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗುವ ಭಯವು ಮತ್ತೊಂದುಕಡೆ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆದರೂ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಮತ್ತು ತಂಗಿಯ ಮರಣದ ನೆನಪಿನಿಂದಂಟಾದ ಕೋಪವು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿ, ಹಗೆಯಾಂತು, ಅರಸನು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಹದವಾದ ತನ್ನ ಖಡ್ಗಕ್ಕೆ ವಿಷವನ್ನು ಕುಡಿಸಿ, ಇಂತಹ ದಿನ ಇಂತಹ ಸಮಯಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಸಂಗಡ ಕಪಟ ಖಡ್ಗಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದೆಂದು ಸಂತಾಪಕನಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದನು.

ಇತ್ತ ಭುಜಂಗಮನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ—ಈ ಸಾರಿ ಸಂತಾಪಕನಿಗೂ ಮೃದುಹೃದಯನಿಗೂ ಆಗುವ ಕಪಟ ಖಡ್ಗಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಂತಾಪಕನು ಉಳಿಯುವಹಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಇವನು ಮಡಿದರೂ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಅಪವಾದವೂ ಬಾರದೆ ಏನೋ ಅಚಾರುರ್ಯದಿಂದ ಮಡಿದನೆಂದು ಜನರು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದುವೇಳೆ ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ಇವನಿಗೆ ಮರಣವಿಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಧದಿಂದಲಾದರೂ ಇವನನ್ನು

ಕೊಲ್ಲಲೇಬೇಕು ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿ, ಎರಡು ಬಟ್ಟೆಲುಗಳಲ್ಲಿ ಪಾನಕವನ್ನು ತುಂಬಿ ಒಂದು ಬಟ್ಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ವಿಷವನ್ನು ಮಿಶ್ರಮಾಡಿ, ಸನ್ತಾಪಕನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದಣಿದು ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಲು ಬಂದಾಗ ಏನಾದರೂ ಒಂದು ಉಪಚಾರದ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿ ತಾನು ಪಾನಕವನ್ನು ಕುಡಿದು ಸನ್ತಾಪಕನಿಗೆ ವಿಷಮಿಶ್ರವಾದ ಪಾನಕವನ್ನು ಕುಡಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ದಿನಕ್ಕಾಗಿ ಆತುರದಿಂದ ಎದುರುನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ನೇಮಕವಾದ ದಿನವು ಬಂದಿತು. ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಸನ್ತಾಪಕನು ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ತನ್ನ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರನಾದ ಸೌಮಿತ್ರಕನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು—ಯುವರಾಜಾ, ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದೀಯೆ ?

ಸನ್ತಾಪಕ—ಎಲ್ಲಿಗೆಂದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದೇ? ಬಡ್ಲೆಯುದ್ಧಕ್ಕೆ.

ಮಿತ್ರ—ಯಾರೊಂದಿಗೆ ?

ಸನ್ತಾಪಕ—ಮಿತ್ರನೇ, ನಿನಗೆ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಮರೆತೆನೋ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಐದಾರು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ತನ್ನ ಸಂಗಡ ಕಪಟ ಬಡ್ಲೆಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಲು ಮೃದುಹೃದಯನು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟಿದ್ದೇನೆ.

ಮಿತ್ರ—ಏನು ? ಮೃದುಹೃದಯನೊಂದಿಗೆ ಬಡ್ಲೆಯುದ್ಧವೇ? ಚೆನ್ನಾಯಿತು. ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಕ್ಷಣವೇ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸು.

ಸನ್ತಾಪಕ—ಮಿತ್ರಾ, ಏಕೆ ಹಾಗೆನ್ನುತ್ತಿ ?

ಮಿತ್ರ—ನಾಗರಹಾವು ನೋಡಲು ಎಷ್ಟು ಸೊಗಸಾಗಿದ್ದರೂ ಅದರೊಳಗಿರುವ ವಿಷವು ಯಾರ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಂತೆಯೇ ಮೃದುಹೃದಯನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೋ.

ಸನ್ತಾಪಕ—ಅವನು ಅಂತಹವನಲ್ಲ. ಇದು ವಿನೋದ ಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡುವ ಯುದ್ಧವು. ಹೊತ್ತೂ ಬೇಸರಿಕೆಯೂ ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕೇ ಹೊರತು ಮತ್ತೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವನು ಸಹ ನಮ್ಮ ಬಾಲ್ಯಸ್ನೇಹಿತನು. ಅವನಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ವಿಷವೇನೂ ಇಲ್ಲ.

ಮಿತ್ರ—ಮೊದಲು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ತಂದೆಯನ್ನು ನೀನು ಯಾವಾಗ ಕೊಂದೆಯೋ, ಆ ತಂದೆಯ ಮರಣದಿಂದ ಬುದ್ಧಿ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ, ಅವನ ತಂಗಿಯು ಯಾವಾಗ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಮೃತಕಾದಳೋ ಅಂದಿನಿಂದಲೇ ಹಗೆತನವೆಂಬ ವಿಷದ ಬೀಜವು ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮೊಳೆತು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಫಲ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಈಗ ಬಿಡ್ಬಯ್ಯದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆಯುವುದು ಆ ವಿಷಫಲವನ್ನು ಊಟ ಮಾಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ. ನೀನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೋಗಬೇಡ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂಶಯವಿದೆ.

ಸನ್ತಾಪಕ—ಅವನು ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆತಿರುವನು. ಈಚೆಗೆ ಮಿತ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅಂತಹ ಹಗೆತನವೇನೂ ಅವನಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಮಿತ್ರ—ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಮರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾದ ಭುಜಂಗ ಮನ ಮೇಲೆ ನಿನಗೆ ಹಗೆತನವಿಲ್ಲವೇ? ಅದನ್ನು ನೀನು ಮರೆತೆಯಾ? ಇನ್ನಾದರೂ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಮಾಡಲು ದಿವಾರಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿಲ್ಲವೇ? ಸಕಲಶಾಸ್ತ್ರ ಪಾರಂಗತನಾದ ನೀನೇ ಪಿತೃವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಕೊರಗುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಅವನ ಪಾಡೇನು? ನೀನೇ ಯೋಚಿಸು. ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೋಗಬೇಡ.

ಸನ್ತಾಪಕ—ಮಿತ್ರಾ, ನಿನ್ನ ಮಾತೇನೋ ನಿಜವೇ. ನಾನು ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಮಾತುಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪಲು ನನಗೆ

ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ. ಆದದ್ದಾಗಲಿ. ಹೊತ್ತಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿತು, ಹೋಗೋಣ ಬಾ ಎಂದು ಇಬ್ಬರೂ ವಿನೋದ ಖಡ್ಗಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ನೇಮಕವಾಗಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದರು.

ಇವರು ಬರುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಆರಸನಾದ ಭುಜಂಗಮನೂ ಮಹಾರಾಣಿಯಾದ ಕಪಟಾವತಿಯೂ ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಪ್ರಜಾ ಮುಖಂಡರೂ ಸರ್ತಕಮಹಾಶಯರೂ ಸಾಸಿರಾರು ಮಂದಿ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ನೆರೆದಿದ್ದರು. ಮೃದುಹೃದಯನು ಸಿದ್ಧನಾಗಿ, ಸನ್ತಾಪಕನ ಹಾದಿಯನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಸಾಯಂಕಾಲ ಐದು ಘಂಟೆಗೆ ಸನ್ತಾಪಕನೂ ಸೌಮಿತ್ರಕನೂ ಬಂದರು. ಸನ್ತಾಪಕನು ಖಡ್ಗಯುದ್ಧರಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಜನಸಮೂಹವು ಜಯಧ್ವನಿ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಸನ್ತಾಪಕನು ಮೃದುಹೃದಯನನ್ನು ಮಿತ್ರಭಾವದಿಂದ ಆಲಂಗಿಸಿ, ಮೃದುಹೃದಯಾ ! ಸಾವಿಬ್ಬರೂ ಮಿತ್ರರಲ್ಲವೇ ? ಕಡೇವರೆಗೂ ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರತ್ವವು ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ವರ್ತಿಸೋಣ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಇಬ್ಬರೂ ಖಡ್ಗಪಾಣಿಗಳಾಗಿ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಖಡ್ಗಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಇಡೀ ರಾಜ್ಯದ ಲೆಲ್ಲಾ ಖ್ಯಾತಿಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಮೀರಿಸುವವರಾಗಿದ್ದರು. ಮೃದುಹೃದಯನ ತಂತ್ರವು ಸನ್ತಾಪಕನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲಿಲ್ಲ. ಈ ಯುದ್ಧಕ್ರಮಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಉಭಯರೂ ಮೊಂಡು ಕತ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೊರತು ಹದವಾದ ಖಡ್ಗಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ನ್ಯಾಯವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದಿತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸನ್ತಾಪಕನು ಮೊಂಡುಕತ್ತಿಯನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಮೃದುಹೃದಯನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಖಡ್ಗವಾದರೋ ಹದವಾಗಿಯೂ ವಿಷಕುಡಿಸಿದುದಾಗಿಯೂ ಇದ್ದಿತು. ಮೃದುಹೃದಯನು ನ್ಯಾಯವಿರುದ್ಧವಾಗಿ

ವರ್ತಿಸುವನೆಂದು ಸನ್ತಾಪಕನಿಗೆ ತಿಳಿದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಯುದ್ಧದ ಮೊದಮೊದಲು ಸನ್ತಾಪಕನೇ ಗೆಲ್ಲುವಂತೆ ಮೃದುಹೃದಯನು ಆಸ್ಪದ ಕೊಟ್ಟನು. ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ಅರಸನು ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಎಲ್ಲರೂ ಮಹಾಜಯಘೋಷವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸನ್ತಾಪಕನೇ ಗೆಲ್ಲುತ್ತಾನೆಂದು ಕೆಲವರೂ, ಮೃದುಹೃದಯನೇ ಗೆಲ್ಲುತ್ತಾನೆಂದು ಕೆಲವರೂ, ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಪಂದ್ಯ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಕುಳಿತರು. ಅರಸನು ಬಟ್ಟಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾನಕವನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕುಡಿಯುತ್ತಾ ವಿಷಮಿಶ್ರವಾದ ಪಾನಕವಿದ್ದ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ಸನ್ತಾಪಕನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಕುಮಾರಾ! ಖಡ್ಗಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನೀನು ಇಂತಹ ನಿಪುಣನೆಂದು ಇದುವರೆಗೂ ನನಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಭಲಾ! ಮಗನೇ, ಭಲಾ! ನಮ್ಮ ವಂಶಕ್ಕೆ ನೀನು ತಿಲಕಪ್ರಾಯನೇ ಸರಿ. ಬಹಳ ದಣಿದಿದ್ದೀ. ಈ ಪಾನಕವನ್ನು ಕುಡಿದು ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಧಾರಿಸಿಕೊ ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಸನ್ತಾಪಕನು ಈಗ ಪಾನಕವೇನೂ ನನಗೆ ಅವಶ್ಯವಿಲ್ಲ. ಯುದ್ಧವು ಪೂರ್ತಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಕುಡಿಯುತ್ತೇನೆ. ಅದುವರೆಗೂ ಅಲ್ಲೇ ಇರಲಿ, ಎಂದು ಹೇಳಿ ಇಬ್ಬರೂ ಯುದ್ಧ ರಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ಯುದ್ಧವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಾದ ತರುವಾಯ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಆವೇಶ ತುಂಬಿತು. ಮೃದುಹೃದಯನು ತನ್ನ ತೀಕ್ಷ್ಣವೂ ವಿಷಭರಿತವೂ ಆದ ಖಡ್ಗದಿಂದ ಸನ್ತಾಪಕನನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ತಿವಿದನು. ಈ ಖಡ್ಗದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಏನೂ ತಿಳಿಯದ ಸನ್ತಾಪಕನು ಕೋಪೋದ್ರೇಕನಾಗಿ ಮೃದುಹೃದಯನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಅದೇ ಖಡ್ಗದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಇರಿದನು.

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸನ್ತಾಪಕನು ಸಾಯದಿದ್ದರೆ ಈ ವಿಷದ ಪಾನಕ ವನ್ನಾದರೂ ಕುಡಿಸಿ ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಅರಸನು ಅವನಿಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧ

ಮಾಡಿಟ್ಟಿದ್ದ ಪಾನಕವನ್ನು ದಾಹಗೊಂಡಿದ್ದ ಮಹಾರಾಣಿಯಾದ ಕಪಟಾವತಿಯು ಅದು ಏನೆಂದರಿಯದೆ ಎತ್ತಿ ಕುಡಿದು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ತರುವಾಯ ವಿಷಾ, ವಿಷಾ, ವಿಷಾ, ಎಂದು ಕೂಗಿ ಕೊಂಡು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ತಕ್ಷಣವೇ ಮೃತಳಾದಳು. ವಿಷದ ಪಾನಕದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಭುಜಂಗಮನು ಆಕೆಗೆ ಭಯದಿಂದ ತಿಳಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ತಕ್ಷಣವೇ ಸನ್ತಾಪಕನಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದುವಿಧವಾದ ಸಂಶಯವು ತಲೆದೋರಿ, ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲಿರುವ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮುಚ್ಚುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಆಗ ಘಾಯಗೊಂಡು ನಿಶ್ಚಕ್ತನಾಗಿ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಉರುಳಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮೃದುಹೃದಯನು, ಯುವರಾಜಾ! ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನೇಕೆ ಮುಚ್ಚಿಸಿದೆ? ವಿಶ್ವಾಸಘಾತುಕನು ನಾನೇ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಲ್ಲ. ಯುವರಾಜಾ! ಯುವರಾಜಾ! ನನ್ನ ಖಡ್ಗದಿಂದ ನೀನು ನನಗೆ ಮಾಡಿದ ಘಾಯವು ನನ್ನನ್ನು ಸಾವಿಗೆ ಸಮೀಪಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ನಾನು ತೋಡಿದ ಕುಳಿಯಲ್ಲ ನಾನೇ ಬಿದ್ದೆನು. ನಾನು ಬಹಳದೊತ್ತು ಜೀವಿಸಿರಲಾರೆ! ಇನ್ನು ಕೆಲವು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವು ಹೋಗುವುದು. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಅಗೋ ಆ ಭುಜಂಗಮನ ಮಾತುಕೇಳಿ, ವಿಷಕುಡಿಸಿದ ಹದವಾದ ಖಡ್ಗವನ್ನು ನಾನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನು ತಿವಿದೆನು. ಅದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಘಾಯವಾದರೂ ಜೀವಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ. ವಿಷವು ಆ ಸ್ವಲ್ಪ ಘಾಯದ ಮೂಲಕ ಶರೀರಾದ್ಯಂತವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಮರಣವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಷ್ಟು ಭಯಂಕರವಾದುದು. ನೀನು ಸಹಾ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಬದುಕಿರಲಾರೆ. ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಘಾಯಪಡಿಸಿರುವುದು ಅದೇ ಖಡ್ಗದಿಂದಲೇ. ಅರಸನಾದ ಭುಜಂಗಮನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನಾನು ಕೆಟ್ಟೆನು. ಯುವರಾಜಾ! ನಾನು ನಿನಗೆ ಏರೋಧವಾಗಿ ಮಹಾದ್ರೋಹವನ್ನು ಮಾಡಿದೆನು. ನನ್ನ ಸರ್ವಾಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು. ಹಾ! ದುರುಳ

ಅರಸನೇ! ಈ ಅನಾಹುತಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ನೀನೇ ಕಾರಣನಲ್ಲವೇ! ನೀನೇ ನೀನೇ. ಯುವರಾಜಾ! ನೀನಿರುವುದು ಕೆಲವು ನಿಮಿಷಗಳೇ. ಕ್ಷಮಿಸು, ಕ್ಷಮಿಸು ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಮೃತನಾದನು.

ಮೃದುಹೃದಯನ ಆಟವೆಲ್ಲವೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮುಗಿದಂತಾಯಿತು.

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸನ್ತಾಪಕನಿಗೆ ಆದ ಘಾಯದ ಮೂಲಕ ವಿಷವು ಶರೀರವನ್ನೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ತನ್ನ ಅಂತ್ಯವು ಸಮಾಪವಾಯಿತೆಂದು ಪರಿಷ್ಕಾರವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡನು. ಕೂಡಲೇ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿಿದ್ದ ಮೃದುಹೃದಯನ ಖಡ್ಗದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಷವು ಇದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅರಸನಾದ ಭುಜಂಗಮನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಅವನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಬಲವಾಗಿ ತಿವಿದನು. ಆ ಭಯಂಕರವಾದ ವಿಷದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಭುಜಂಗಮನು ತಕ್ಷಣವೇ ಸತ್ತು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದನು. ಸನ್ತಾಪಕನು ತನ್ನ ಪಿತೃಭೂತಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ್ದ ವಾಗ್್ದಾನವು ಕೊನೆಗೆ ನೆರವೇರಿತು.

ಸನ್ತಾಪಕನಿಗೂ ಮರಣದ ಘಳಿಗೆಯು ಸಮಾಪವಾಯಿತು. ಕೈಕಾಲುಗಳು ತಣ್ಣಗಾಗುತ್ತಾ ಬಂದವು. ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ಬಿಳುಪೇರಿತು. ಧಡಮ್ಮನೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟನು. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದ ಮಿತ್ರನಾದ ಸೌಮಿತ್ರಕನು ಕಣ್ಣೆದುರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಯಾವತ್ತು ಭಯಂಕರವಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೂ, ಮರಣಕಾಲ ಸಮಾಪಿಸುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರನಾದ ಯುವರಾಜನನ್ನೂ ನೋಡಿ—ನನ್ನ ಯುವರಾಜನೇ ಹೋದಮೇಲೆ ನಾನು ಜೀವಿಸಿ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಯಾವ ಸುಖಸಂತೋಷಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ? ಎಂದು ಸನ್ತಾಪಕನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ವಿಷಖಡ್ಗದಿಂದ ತಾನೂ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಖಡ್ಗವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದನು. ಮರಣಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸನ್ತಾಪಕನು ಇವನ ಇಂಗಿತ

ನನ್ನರಿತು—ಮಿತ್ರಾ, ನಿಲ್ಲು, ನಿಲ್ಲು; ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ನೀನು ನಿಜವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವವನೂ ನನ್ನ ಆಪ್ತ ಮಿತ್ರನೂ ಆಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನೀನು ಚೀವಿಸಿ, ಭುಜಂಗಮನು ನನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಮಾಡಿದ ದ್ರೋಹವನ್ನೂ, ನಾನು ಆ ನನ್ನ ಪಿತೃಭೂತಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ವಾಗ್ದಾನವನ್ನು ಹೇಗೆ ನೆರವೇರಿಸಿದನೆಂಬುದನ್ನೂ ಇಡೀ ಲೋಕಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸು. ನೀನು ಒಂದು ವೇಳೆ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಚಂದ್ರಗಿರಿ ರಾಜ್ಯಾಧಿಪನಾದ ಚಂದ್ರಶೇಖರರಾಯನ, ಆತನ ಮಗನಾದ ನನ್ನ ಹೆಸರೇ ಅಳಿದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಮಿತ್ರಾ, ಹೆಚ್ಚು ಮಾತನಾಡಲು ರಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಬಾಯಿ ತೊದಲುವುದಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸಿತು. ನಾನು ಈ ನನ್ನ ಕಡೇ ಘಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದುದನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ವಾಗ್ದಾನಮಾಡು ಎಂದು ಬಲಹೀನವಾಗಿ ತಣ್ಣಗಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಕೈಚಾಚಿದನು. ಸೌಮಿತ್ರಕನ ದುಃಖವಾದರೋ ಹೇಳತೀರದು. ಮಾತಾಡಲು ಬಾಯಿಯೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೀರ್ಗರಿಸುತ್ತಾ, ಯುವರಾಜಾ! ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಮಿತ್ರಾ! ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಕೈಮುಟ್ಟಿ ವಾಗ್ದಾನ ಮಾಡಿದನು. ಸಂತಾಪಕನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆಗ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ—ಮಿತ್ ತ್ ರಾ....ತಂದೆಯ ಭೂತಕ್ಕೆ....ನಾ....ನು....ಮಾ....ಡಿದ....ವಾಗ್ ದಾ....ನವನ್ನು ನೆರವೇ....ರಿಸಿದೆನು.....ಎಂದು ಕಡೇ ಶ್ವಾಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು. ಸಂತಾಪಕನ ಸಂತಾಪವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಅಸ್ತಮಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲಾ ಕಣ್ಣೀರಿಡುತ್ತಾ, ಆತನ ಗುಣಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಾ, ಅಕಟಕಟಾ! ಈ ಚಂದ್ರಗಿರಿ ರಾಜ್ಯವು ಅನಾಯಿಕವಾಯಿತೇ? ಎಂದು ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯ ಯುವರಾಜನ ಶವಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅಣಿ ಮಾಡಲು ಆ ಸ್ಥಳದ ಹೊರಟು ಹೋದರು.

ಸ ಮಾ ಸ್ತ

